

RODOKMEN

ČASOPIS PRO RODOPIS, ZNAKOSLOVÍ A OSTATNÍ POMOCNÉ VĚDY HISTORICKÉ

ЖУРНАЛ ДЛЯ ГЕНЕАЛОГИИ И ГЕРАЛЬДИКИ

GAZETA DLA GENEALOGII I HERALDIKI

GENEALOGICAL AND HERALDRIC REVIEW

REVUE GÉNÉALOGIQUE ET HÉRALDIQUE

ZEITSCHRIFT FÜR SIPPENFORSCHUNG UND WAPPENKUNDE

SCRIPTA DE GENEALOGIA ET HERALDICA

O B S A H: *Rudolf Kryl: Urbář panství Hlubockého z r. 1490. — Jiří Fastei: O původu domažlických Fastrů. — František Zuman: Papír a heraldika. — Metoděj Zemek: Náhrobky v metropolitním kostele sv. Václava v Olombuci. — Uladimír J. Sedlák: O původu erbu města Litoňyšle. — Ferdinand Strejček: Nakladatelská rodina Vetterlů. — Zprávy. — Literatura. — Dotazy. — Odpovědi. — Svazové zprávy. — Čtenáři nám piši.*

ROČNIK III. — ČÍSLO 4. — 31. PROSINCE 1949.

Svaz přátel rodopisu v Praze

Praha I. Národní tř. 25 n. (založeno 1938) jest spolkem v smyslu zákona spolkového. Sdružuje badatele a zájemce o rodopis a příbuzné vědní obory (heraldiku, sfragistiku, numismatiku atd.), sprostředkuje výměnu zpráv a badání v matrikách a archivech, pomáhá svým členům při sestavení jejich genealogických prací, pořádá přednášky a kursy, půjčuje knihy ze své knihovny, spravuje archiv rodokmenů, vývodů, životopisů, rodových dějin, znaků, pečetí a listin. — Zápisné jednou pro vždy Kčs 5.—. — Roční příspěvek Kčs 80.—, v čemž jest obsaženo předplatné na časopis »Rodokmen«, vycházející 4x ročně o 16 až 32 stranách. — Roční příspěvek Kčs 20.— pro členy, kteří si nepřejí časopisu. — Účet u Pošt. spořitelny Praha 302.760.

Vydavatelské družstvo Rodokmen v Praze

zapsané společenstvo s ručením obmezeným, Praha I, Národní 25 n. (založeno 1945) jest družstvo ve smyslu zákona o společenstvech z r. 1873. Jest spravováno týmiž činovníky jako »Svaz«, jehož jest sesterskou přidruženou korporací, opatřuje peněžní prostředky, spolupracuje se »Svazem« ve všech směrech a chystá vydávání publikací též z jiných oborů, než rodopis (např. numismatika, místopis, kulturní dějiny, vlastivěda atd.). — Zápisné Kčs 5.— jednou pro vždy. — Výše jednoho podílu, který zůstává majetkem upisovatele, Kčs 50.—. Upsati možno i více podílů. Účet u Pošt. spořitelny Praha 55560.

RODOKMEN

Ročník III. - číslo 4. - V Praze dne 31. prosince 1948

Praha-Michle, Leninova 160. n., tel. 98101. — Roční předplatné Kčs 80.—, včetně členského příspěvku. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a tel. v Praze pod č. j. I A-7-2372-OB-46. — Dohledací pošt. úřad Praha 25. — Vychází 4x ročně. — Tisk Bratři Vychnerové, Praha-Břevnov 201. — Rukopisy se nevracejí — Za obsah článků odpovídají autoři. — Otisk článků a obrázků dovolen jen se svolením vydavatele a přesným udáním pramene.

Casopis pro rodopis, znakovství a ostatní pomocné vědy historické. — Organ »Svazu přátel rodopisu v Praze«. — Nakladatel: Vydavatelské družstvo »Rodokmen« v Praze, zapsané společenstvo s ručením omezeným. — Řídí redakční kruh. — Redakce a administrace: Praha I. čp. 961. Národní třída 25. nová. — Před úřady odpovídá za redakci předseda družstva Karel Vyšín.

Rudolf Kryl: Urbář panství Hlubockého z r. 1490.

V bývalém Schwarzenberském archivu v Třeboni se nalézá obsáhlý foliant v překládací vazbě, vázaný ve vepřové kůži, jehož nápis již těžko čitelný na vnitřní straně zní: Registra hlavnie zbožie Hlubockého, doplněný v 17. století německým nadpisem »Urbarium der Herrschaft Frauenberg«, obsahující celkem 167 stran, nově očíslovaných. Původní číslování urbáře se dělo se zřetelem na jednotlivá rychtářství. Rejstřík rychtářství a obcí je uveden na počátku urbáře s abecedně uvedeným pořadem obcí. Urbář dle poznámky na straně 6, je sepsán k roku 1490 a byl psán jedním písařem. Přílohy k němu byly psány pak značně později jinými písaři.

Urbář byl zpracován arch. Františkem Dvorským roku 1899 a otištěn v »Archivu Českém« roč. XVII.

Pro zajímavost zpracoval jsem otištěný urbář rodopisně, t. j. jména jednotlivých osedlých v obcích i městech. Jména v závorce jsou obvykle připsaná jména pozdějších držitelů gruntů.

Urbář obsahuje 10 rychtářství: Lišovské s městečkem Lišovem a 18 obcemi, Purgaretské s městečkem Purgartcem a Podhradím (Hlubokou) a 16 obcemi, Piščínské s 5 obcemi, Záblatcké se Záblatím, Záhořské s 5 obcemi, Chvaletické s 9 obcemi, Čížovské (u Písku) s 11 obcemi, Skalské s 5 obcemi, Milejovské s 18 obcemi a Kamýtské s 16 obcemi.

Rychtářství Lišovské: městečko Lišov: osedlí: Trojan, Šíma, Šváb, Ondra (Matuš), Janek Šímů, Pidík (Hrabaně) Prokůpek, Janek (Šátranský) Jan kovář, Kvěch, Kotník, Urban Mramor, Kříž, Šimek Penízek, Jan Plocek (Penízek), Janda(?) (Štaf) Thábor, Štaff, Jareš, Ficl (Jiřík), Jan Telátko (Šimek), Havel, Anton Ayše (Jan kovář), Trojan starý, Pecha, Jan Král (Telátko) Papež, Jan Hoden, Fajtl Polák (Matuš krejčí), Tábor (Fenc), Ficl (Petr) Václav, Valcha, Mikuláš Šram (Macalík), Tomášek Černý, Jan Šindelík, Rečnicková vdova, Jiřík pekař z Budějovic, Martin Svěcený, Jíra Truhlov, Hanzl, Neřád, Havel Šram, Bartoš (Penízek), Šimek, Havel Muž, Trabol, Vácha Klimeš, Jílek smolař, Macalík

(Mikuláš Šram), Šimek Kvítek, Tomáš Šumpetr (Holý), Janek Havlík, Janek Straka, (Kazimas), Říha Hrbků, Matěj Haláček, Ondra Piedík, Jan Vachlík, Jan Hubka, Jan Penízek, Janek Straka (Ambrůžik), Šimek Hanuš (Tábor), Matěj Diviš, Bicek z Miletínka, který patřil pánům z Rožmberka. Při Lišově byla Sýtkovská čtvrt a Machovy dědiny, dále zde vlastnil půdu Zigl pekař a Majzl řezník.

Ues Uoselný (Úsilné) osedlí: Ryšák, Marek Zika, Bleh, Ryšák, Bohuslav, Šimek, Petrášová (Qzwald), Sugdol hajný.

Ues Huorky (Hůry) osedlí: Pavel (Mikuláš) Hoden z Lišova, Mareš, Kříž, Havel Čvorek, Dolídek, Čapek, Jan Machů, Šach, Šimek, Mareš, Janek Ujec, Pešek (Hanzl), Fikaska Mikuláš, Hronek, Pešek (Penízek).

Ues Německé Hory (Rudolfov) osedlí: Aišl, Matěj Klír, Fenc Král, Ondra, Říha Jakeš, Lorenc (Plošar), Jiřík Lorenc, (Ondrášek), Petr Vah, Oldřich, Welfl, (Fenc Král), Welfl krčmář, Thoman, Thoman Král, Lorenc Six, Ondráček krejčí, Paul, Thoman, Matěj, Ondráček Holdar, Ondřej Cikajnar, Hanzl Havel, Prokeš Neuwirt, Ondra Chvalčenský, Fixl krčmář, Welfl druhý krčmář.

Ues Kolný osedlí: Jakub, Jílek, Svitavová, Vávra Mráz, Jan Ocásků, Švab z Lišova, (Vavřinec z Kolné).

Ues Žár osedlí: Heskot, Pavel Pavek, Václav Muškát, Heskot (Vávra) Štěpán, Matějovský (Vávra).

Ues Lhotice osedlí: Blažek Octek, Vávra Provázek (Dušek), Jíra, Matěj syn Petrův, Matěj Král, Janda.

Ues Velechvín: Mikuláš Poněšického bratr (Johannes), Petr kovář (Dolídek), Matěj Ruoth, Bicek, Martin Kub (Matheus) Zdich, Bárta (Hanzl Prokeš), Jiřík hajný, Střelček a Macek z Kolného. Pusté grunty ve vsi: Lapáčovský, Kubcovský, který drží Havelka z Velechvína, Maškovský drží Petr kovář, Draštátův drží Hanzl, Orpatův Martin Kub, Duchoňův, a hajný Jiřík z Velechvína.

Ues Jelmo: Kuba, Šimek, (Nikl Špatwirt) Václav tesař, Bacatovský grunt drží Ziga, pole pak Špatwirt a Kouba.

Ues Hrutov: Ondra, Beneš, Ondra Vranka, Hrabaně, Vranka Prokop, Piedík.

Ues Levin: Bláha, Havel, Hrbek, Prokop, Bartoš (Haláček), Jan Kovář, Klimeš rychtář, Šimon Penízek, Janek Vachlík a Jakub z Lišova.

Ues Jivno: Chládek, Pechat, Rehoř, Tomeš Miků, Martínek, Mašek Bláhů, Hlaváč, Havel Mikšů.

Ues Lhotka: pustá ves z prvních válek spustilá: Rehoř z Jivna, Bláha z Jivna, Chládek z Jivna. Svojsze ze Lhoty a Vachlík z Lišova.

Ues Přívořany, z prvních válek pustá: pozemky: Vaňků, Čadků, Sušků, Křížů, Pavlových, Čunových, Janůškových, Jíchových a Hanůsových.

Ues Chyňava: Prokop (Bícek a Ocet), Křišťan, Míka, pusté grunty: Bartošovský, (Jíra Kúbík) ujal Děpold, Závíšovský, Jankovský, Petrův, Vajsovský.

Ues Kaliště: Štěpán, Dušek, Havel, Černý, Šíma (Motlach), Jíra, Mašek, Vaněk, Jílek, Ješek, Jan, Mikuláš.

Ues Třebotova Hora: Šíma, Formánek, Janek, Šálek, Kujeba, Martin, Kvěch, Petr, Šimek, Hlach, Bícek, Martin Slad, Martin Rak, Raková, Chládek.

Ues Hrdějovice: Zigar, Tošnar, Plangl, Michal (Neupar), Oswald (Fenc) Mátl, Matl Kevl, Raych Hanzl, Petr, Janek, Matěj Novák, Velfl, Thoman (Fenc) Kayr, Petr, Karas, Ondra Neuwirt, Matej Buzek, Jakeš, Pártl, Paul, Václav, Václav krčmář.

Ues Opatovice: Philip, Šturm, Svěcený, Kubeš, Jan, Míka, Vaněk, Jirsa, Vít, Matěj Vavřinec, Kuba, Mareš, Václav Salva, Kouba. Ve vsi byli rybáři: Míka, Dušek, Jílek, Kotrček, všichni bydleli v rybářských chalupách panských a lovili ve Vltavě. Dále rybáři: Vít, Kubeš, Šturm, Míka, Vaněk, Matěj, Kuba, Mareš a Salva. Dále jsou ve vsi rybáři, kteří mají najatu řeku až k Babovicům a Budějovicům.

Rychtářství Purkarecké: městečko Purkarec: Šimek, Mikeš, Dameš, Bárta, Thůmova vdova, Jan Moučka, Vojtěch, Martin Kolo, Beněk, (Květoň) Ondráček, Dameš, Jan Moučka, Prokop mlynář, Vaněk mlynář. Na druhém břehu Vltavy měli pozemky: Janek, Velfl, Mikeš a Vávra. Rybáři na Vltavě byli: Daněš, Janek, Bárta a Kolo.

Ues Velice: Masař, Thůma, Fruman, Siersl, Johan, Kuba, Lorenc, Vítek, Martin, Šierl a Neuwirt.

Ues Volešník: Pražák, Pešle (Vávra) Albi, Čech, Tomášek krejčí, Rajmichal, Rajchfrydl, Tomášek Romar, Šochaur (Lorenc) Rožmberský, Ondráček Hartlů, Václav, Šicl, Šefeldar, Pešl, Kašpar, Lorenc Frýdl, Rapl, Petr, Martin, Fenc, Tomášek, Klemar, Neuwirt, Šuorc (Matěj) a Maydl.

Ues Munice: Janek, Mikeš, (Fenc) Mikšův syn), Ziman, Jíra, Matl, Šimon, Hanzl, Jandl, Matěj,

Kandl, Mikeš, Lorenc, Kabát, Brouček (Holý), Ziga, (Plic), Pekař, Krajčí (Vilpaur), Filoušek, Fenc (Štefl), Mátl (Rampl) Krepfl. Pusté grunty byly: Cvitlů, Krbců, Michalů, Hanzlů, Mikulášů, Fricků, Neuwirthů, Liendlů, Ondráčků a Lorenců.

Ues Chlumec: Štiecha (Jakeš) Vít, Dušek (Jíra) Pryšník, Jíra, Plešník, (Vávra, Doubrava), Blažek, Welfl, Jan (Blažek), Mašek, Bohdal, Kříž (Petrlik), Petráš (Tunta), Thonta, Vrána, Ziman, Petr a Jíra Čtvrtník.

Ues Bavorovice: Lorenc Matěj, Huorar, rychtářka vdova, Prokše, Matuš, Mikuláš, Zígl, Voldnar, Martin Lekšů, Jakub, Janek Machů, Bícek, Mikeš, Petr, Zíkl, Martin, Ondráček, Borovec, Kubík, Janek Šart, Jíra Šálek, Lorenc Matěj, mlynář.

Ues Hosín: Linhart (Jakeš) Kuba, Vávra, Václav Chrt, Petr, Jíra, Hezmík, Janek, Bouza, Jiřík hajný. Dále Augustin držel grunt Mandovský, Mikeš Chrt, Václav, Karvan, Ryneš, Žák, Bystrý (Pavel) Vácha, Bryksa, Kubík. Chalupy drželi: Bárta, Bystrý, Cipajs, Kovář, Šafrán, Pavlík, Bobek, Šafář, Fricek, Mach a Čermák.

Ues Chotýčany: Jakub, Jakub (Matuš), Jakub Kozlík, Závíš, Hanzl, Pajšl, Vávra a Pajšl Štefl. Pusté grunty: Perdovský, Hronkovský, Kovářovský, Fenclovský, Ruozenský.

Ues Libniče: Tomáš, Hanzl, Toman Ešprl (Matěj) Popelův syn, Ondráček, Špatwiert, Tyšl (Bebar) Hašek.

Ues Dobřejič: Hřebenář (Jíra), Cinek (Bečka), Cipín, Mikuláš Neřád (Mikuláš), Vít Malý (Král) Holík, Jakub bubeník (Jan krejčí), Ondráček (Uhlíř), Vít hajný, (Kemta), Jan krejčí, Zikeš, Tyšl (Ambrož) Matouš z Dobřejič. Pusté grunty: Vilémovský, Sokolův, Havlův, Váchovský, Kantův, Zordův, Hubenkův, Kačerův, Fučákův,

Ues Jezmice: Pecha, Jan hajný (Beneš), Ondra. Pusté grunty: Humpákův, Maříkův, Broncův, Jakoubkův, Vladykův a Zígův.

Ues Poněšice: Pavel. Pusté grunty: Petrovský a Kubelovský.

Ues Úlkov: Mach, Matouš.

Ues Ušchlapy, válkou pustá: grunty pusté Raplův, Nyklův, Matějů, Macků, Roměřů, Matthesů, Fenců, Kobíků, Martinů, Zaplů, Vamplů, Koželuhů a Petrů.

Ues Mydlovary: Pangrác, Hanzl, Petr, Šimek, Šimek Kajrů zeť (Matěj), Čech Janek, Vávra, Šaur, Rohmotar, Wilpamr krejčí, Mothes, Lorenc, Kajr, Hanus, Ryneš, Tomáš Šicl.

Ues Zlatýšovice: Thůma (Děpold) Král na Hoďnickém mlýně, Peša hajný, Šimek, Pusté grunty: Hanzlíkovský, Novákovský, Vojtěchovský, Kankovský, Bláhovský, Pařízkovský, Raidsidlovský, Martinovský, Michalovský a Urbanovský.

Ues Zliv: Jakub Žák, Šrevl, Pichl, Mikeš, Hadra, Vít, Martin (Šrevl), Kyvišar, Venclík (Mikuláš), Jíra, Ryneš, Hanzl, Mareš (Říha), Šiestl, Bárta (Janek), Urban (Michal).

Hluboká: Podhradí městečko: měšťané: Vampl, Michal, Janek, Janek Šita, Mikulášková vdova (Johannes), Marta, Rosol. Pusté grunty: Kubíkovské, Damšovské. Prus drží krčmu před zámkem (Jícha).

Ues Křesín: Bartoš, Janda. Právo rybolovu drží: Bárta, Vávra, Dameš a Beniek (Jan) z Purkarce, Král z Hoděnic, (ten zemřel) Matěj z Bavorovic, Linhart z Purkarce, Linhart z Křesína, Šerý z Křesína, Šimek ze Zlatýšovic a Beniek z Purkarce.

Rychtářství Pištinské: *Ues Pištín:* Prunar (Bolech) Huorar, Petr tkadlec, Fres, Duchoň Krčka, Šiman, Pavel Všečeka, Štěpán, Šimek, Linhart, Kajr, Vavrajch, (Dyr) Charvát. Pusté grunty: Vojtěchovský, Malsovský, Chavovský.

Ues Česnovice: Schiestl, Raušar, Mašek, Wolman, Janek, Ježek, Ryneš, Michal, Ambrož, Jakub, Bolech, (Pamstl) Rezek, Mašek (Jíra). Pusté grunty: Ondrovský, Martinovský.

Ues Zálužice: Jakeš, Petr, Petr Hanzl, Pamstl.

Ues Jaronice: Kuželka, Rychtář, Tomše, Pavel, Kucha, Srub, Pižmo, Velek, Petr a Kotleba.

Ues Břehov: Řeřaba, Kubeš, Tomše, Vácha, Štěpán, Ondráček, Mikuláš, Jíra, Šimek, Slapan, Jíra, Jícha, Velek a Vilém.

Rychtářství Záblatské: *Ues Záblatí:* Mikeš, Thůma (Brož), Daniel (Jíra), Hajfl. Hrušek, Pech (Velek), Carkl, Špulěř, krejčí, Zub, Jakub Ryneš, švec, Šticha, Mikuláš, Třasek, (Tichanec), Jíra kostelník (Mašek), Šilený (švec), Řehoř krejčí (Ambrož), Petr (Mašek), Augustin, Ježek (Jakub Černoch), Říha Rúžek, (Jakub Rynda), Beránek, Pavlík, Hynek (Stuchel), Jíra (švec), Mašek.

Rychtářství Zábořské: *Ues Záboří:* Beneš (Herle), Šimek (Šilhavý), Fancel (Moudrý), Hondl, Ošťirálek, Holec, Špišek, Thuoma, Ziga, Jan krejčí, Hanus, Vaněk, Kobiček, (Mach), Michálků Tuoma, Václav (Hanzalík) Pešek, Květoň Jíra.

Ues Malé Záblatičko: Vávra, Štěpán (Pavel), Jíra, Volek (Kouba), Mikeš (Matěj zedník), Mikeš zedník, Ambrož, Kříž, Zemenek, Šiman, Havel (Brož), Pavel (Jíra).

Ues Zbudov: Ondra, Ryneš, Mikeš, (Jan mlynář), Jakub, Petráš (Albustin), (Martin), Mareš, Vojtěch mlynář, Šturm, Janek, Blažek.

Ues Čičenice: Vaněk, Janek Holec, Šlecht, Vrabec, Škopek, Janek, Šimek, Macák, Hlaváč, Albík, Záhorský, Beneš (Herl) Holec, Fancel.

Ues Čavině: Suchan, Jíra, Ondráček, Mach Raden (Jíra Škorně), Svátek, Šimek Kubů, Martin Hanovic, Havel, Jaroš.

Rychtářství Chvaletické: *Ues Chvaletice:* Heryně, Prokop Stuchel, (Ješek), Prokop (Saupek), Velek, Ješek, Ondra Mráz, Vácha, Holý (Prokop), Václav Mráz, Kohút, Janek, Hustý, Vávra, Jan, Štěpán, Václav Bohatec, (Král), Janek Dubců, Chlapec, Nemhart, Mikuláš, Jíra, Hubal, Pecha, Kohout z Chvaletic krčmář.

Ues Milenovice: Dušek Holbů, Janek Prcek, Mareš, Mikuláš, Janek Holbů, Fancel.

Ues Křtětice: Jan Novák, Buchtele (Tomík), Thůma, Kejval, Petr, Mareš, (Šváb), Mašek, Mach, Dušek, Marek, Šimek sládek, Jílek, Kovář. Pozemky drží Mráz z Chvaletic, Vácha Chrapec z Chvaletic, Hustý z Chvaletic, Ouhleda z Kloubu.

Ues Radčice (u Uodňan): Jan Koubků (Dušek), Trhlík (Jan Kord), Chlastáková máteř, Václav Pražský, Jíra, Kuba Rybák, Chlasták, Vojík, (Martin Salač), Šprinc, Macek (Bárta Chrapec), Zima, Kouba, Vácha, Rozjiezková vdova, (Mlýnek), Kord (Bárta), Baloušek, Havel slepý, Černý, Staněk (Piknosý), Kubka, Ryba, (Václav), Vávra, Lovčí z Protivína.

Ues Stožice: Svatúšek, (Bárta), Matěj, Havel, Jan, Nekola, Kouba, Šimek Misera, Jan Misera, Pecha, Vavřinec, Křehan (Václav), Beneš, Jíra, Jíra Hroch.

Ues Kloub: Jan (Mácha), Daněk (Ouhleda), Daněk, Mácha, Vít, Heryně, Kohút, Janek, (Prokop), Hustý, Kropáč (Vávra), Dubec (Vávra), Vácha, (Velek).

Ues Krče: Martin, Vávra Česněř, Neckář, Šimek Holkot (Jíra krejčí), Panoušek, Punčal, Škopek, Hronek, Jonáš, Kubík, Vávra, Macek, Jan Fučík, Mácha, (Neckář), Kopravdo, Pintěr (Martin), Machačka, Martin, Kříž, Vaňásek, Hanzl, Neckář, (Mácha), Macek.

Ues Žár: Vacek, Šerý (Bohuše), (Lexa), Bohuše, Holba, Sobolík (Velek), Špajlíková, Kozlík, Michal, Ondra, Jan Hašta, Matěj Vranovec, Mácha, Lexa, Jíra Šindelř, Vácha, Tharantík, Haštova vdova, Nykl a Petr krčmář.

Ues Myšenec: Jan Buchal, Korda Václav, Kubík, Pavel, Vrbský, Václav, Jan švec.

Rychtářství Čížovské: *Ues Čížová:* Král.

Ues Soběšice: Slovák, Janek, Velek. Smola.

Ues Předotice: Martiš, Mikeš, Válek, Vachel, Matěj Pešků.

Ues Bošovice: Pavel Halmavů, Mohoš, Kubka, Mareš (Kouba).

Ues Svajsádlovice: Vávra Koryto, Král (Matěj kovář).

Ues Krašovice: Pechánek, Koukol, Kouba, Mašek, Nosek, Jan, Janek, Jan Petřů, Žalud.

Ues Mladotice: Zítek, Hyje, Matouš Jedlík.

Ues Drhovle Malé: Rokos, Šemerka Štěpán, Vaněk.

Ues Drhovle Velké: Šibal, Petr Šum, Pabeš, Havel, Blahen, Švihlíkova vdova.

Ues Pamětice: Petr, Heřmach, Šich, Klich, Průcha, Kulatka, Marsa (Bláha), Jakub Marsů, Káča vdova, se synem Maškem a Šumek.

Ues Bastrčice: Jacka, Brada, Čech, Wiertl.

Rychtářství Skalské: *Ues Skály:* Jan, Šimek, Havel, Bárta silný Jan kovář, Holub, Vávra, Václav Zourek, Pechova vdova, Rajda, Řehoř, Lídl, Pavel, Kapr, Žampach, Slavík, Havel Švidr, Mácha, Pavel (Zuzík), Jaroš, Mikuláš Čech.

Ues Budičovice: Trs, Kalús, Mácha, Šimek Odřichmel, Krajík, Vieček, Bárta, Soudek, Bečvář, Jan Chlup, Šilhavý.

Ues Ražice: Mašek, Hanzl, Jan Mařík, Jan Vojsko, Jan Kodešek, Thuoma, Matěj, Vojtěch, Kouba, Vaněk Houser, Chlanda, Vávra, Jan, Adam, Vaněk, Jíra Mokrajš.

Ues Humňany: Marek, Jan Mls.

Ues Semnice: Mikuláš, Matuš, Svátek z předměstí Písku.

Rychtářství Milejovské: Ues Čepřejovice: Jan, Duchon, Kvítek, Mikuláš Pucek (Matouš), Mašek, Bohuše rychtář, (Španek), (Michal Němec), David, Vácha, Michal Němec, Vácha Dluhůšek, Velíšek, Matěj Řezníček, Matěj, Trch, Ondra Dčbounek, Václav a Ptáček.

Ues Jiřetice: Hanek, Mareš, Plachta, Linhart, Janek Novák, Vachel.

Ues Bohunice: Matuš, Pecha, Mašek (Bláhovec), Michal, Bláhovec, Petr, Mikuláš Motyčka, Jan (Mikuláš), Švec, Vach (Vlach), Pabeš, Vácha, Mikuláš, Jan Čbounek.

Ues Kamenná: Vávra, Mikuláš a gruntu Martinovského pustého ujal se Jan Švec.

Ues Ušechlapy: Václav, Martin, Vácha, Přech úředník a Chlebič.

Ues Turzice: Jan (Macek), Václav na Čermákovském, Prokop, Matuš, Bušek, Martin.

Ues Bušanovice: Šimek, Lech, Holý, Kalafa, Václav, (Randák), Matěj, Kuba, Svach, Kouba (Martin), Jan Diviš, Kubeš.

Ues Úlehle: Vávra, Jíra, Štěpán, Jakub, Jan Šafrán, Bláha, Vácha Lízal.

Ues Nahořany: Mach Lipásek, Marek, Vaněk, Chochol, Jan Paleška, Janek, Vacek, Jan Svěrák, Ziga, Říha, Strnad.

Ues Neslužice: Jakub, Petr, Vítek, Martin, Návara, Homolka, Ruot, Jan Lichva.

Ues Třietěže: Václav, Skoba, Prokop Sadelce, Plaček, Král, Petr, (Král), Jan Bláhovec, Martin Kouba, Šimek, Petr, (Šváb), Ondra, Kouba, Kouba Vladyka.

Ues Setěchovice: Jan, Abraham, Mikuláš, Ziga, Petr Velek a Koubovec.

Ues Bolikovice: Liška, Šimek, Ondra Borkovců, Petr Masopust, Abraham z Setěchovic, Jan Beran, Marek.

Ues Radhostice Hořejší: Thúma, Jan, Pavel.

Ues Radhostice Dolejší: Štěpán Pixa, Jíra, Matěj, Janek Šimků, Martin Voruda, Petr.

Ues Stránějovice: Jan úředník, na poustce Martinovské, (Lízal), Jan Hnuta, Bárta, Vácha.

Ues Milejovice: Přech rychtář, Kordík, Martin Vohnišťko, Ondráček Smetana, Jan Kosinec, Mácha, Matěj Žoldán, Martin, Malovec úředník, Petr Fendura, Jan, Jan Kosinec, Philip, Jan a Martin Vohnišťko, Vávra Sirotek, Václav, Šimek, Jakub, Mikuláš.

Ues Hostice: Michal, Václav, Velíšek, Jan Hrubý, Petr, Havel, Matěj, Martin Vondrovec, Šimek, Martin Němec.

Rychtářství Kamýcké: městečko Kamýk: Velek, Koukol, Ješek, Ziga, Marta, Štěch, Havlíček, Jan Machovic, Světlík, Dlůhý, Vyduna, Bradáč, Motyčka, Vacek, Štron, Jakubec z Průdkovic. Na

druhém břehu Vltavy: Tuliha, Jeník, Linhart, Václav, Velik, Bradáč, Jíra, Jan ze Lhoty, Beneška, Jan z Dražkova. Chalupníci: Mikuláš rychtář, Říha švec, Janek švec, Šimek krejčí, Vácha řezník, Hermach, Kovář, Světlík, Koukol, Herada, Svatoň, Kliment Psík, Ješík, Velček, Bareš, Janat, Janek, Tomec, Duchek, Manová vdova, Štech a Dlůhý.

Ues Lhota: Švástal, Velislav, Jan.

Ues Radobýle: Petr, Kubík, Hronek, (Vaněk z Kamýku).

Ues Ueliká: Havlíček, Jan Lopata, Jan Machů, Hodek, Šram Štěpán Burák, Hašta, Jan Rezek, Mach Lopata, Bartoň, Michalec.

Ues Zhoř: Svach, Mikeš, Blažek, Mikuláš rychtář Kamýcký, Kořen (Švástal).

Ues Zdouchovice: Janek Palec, Kouba Lichů, Mřel, Mach Dub, Mikuláš, Kubík, Šorda, Ondráček, Květ, Prokop Hnilice, Jíra, Bárta, Beneš, Matěj Šiška, Jiláček, Blažek, Ondráček Mičal, Kořata, Pecha Šajstr, Horčice, (Jiráček), Menhart, Biskup, Bašek, Hermach.

Ues Solenice: Hron, Jan člověk Lisův, Martin Liška.

Ues Lhota: Jan rychtář na poustce Smajkalové, Janek, Šíma, Hadač z Plané, Havlín.

Ues Kosobudy: Hajný a Martin.

Ues Planá: Koded, Vácha, Hadač.

Ues Klenovice: Velček ze Lhoty, Matěj Šíma na poustce Puckovské Matěj Šíma.

Ues Milešov: Máša.

Ues Prudkovice: Vít, Matuš, Pecha.

Ues Hrměždice: Rychtář Niklas, Hoch, Kubíčka, Vít, Mácha, Jindřich, Dalečák, Jaroš, Vávra, Bezroučka, Homole, Sirotek, Hruška, Vaněk Domík na pustotě Přibíčkovské.

Ues Uesce: Jan Machovic, Martin z Hrměždic, Krch z Hrachovišť, Mikeš Tvaroh, Tesař Jan, Martin mlynář a Vaněk z Hrměždic.

Ues Přievozec: Vlk, Petr Pobuda, Prokop, na poustce Boukalovské.

Ues Prahotěšice: Žižka, Tista, Novák, Bláha, Voneš, Lexa, Soukup, druhý Novák, Mikuláš, Vacek, Mazanček a třetí Novák.

Ues Uitín: Jaroš, Tomášek, Šimek, Tůma, Bártha, Janek, Hupl starý, Petřík, Koukol, Fencí, Stránský, Martin, Bátě, Řitbuch, Matěj, Flucka, Janek a Hupl mladý.

Ues Ševětín: Urban, Michal, Janek, Kostelník, Frajtok, Jelen, Meškal, Paur, Špatlák starý rychtář. V podružství Oldřich, Mikuláš kostelník a Švec.

Pozemky na Světlíku drží: Ryšák z Uoselného. Kajr z Hrdějovic, (Ondráček ze Suchého Vrbného), Šixová z Hor, Jakeš z Hor, Hapaur z předměstí budějovického, Zigová z Oselného, Ondra Hartl z Budějovic, Bohuslav z Oselného, Tkadlec z Libniče, Mika z Chňavy, (Vocásek z Kolného), Král z Lhotice, Jakšík z Hrdějovic, Linhart z Hosína, Ajšl z Huor, Šajmhor z Budějic, Wosserfciar z Budějic, Jan Lapáček z Budějic, Vojs z Budějic, Domin kožešník z Budějovic, Bleh

z Úsilného, Jiřík hajný z Hosína, Martin rybář z Budějovic, Vinklar z Budějic, Buzek Hartl z Budějic, Frydl Hanzl z Budějic, Fiechtingar z Budějic, Ondrhartl z Budějic, Jíra Pražák z Budějic, Křišťan z Budějic, Zigl ze Vrbného, Uher z Hrdějovic, Bělík z předměstí Budějic (Michal ze Starého města), Václav Kožešník, Zeman z Hanuškovy dvora, Jakeš krejčí, Štěpán koželuh, Miertl Hypš, Jakub Zanrychtar, Nykulej z Budějic, Fencel krejčí z Budějic, Blažek krejčí z Budějic, Ondráček z Libniče, Sugdol z Voselného, Matěj tkadlec z Budějic, Zelený Kunkl, Zaumar z Budějic, Lorenc ze Starého města, Jakeš rybák, Zigl z Budějic, Partl z Budějic, Matěj z Rybářské ulice v Budějicích, (Václav Šnedl z České ulice v Budějicích), Honz Maurar, Hanuš Špernzok, Fixl z Německých Hor, Vojta ze Starého města, Andrl z Vrata, Chládek z Jivna, Tyšl z Libniče, (Tkadlec z Vrata), Vincenc z Vrata, Hons Maurar, Štaf z Lišova, Urban z Oujezdce, Němeček z Jelína, Vít knihař z Lišova, Kříž z Lišova, Kvěch z Ničovy Hory, Hauparr z budějovického předměstí, Urban z Oujezdce, Linhart z Lišova, Trojan z Lišova, Šatra z Lišova, Prokúpek z Lišova, Macek z Slovenic, Mašek z Slovenic, Jaroš z Slovenic, Slunce z Slovenic, Ondra, Částra, Kratoš a Uhlář ze Slovenic, Havrdajs, Mareš z Huorek, Mramor z Lišova, Dolídek z Lišova, Fikaska z Huorek, Kříž z Huorek, Cvorek z Huorek, Trhla Filaska, Prchlice, Pecha ze Smržova, Kovářík ze Smržova, Jakub ze Smržova, Pavlavá z Hrutova, Machová z Huorek, Šach z Suškových, Beneš z Hrutova, Pavel z Huorek, Štaf z Lišova, (Uhlář ze Slovenic), Vávra z Dinína, Frajtek z Dinína, Václav z Di-

nína, Šram z Lišova, Penízek z Lišova, Lichva z Lišova, Havel z Lišova, Mráček z Dinína, Urban z Lišova, Pekař z Lišova, Pavel z Huorek, Mareš z Huorek, Stárek z Dinína, Bicek z Dinína, Havel ze Slovenic, Tomášek ze Slovenic, Vaněk ze Slovenic, Janek ze Slovenic, Václav ze Slovenic, Širáček ze Slovenic, Fencel z Lišova, Janek švec ze Slovenic, Jakeš ze Slovenic, Matěj ze Slovenic, Havel ze Slovenic, Kovář ze Slovenic, Ambrož ze Slovenic, Tábor z Lišova, Matouš krejčí z Lišova, Thúma ze Zlatýšovic, Matěj z Opatovic, z Hosína: Vávra, Kouba, Hříděl, Marek, Mach, Jiřík, Mikeš pojezdny, Fricek, Pavel a Niedl, Dušek z Bavorovic a Neuwirth z Hrdějic, Jakub z Chotýčan. Hanzl a Kozlík z Chotýčan, Šerl z Velice, Švec ze Zahájí, Mikeš, Čech z Týna, Dušek, Kadeřávek, Petr Purkarecký, Kantor a Dušek, všichni z Týna, Tomec, Ambrož a Jakub ze Zvěrkovic, Třesohlavý mlynář z Hněvkovic, odtud pak Zmrhal, Holý, Pavel, Matěj. Z Knínu: Kozák, Huort, Rubínův syn, Mikeš Nyklas, Rubín starý, Matuš. Z Kočína: Rybka, Brádka, Mrakeš, Jaroš, Belján. Z Dřítně: Tkadlec, Kopáč, Kutiš a Blažek, Studihrach z Temelince, Koláček z Týna, Matěj Škrlů z Týna, Blažek, Purkarecký, Lexa ze Drahotěšic, Erazim z Hroznějic a Peša hajný ze Zlatýšovic.

Z lovčího a lesního personálu jsou v urbáři jmenováni: Petr lovčí z Purkarce, Peša hajný ze Slatýšovic, Buzek hajný z Velice, Janek hajný z Jezmice, Jan hajný z Munic.

Lovčí Jan Poněšický na Poněšicích a Vlkově: Jiřík hajný z Hosína, Vít hajný z Dobřejic, Sukdol hajný z Úsilného, Jiřík hajný z Velechvína.

Jiří Faster: O původu domažlických Fastrů.

(Dokončení.)

Notář Hypolit Faster měl se svou manželkou Annou rozenou Klementovou jediné dítě, dceru Annu, která se narodila 14. VII. 1882 v Přestících čp. 322, kde její otec působil. Dne 3. VI. 1905 byla oddána v kostele Panny Marie Sněžné v Praze za akademického malíře Aloise Kalvodu, jemuž patřil svého času zámek Běhařov u Klatov.

Hypolit Faster zemřel jako notář v Křivoklátě dne 26. III. 1924 a jeho manželka Anna, která ho předešla na věčnost, zesnula dne 1. II. 1924 tamtéž. Jejich dcera Anna se rozloučila se svým manželem, který se pak oženil se svou žačkou. Tím odumřela jedna z postranních větví domažlických Fastrů.

Jeho mladší bratr Josef Faster vyučil se sládkem až v Krakově, byl též v Hamburku ve velkém pivovarském závodu, který exportoval do ciziny, tam pracoval již jako podstarší a konečně ho zaval osud do Madridu. Tuto skutečnost potvrzuje zápis v matrice oddaných, kde uvedeno, že dne 30. října 1886 byl oddán v děkanském ko-

stele v Domažlicích pan Josef Faster, sládek v hlavním městě španělském Madridu, narozený 28. VII. 1851 v Domažlicích, syn Augustina Fastra, měšťana a mistra řeznického v Domažlicích č. 170 v městě a Anny rozené Pek z Domažlic č. 141 v městě, ř. k., svobodný a Julie Helena Bittnerová, nar. 21. V. 1855 v Domažlicích, manželská dcera p. Jana Bittnera, učitele z měšťanské školy na odpočinku v Domažlicích č. 150 v městě a manželky jeho zemřelé Anny rozené Vrzal z Domažlic č. 151 v městě, ř. k., svobodné. Svědci na svatbě byli Petr Jakubše, měšťan v Domažlicích č. 85 v městě a Josef Bittner, úředník c. k. privil. české západní dráhy, bytem na Smíchově, Palackého 11. Oddával P. Cyrill Růžicka, kaplan. Svatebním svědkem byl Petr Jakubše tkalounkář v Domažlicích, jehož syn Matěj měl za manželku Annu Fastrovou, dceru Augustina Fastra a Anny roz. Pekové.

Sládek Josef Faster měl se svou chotí Julií rozenou Bittnerovou pouze 2 syny: Miloše, naroze-

ného 10. XII. 1887 v Madridě, který zemřel 1899 v Domažlicích a Josefa, narozeného 12. IX. 1892 patrně tamtéž. Tento byl svého času úředníkem ministerstva zahraničí v Praze, kde mu říkali »Španěl« a měl za manželku známou zpěvačku Olgu Augustovou. Pokud je nám známo, děti z toho manželství nebyly.

Ježto sládek Josef Fastez zemřel 2. III. 1939 v Domažlicích, jak bylo již dříve uvedeno a také jeho manželka Julie odešla krátce po něm, dne 10. III. téhož roku, dlužno považovati také tuto větév domažlických Fastrů za vyhynulou.

Tím je vyčerpán rodopis domažlických Fastrů, a nutno sledovati hlavní jejich linii, jež přechází do Prahy a kterou založil Petr Fastez, syn řezníka Kašpara Fastry a Salomeny rozené Čechové.

Petr Fastez, narozený 29. VI. 1801 v Domažlicích, vyučil se řemeslu mlynářskému a po obvyklém vandru po mlýnech v Čechách i v Rakousích a Štýrsku a krátkém pobytu ve svém rodišti, odešel patrně z popudu svého staršího bratra P. Methuda, řádového kněze u sv. Markéty v Břevnově, do Prahy, aby zde dostal místo a byl blíže vlasteneckého hnutí, které začínalo se znovu vzdmáhat. Dne 19. července 1824 byl oddán v kostele sv. Markéty v Břevnově s Marií, dcerou po zemřelém Martinu Kejmarovi, šafáři na Strahově a jeho manželky Marie Kláry rozené Pleschné. Martin Kejmar, který se narodil 1761 v Hornoměřicích u Prahy, zemřel 26. II. 1823 v Praze IV. č. d. 138, Pohořelec 17, kde bývala písárna branská a též byt branského písaře. Jeho manželka Marie Klára se narodila asi r. 1761 v Zátci a zemřela 26. XI. 1827 v č. d. 40 na Větrníku ve Velkém Břevnově, kde žila u svého zetě, větrního mlynáře Františka Kohoutka.

Petr Fastez měl se svou manželkou Marií rozenou Kejmarovou celkem 14 dětí, z nichž 6 zemřelo v útlém věku a z 8 dětí, které dospěly, bylo 6 dcer a pouze 2 synové.

V Břevnově, kde si otevřel krupařský obchod spolu se svým švagrem Jakubem Kejmarem, narodily se děti:

František Seraf. dne 4. X. 1825, zemřel však v necelých 11 letech dne 14. IX. 1836 v Zadní Třebáni, fara Dobřichovice.

Anna dne 16. V. 1827, která se později provdala za sládka Václava Levého. Levý byl nejprve nájemcem knížecího lichtensteinského pivovaru v Kostelci nad Černými lesy, kde byl u něho zaměstnán jako ředitel Josef Daneš, který se později stal jeho švagrem. Když měl Levý potom pivovar »U Fleků« v Křemencově ulici v Praze, pracoval u něho Josef Daneš jako podstarší. Rod Levých vymřel již po meči. Na Václava Levého jako svého děda vzpomíná Marie Strettová ve své krásné knize »O starých časech a dobrých lidích«, ve které věnovala jednu celou kapitulu rodině Fastrových.

Methud Václav dne 22. IX. 1828, který prodělal jako student bouřlivý rok 1848 a věnoval se obchodu. Zmíníme se o něm podrobněji na svém místě.

Zastesklo se Petru Fastrovi po venkovských klepáčích a neklidná krev hnala ho zase jinam. Proto se kolem roku 1829 usadil jako nájemce Vencovského mlýna na Černém Volu v Uněticích u Prahy, kdež se jeho manželce narodily děti: Ignác dne 7. VIII. 1830, který zemřel tamtéž 18. I. 1831 a potom dcera Barbora dne 4. IV. 1832. Provádala se za Josefa Daneše, o němž byla již zmínka a který měl později velkostatek Nový Dvůr u Jenče, kde byl také menší pivovar. Měla s ním celkem 10 dětí a zemřela 13. II. 1878 v Novém Dvoře. Po stu letech, když její vnuk ing. Viktor Daneš opatroval si za okupace doklady k prokázání svého arijského původu, přišlo se na to, že nedopatřením tehdejšího matrikáře byla zapsána pohlaví mužského.

Petr Fastez nevydrží na jednom místě a proto si najal r. 1834 mlýn o šesti složeních a pilu v Zadní Třebáni na Berounce. Zde se narodily děti:

Terezie Anežka dne 21. I. 1834, která se provdala dne 12. září 1859 v kostele Nejsv. Trojice ve Spálené ulici za Václava Bolemlra Nebeského, sekretáře českého musea a známého básníka. Byl o 16 let starší své nevěsty a měl z prvního manželství s Eliškou rozenou Jungmannovou, dcerou gymnasia, profesora Jana Jungmanna, syna Václava. Oddával je strýc nevěstin, P. Methud Fastez, podpřevor a farář posledně u sv. Markéty. Terezie stala se dobrou matkou nevlastnímu dítěti a pečlivou manželkou svého Bohem nadaného chotě, s nímž měla dva syny, Pavla a Jaroslava. Václav Nebeský, narozený 1853, byl advokátem v Břežnici, Pavel, narozený 1861, kandidátem filosofie, hercem a později redaktorem v Plzni a Jaroslav, narozený 1871, byl vrchním soudním radou v Praze. Jeho choť Helena rozená Klíčková hrála na harfu v Národním divadle.

Kašpar Václav dne 2. IX. 1835, který studoval techniku, ale pro účast ve spolku »Hoši červeného praporu« byl za Bachova režimu jako 18 let starý student odsouzen spolu s Antonínem Steidlem, domažlickým rodákem a svým vzdáleným příbuzným, k trestu smrti a jako politický vězeň strávil několik let na Munkáči v Uhrách a v Olomouci. Protože je po svém otci pokračovatelem hlavní linie Fastrů, věnujeme mu později několik řádek.

Johanna Nepomucena dne 9. X. 1837, která pro své neobyčejné nadání studovala a stala se učitelkou na vyšší dívčí škole v Chrudimi. Po smrti své starší sestry Barbory či Betty Danešové zanechala dráhy učitelské a provdala se za svého švagra Josefa Daneše, aby se stala obětavou matkou jeho deseti sirotek. Z druhého manželství narodil se syn Jiří v r. 1880, k vůli jehož výchově se po svém ovdovění r. 1883 odstěhovala později do Prahy. Zde se velmi agilně věnovala životu spolkovému a zejména ženskému hnutí. Byla předsedkyní Spolku českých žen, Dámského kruhu a ve výboru mnoha jiných spolků. Znala se velmi dobře s Eliškou Krásnohorskou, Terezií No-

vákovou, Zofii Podlipskou, Venceslavou Lužickou, Renátou Tyršovou, Dorou a Klemeňou Hanušovou. Zemřela dne 16. IV. 1908 ve svém bytě v Křemencově ulici. Její syn Jiří Daneš studoval geografii, habitoval se na filosofické fakultě české university v Praze a byl universitním profesorem v Praze a Bratislavě. Cestoval po Bosně, Balkáně, Spojených státech severoamerických, byl na Jávě, Borneu a dvakrát v Australii a poznal vědecká studia z oboru morfologie, která mu zjedнала zvůčné jméno v celém vědeckém světě. Za první světové války sloužil jako důstojník v Sarajevě a v r. 1918 stál v čele českých oddílů, jež provedly tu převrat a předaly Bosnu Jugoslávii. Potom se vrátil do Čech a byl r. 1919 jmenován generálním konsulem Československé republiky v Australii. Zde — v Sydney — setrval po 3 roky, načež se vrátil, procestovav jihomořské ostrovy přes Kanadu, opět domů a věnoval se opět své profesuře. Oženil se s Boženou rozenou Hanušovou, dcerou universitního profesora, svou někdejší žačkou z obchodní akademie. Zemřel dne 12. dubna 1928 v Los Angeles v Kalifornii na vědecké cestě, postižen tragickou smrtí. Byl přejet autem. Ačkoliv byl vědátorem světového formátu, vyznačoval se velkou skromností ve svém jednání a vystupování, jako vnuk Petra Fastra podporoval podle svých možností jeho dcery Alexandru a Marii, své vlastní tety. Byl strýcem druhého stupně a křestním kmotrem autora této rodopisné práce.

Roku 1839 odstěhoval se Petr Faster na Smíchov, který vyrůstal v průmyslové předměstí a pronajal si známou zájezdni hospodu »U čísla prvního«. Zde se narodila dne 26. února 1839 dcera, která byla ve starém kostelíčku sv. Filipa a Jakuba pokřtěna na Alexandru. Stala se později učitelkou na c. k. vzorné škole a zůstala celý život svobodnou jako její mladší sestra Marie. Od února 1869 do listopadu 1887 byla dohlážitelkou na velkostatku Nový Dvůr u své starší sestry Betty Danešové a potom bydlela ve společné domácnosti se svou sestrou Marií na Smíchově a posléze na Královských Vinohradech, Milešovské ulice čp. 1024, v kterémž domě bydlel jeden čas také její synovec spisovatel Otto Faster se svou rodinou. Vlivem své sestry Johanny Danešové věnovala se též ženskému hnutí. Žila se sestrou Marií ve velmi skromných poměrech a jediným jejím bohatstvím byly různé rodinné památky a jak se domnívám, hlavně soukromá korespondence jejího otce, kteréžto cenné písemnosti se po její smrti dne 16. září 1917 záhadným způsobem ztratily. V »Dámském kruhu«, kde žila po smrti své sestry Marie až do úrazu — zlomení nohy — který ji téměř nevidomou postihl, nezůstalo prý po ní naprosto nic a jak mi sdělil ředitel knihovny Národního musea dr. Miloslav Novotný, nebylo za jeho vedení nic předáno ze soukromé korespondence Petra Fastra. Rodinná tradice o šlechtickém původu domálických Fastrů, o které byla zmínka z počátku, zůstala po smrti tety Lexy nevysvětlenou legendou.

Dcera Marie Magdalena narodila se dne 18. VII. 1840 v domě čp. 13 u »Čísla prvního« na Smíchově a zemřela v útlém věku.

Ze Smíchova odstěhoval se Petr Faster rovnou do Prahy, aby se věnoval národnímu a politickému hnutí a otevřel v Královských lázních na tehdejší poměry velmi přepychovou a moderní kavárnu u Kamenného mostu, která pro všechny možné slovanské časopisy a slovanské hosty stala se v pravém slova smyslu slovanskou kavárnou. Zde v domě čp. 195-I se narodily manželům Fastrovým tyto děti:

Vincenc Petr dne 23. května 1842, který zemřel již 30. září téhož roku.

Petr Václav dne 18. července 1843, který zemřel v domě »U zlaté husy« na Koňském trhu dne 20. března 1847.

Marie Salome Josefa dne 16. března 1845, která jako nejmladší dítě se dožila zletilého věku. Po vyučení otevřela si krejčovský salon ve Vladislavově ulici a bydlela nějakou dobu se svou sestrou Johannou, která vedla správní záležitosti jejího závodu. Když se Johanna potom vdala za svého švagra Josefa Daneše, zrušila Marie svůj salon a stala se garderobierkou v šlechtických domech. Mnoho let byla u hraběnky Chotkové, matky kněžny Zofie Hohenbergové, choti následníka trůnu Ferdinanda d'Este, v jejíž rodině hodně cestovala, naučila se jezdit na koni a kouřit viržinka. Za svého společného bydlení se svou sestrou Alexandrou dělala jí hospodáře a měla na starosti finanční stránku domácnosti. Zemřela dne 29. listopadu 1914 na samém začátku první světové války, jejíhož konce a znovunabytí samostatnosti českého národa se bohužel již nedočkala.

Nyní si povšimneme rodopisu obou synů Petra Fastra, Methuda a Kašpara, jejichž potomci jsou dosud na živu.

Methud Faster oženil se r. 1858 s Matildou, dcerou pražského měšťana Josefa Bubna a jeho choti Josefiny roz. Langerové z Litomyšle. Nejprve měl zasílatelský závod a dávno po jeho smrti jezdily ještě po Praze nábytkové vozy s firmou »Schánel dříve M. C. Faster«. Manželství zůstalo bezdětné a jeho manželka zemřela dne 3. února 1869 právě též den, kdy jeho mladší bratr Kašpar byl oddáván v kostele u sv. Markéty strýcem P. Methudem Fastrem se svou sestřenicí Lízinkou Kohoutkovou z Větrníka. Téhož roku oženil se Methud Faster se svou švagrovou Josefou Bubnovou. Potom měl obchod jemným košíkářským zbožím na Ferdinandově třídě a byl taktéž ředitelem akc. společnosti pro stavivo čili podolské cementárny. Zemřel dne 15. února 1891 ve své vile čp. 42 v Libušině ulici na Vyšehradě, kdež krátce po jeho smrti zemřela jeho manželka, dne 29. června t. r.

Z druhého manželství se narodil dne 6. února 1872 syn Otto Faster v domě »U zlatého lva« ve Vodičkově ulici. Po studiích věnoval se dráze žurnalistické a spisovatelské, ježto byl neoby-

čejně nadán a měl slušný majetek po rodičích. Byl typem elegantního bohéma, který nelpěl na pozemských statcích. Dne 31. října 1898 oženil se na Královských Vinohradech s učitelkou Olgou Cikhartovou a z jejich manželství se narodily tři dcery, Jarmila, Olga a Ludmila.

Otto Faster věnoval pozornost lidovému divadlu a původním lidovým hrám, pro které vybíral typické figurky po celé Praze. Za deset let své literární tvorby napsal dva romány, osm her se zpěvy, dvanáct činoher, přeložil několik her z cizích jazyků a redigoval též časopisy »Thalia« a »Divadelní listy«. Svou slávu a popularitu si založil hlavně »Krásnou Lídou« a »Pražskými švadlenkami«, které se hrály ve vinohradské areně Pištěkově nesčíslněkrát a na které dosud žijící pamětníci rádi vzpomínají. Pochod z »Pražských švadlenek«, »Na Belvederu, tam v podvečeru« — brzo si zpívala celá Praha. Otto Faster zemřel dne 26. června 1907 v mladém věku 35 let na Vinohradech a byl pochován na vyšehradském hřbitově.

Jeho manželka Olga věnovala se dráze žurnalistické a spisovatelské. Jako první redaktorka měla těžké probíjení, avšak záhy svými výstižnými feuilletony v »Národní politice« pod značkou Yvonna a libivými romány stala se oblíbenou redaktorkou a spisovatelkou.

Vrozené nadání po rodičích projevilo se u dcery Jarmily, inženýrky chemie a Ludmily, které věnovaly se dráze překladatelské a mají obě za sebou již celou řadu překladů. Prostřední dcera Olga provdala se za stavitele a stala se svému manželů nepostrádatelnou spolupracovnicí v jeho oboru.

Mladší syn Petra Fastra, Kašpar, měl životní osudy velmi pestré a krušné. Jak jsme se již vpředu zmínili, dostal se k vůli prozrazenému členství v tajném spolku »Hoši červeného praporu« před vojenský soud na Hradčanech. Předseda spolku Antonín Steidl, rodák domažlický a jeho vzdálený příbuzný, jednatel Kašpar Faster a šest jiných členů bylo odsouzeno k trestu smrti, avšak pro jejich nezletilost byl krutý trest změněn cestou milosti v lehký 12letý žalář na pevnosti. Kašpar Faster jej prodělal na Munkači v Uhrách a Olomouci, což zevrubně a velmi zajímavě vylíčil ve svých vzpomínkách českého vězně »Z doby absolutismu«, které byly po prvé otištěny r. 1903, když uplynulo 50 let od vynešení rozsudku vojenského soudu, jemuž tehdy předsedal vojenský velitel hrabě Clam-Gallas.

Steidl, který byl o tři roky mladší, dostal po svém amnestování milostivé povolení k dokončení oktávy a složení maturitní zkoušky na gymnasiu v Chebu a k dalšímu studiu byla mu vykázána vídeňská universita, ale Petr Faster a jeho syn Kašpar byli příliš hrdi, nežli by se byli ponížili k podobné prosbě. Proto se Kašpar vyučil raději řemeslu sladovnickému u svého švagra Václava Levého v Kostelci nad Černými lesy, později pro nemoc svého otce vrátil se domů a

ujal se jako sládek klášterního pivovaru u sv. Markěty v Břevnově.

Poslední matriční záznam o dětech Petra Fastra pochází z doby, kdy byl již druhý rok nájemcem zájezdního hostince »U zlaté husy«. Zde prodělal bouřlivý rok 1848, kdy svým rázným zakročením zasloužil se o uskutečnění památné schůze dne 11. března v Svatováclavských lázních, kdy vedl spolu s Trojanem obě deputace s peticemi do Vídně, stal se neohroženým vůdcem a bojovníkem lidu za jeho práva a svatou věc celého národa. Druhého dne po vypuknutí červnových bouří odchází z Prahy na venkov, aby přivedl Praze, přepadené despotickým Windischgraetzem, ozbrojenou pomoc. Po svém zatčení dne 21. června ve Stodě u Plzně byl ihned dopraven k vojenskému soudu na Hradčanech, který ho propustil na svobodu až dne 18. září t. r. Po svém propuštění Faster se již do politického života nevrátil a věnoval se jediné své rodině a živnosti.

Když odešel ze »Zlaté husy«, měl potom hostinec v poutním místě Hájků u Jenče, kde provdal dceru Bettu za Josefa Daneše, pak měl novoměstskou kavárnu »U Myslíků« proti soudu, kde se mu vdala dcera Terezie za Václava Bolemíra Nebeského a posléze zakotvil jako nájemce klášterního pivovaru ve Velkém Břevnově. Dne 12. ledna 1868 ztratil navždy svou dobrou manželku Marii, za kterou odešel již dne 19. listopadu toho roku. Nepatrná účast jeho starých přátel a zástupců pražské veřejnosti na jeho hrobu byla výrazem hrubého nevědku, směšné bázlivosti a projevem naprostého zapomnění českého národa.

Po jeho smrti stal se syn Kašpar samostatným sládkem u Markěty a za dva roky sládkem v měšťanském pivovaru v Budyni nad Ohří. Pro neúspěch v živnosti vrátil se k své oblíbené filosofii a studiu řečí, zejména románských jazyků, které se začal učit již jako politický vězeň, nějaký čas byl také dirnistou u pražského magistrátu a po složení státní zkoušky stal se učitelem jazyka francouzského na měšťanské škole pro chlapce u sv. Mikuláše na Malé Straně a později na měšťanské dívčí škole u sv. Jakuba na Starém Městě. Mimo to vyučoval soukromě cizím řečem a ačkoliv měl bohaté znalosti — celkem osmi jazyků — vydal pouze česko-francouzský a francouzsko-český slovník. O hotový rukopis francouzské cvičebnice ho připravila r. 1890 povelka, která zatopila celý jeho byt v t. zv. Nových lázních na Struze.

Se svou manželkou Eliškou rozenou Kohoutkovou, které říkal Lízinka, měl pouze 2 děti. Dne 29. října 1869 narodil se syn Antonín Jaroslav, když byl ještě sládkem v klášterním pivovaru u Markěty. Křestními kmotry byli dr. Antonín Steidl, osobní lékař prince Oldenburského a vlastní teta Anna Levá. Dne 31. května 1874 narodil se na Petince syn Josef, který zemřel již 14. června toho roku.

1
Eliška Fastrová zemřela dne 11. října 1895 v domě čp. 230-II v Nových lázních na Struze. Kašpar Faster zemřel až dne 27. října 1908 v domě čp. 1376-II na Vyšehradské třídě pod Slovany, kde trávil zbytek svého života v rodině svého syna Antonína.

Antonín Faster, vnuk Petra Fastra, po krátkém studiu na gymnasiu ve Spálené ulici vyučil se knihkupectví, a za starosty dr. Podlipného dostal se do služeb pražského magistrátu. Dne 11. května 1901 měl sňatek v kostele sv. Apolináře v Praze II s Františkou Jedličkovou, narozenou 26. II. 1876 v Malém Újezdě u Zbiroha. Dne 20. srpna 1902 narodil se jim syn Jiří Kašpar v domě čp. 261-II v ulici Na Zbořenci. Dne 3. srpna 1919 zemřela Františka Fastrová a její manžel se pak oženil 15. září ještě téhož roku s její starší sestrou Miroslavou Jedličkovou. Sňatek se konal v kostele sv. Štěpána. Druhé manželství zůstalo bezdětné. Antonín Faster zemřel jako mag. vrchní adjunkt dne 10. června 1924 ve všeobecné nemocnici v Praze. Jeho druhá manželka Miroslava Fastrová zemřela dne 13. listopadu 1946 v nemocnici Milosrdných sester na Malé Straně.

Jiří Faster oženil se dne 19. prosince 1928 s Gabrielou Klingrovou, narozenou dne 20. února 1903 v Nuslích. Sňatek se konal na mag. úřadovně na Král. Vinohradech a oddával ho JUDr. Josef Hřebejk, vrch. mag. rada, švagr paní Marie Strettiové. Dne 27. února 1932 narodila se jim dcera Milena Vlasta Milada, která byla křtěna v kapli zemské porodnice, patřící farou k sv. Apolináři. Jmenovaný je adm. ředitelem hlavního města Prahy a své sporné volné chvíle tráví badáním v rodopise svého praděda Petra Fastra, ježmuž se věnuje již od roku 1924. Jeho maličkostí byla by přímá linie domažlických Fastrů z dopuštění Božího zatím vyčerpána.

Velkou pozornost zaslouží si vedlejší linie domažlických Fastrů, reprezentovaná Františkem Fastrem, narozeným dnem 27. října 1792 v Domažlicích z rodičů Kašpara Fastra a Salomeny roz. Čechové. Tento starší bratr Petrův vyučil se mlynářem, sloužil u 3. batalionu polních myslivců a po odbyté vojně oženil se dne 22. srpna 1826 v Domažlicích s Annou ovdovělou Blažkovou rozenou Ludvíkovou, která se narodila roku 1793 v Domažlicích. Oddával P. Jan Faster, tehdy lokalista v Trhanově a pozdější děkan ve svém rodišti. V roce 1842 dostal propuštění do Kutné Hory, kde si zakoupil Oslošachtecký či Oslí mlýn na potoku Vrchlici a usadil se tam se svou manželkou a synem Josefem, který se narodil dne 5. března 1821 ještě v Domažlicích a byl legitimován sňatkem svých rodičů.

Zapomněli jsme ještě úmrtní data řezníka Kašpara Fastra a jeho manželky Salomeny rozené Čechové. Kašpar Faster zemřel dne 28. ledna 1832 v Domažlicích číslo domu 159 a pochovával ho třetího dne na hřbitově u sv. Jana jeho synovec P. Jan Faster, děkan. Jeho manželka Salomena Fastrová přežila ho o třináct let bez jed-

ného dne, neboť zemřela dne 27. ledna 1845 v Kutné Hoře u svého syna Františka.

Josef Faster, narozený dne 5. března 1821, vyučil se po svém otci mlynářství, oženil se s Marií Částkovou, narozenou dne 4. prosince 1825 v Kutné Hoře, na Cechu číslo domu 76, a převzal mlýn Oslošachtecký. Jeho otec František zemřel dne 3. března 1867 v Kutné Hoře, zatím co jeho matka odešla na věčnost dne 17. února 1869 u svého syna.

Josef Faster a jeho manželka Marie rozená Částková měli tyto děti, které se narodily v Oslím mlýně na Vrchlici:

Syna Josefa, který se narodil dne 11. února 1848, kdy ve Francii dozrávala revoluce. Vyučil se rovněž bílému řemeslu mlynářskému, po odbytém vandru usadil se v rodném mlýně, oženil se s Marií rozenou Salákovou a založil vlastní rodinu. Proto se k němu ještě vrátíme na svém místě.

Dceru Marii, narozenou dne 17. listopadu 1852. Stala se učitelkou, zůstala po celý svůj život svobodnou, působila na měšťanské škole v Jindřichově Hradci a byla velmi dobrotivou ke svým příbuzným. Zemřela dne 20. června 1914 v Jindřichově Hradci.

Dceru Karolinu, narozenou dne 3. září 1854, která byla provdaná Knotková a zemřela u své sestry Marie v roce 1910 v Jindřichově Hradci. Její životní osudy nejsou nám blíže známy.

Syna Františka, který se narodil dne 15. září 1856. Vyučil se truhlářem, osud ho zanesl až do Slavonie, na bývalou vojenskou hranici, kdež se usadil v Soljanech, okres Viňkovci a založil slavonskou odnož kutnohorských Fastrů. Proto se k němu vrátím na příležitém místě.

Mlynář Josef Faster, narozený v revolučním roce, měl se svou manželkou Marií rozenou Salákovou tyto děti, které se narodily všechny ve starém mlýně na Vrchlici:

Dceru Marii, narozenou dne 30. května 1875, která se provdala za Antonína Vondru, česko-bratrského evangelického faráře. Její manžel působil nejprve v Semtěši u Časlavi, později v Domažlicích, a nyní žije na odpočinku v Kutné Hoře. Mají adoptované děti: syna Jarmila, dceru Věru, dceru Zdenku, syna Jana Blahoslava a dceru Olgu. Paní Marie Vondrová, bývalá učitelka, zabývá se rodopisem kutnohorských Fastrů a doufáme, že vyjde v brzké době také její práce, která obohatí skrovnou literaturu o rodu Petra Fastra.

Syna Eduarda, narozeného dne 6. prosince 1877, který se stal faktorem a typografem, oženil se s Annou Jakubšovou, dcerou Petra Jakubše a Anny roz. Fastrové z Domažlic, a byl knihkupcem v Jaroměři, později v Lounech a posléze se usadil v Praze-Košířích, kdež má známé nakladatelství a kartografii. Má se svou manželkou Annou rozenou Jakubšovou tyto děti:

Marii, narozenou 6. ledna 1906, která je provdaná Dytrichová.

Amu, narozenou 8. srpna 1907, která je provdaná Chaloupková.

Dagmar, narozenou 19. dubna 1909, která je provdaná Grubrová a měla svého času knihkupectví na Král. Vinohradech.

Eduarda, narozeného 6. července 1911, který si zvolil povolání svého otce.

Mladší sourozenec Eduardův je Jiří Faster, narozený dne 21. listopadu 1879. Oženil se s Boženou Šedivou, narozenou dne 9. prosince 1884 v Karlově-Suchoticích u Kutné Hory, věnoval se zahradnictví a školkařství a má 2 syny: Vladimíra, narozeného 13. srpna 1908 a Otokara, narozeného 2. června 1911, oba v Kutné Hoře. Vladimír zabývá se prováděním rozhlasových projektů a zvukových zařízení, má provozovnu v Praze, je ženatý s Annou rozenou Polesnou a má dceru Dagmar, nar. 1941. Mladší Otokar má obchod koloniální v Libni, je ženatý se Zdenkou roz. Horynovou a má dcery Zdenku, nar. 1941 a Věru, nar. 1946.

Při rodopisné uzávěrce posledních dvou mlynářských generací kutnohorských Fastrů, jimiž bílé řemeslo v tomto rodě navždy zaniklo, nutno uvést úmrtí jejich data.

Josef Faster, nar. 1821 v Domažlicích, zemřel dne 6. března 1865 a jeho manželka Marie roz. Částková, nar. 4. prosince 1825 v Kutné Hoře, na Cechu 76, zemřela dne 18. září 1887, oba v Kutné Hoře.

Jejich syn Josef Faster, nar. 1848, poslední mlynář a majitel lázní, zemřel dne 25. srpna 1925 a jeho manželka Marie roz. Saláková, nar. 26. prosince 1853, zemřela 8. ledna 1938, oba v Kutné Hoře.

Mlynář Josef Faster a Marie Saláková měli tyto děti:

Pravoslava Fastra, narozeného 3. února 1882, který byl odborným hodinářem v Nových Benátkách, kdež zemřel 7. července 1930. Byl dvakrát ženat. První jeho manželství s Františkou roz. Hradeckou, nar. 1882 a zemřelou 1910, zůstalo bezdětné. Z druhého manželství s Růžnou roz. Šolcovou narodily se děti Pravoslav dne 4. srpna 1908 a Františka dne 29. srpna 1909, oba v Nových Benátkách. Pravoslav se před lety usadil v Perpignanu ve Francii a jeho další osudy nejsou nám bohužel známe, zatím co o Františce víme pouze to, že je provdaná Poláková.

Ludmilu, narozenou 17. listopadu 1883, která se provdala za Josefa Podlipného, uměl. knihaře v Kutné Hoře. Měla děti: Josefa, nar. 3. března 1911, Jaroslava, nar. 1. srpna 1913, Karla, nar. 1. září 1915, který však zemřel v 18 letech a Jiřího, nar. 7. února 1922.

Karla Fastra, narozeného roku 1885, inženýra, který vstoupil do služeb zemského výboru a je nyní vrchním účetním ředitelem ve Fondu národní obnovy v Karlíně. Oženil se s Ludmilou roz. Nikodýmovou, nar. 19. listopadu 1898 v Slaném a má s ní děti Věru, narozenou 14. září 1919 v Dobřanech u Plzně, kde tehdy působil a Pavla,

narozeného 9. ledna 1929 v Praze II, f. u sv. Apolináře.

Tím by byli kutnohorští Fastrové nadobro vyčerpáni a zbývá ještě jejich pobočná větev, kterou nazýváme slavonští Fastrové. Vznikla tím způsobem, že František Faster, syn Josefa Fastra a Marie rozené Částkové, který se vyučil truhlářem, dostal se na svých cestách na zkušenou až do Slavonie, kde bývala za tureckého panství na Balkáně vojenská hranice. Oženil se s Florentinou roz. Reichhardtovou, narozenou 8. listopadu 1862 v Šarenggradu na Dunaji za Vukovarem a usadil se v Soljanech, okres Vinkovci. Její otec byl podle všeho švýcarský Němec a matka, rozená Jelínková, byla původem Češka z Bukina na Bašce. Z tohoto manželství se narodili:

Ludmila dne 18. listopadu 1881 v Soljanech, která jako provdaná Ištvandešicová měla celkem šest dcer. Dvě z nich zemřely a dvě se již zatím provdaly.

Josef Faster dne 15. dubna 1883 v Soljanech, vyučil se po otci truhlářem, oženil se s Barborou roz. Mormer a měl s ní děti Václava, který zemřel, Tinu, nar. 1908, která zemřela, Franjo, nar. 1910, který se vyučil truhlářem, Stanko, naroz. 1912, který se vyučil obuvníkem a Maru, naroz. 1920, která zemřela v osmi letech. Tato slavonská větev dále vegetuje v místě svého původu, ale její nové výhonky nejsou nám zatím známy.

Petr Faster, narozen dne 21. září 1885 v Soljanech. Ve 12 letech odvezla si ho jeho teta, učitelka Marie Fastrová, do Jindřichova Hradce, kde vystudoval gymnasium a pak byl na učitelském ústavě v Praze. Oženil se s Antonií roz. Lafarovou, narozenou 11. května 1886 v Jindřichově Hradci, působil nejprve v českobudějovickém okrese, kde se mu narodili synové: Miroslav dne 7. října 1911, Čestmír dne 9. dubna 1916 a Petr dne 18. června 1917, všichni tři v Hůrkách, farní úřad Lišov. Petr Faster žije nyní jako ředitel škol v. v. na Smíchově a jeho synové se již všichni oženili a založili vlastní rodinu. Miroslav byl důstojníkem u četnictva a jeho bratři Čestmír a Petr byli posledně zaměstnáni jako úředníci u fy Baťa ve Zlíně. Nejmladší Elisabeta, nar. dne 4. června 1896 také v Soljanech, která jako provdaná Praničová žije ve svém rodišti. Zdali byla obdařena dětmi, není nám dobře známo.

Ke konci své rodopisné práce o původu domažlických Fastrů považujeme za nutnou povinnost vrátit se znovu k Josefu Fastrovi, desátníku či kaprálu slavného regimentu Neuberg, který svým sňatkem s Marií, jejíž dívčí jméno neznáme a která se pravděpodobně narodila v Domažlicích, založil domažlický rod Fastrů. Že o desátníku Josefu Fastrovi vzhledem k jeho vojenskému životu známe nyní poměrně mnoho, zato jsme povinnováni velkou vděčností dru Pavlu Wellnerovi, vyslanci v. v., který je pravnuk Petra Fastra, vlastence z roku 1848, po přeslici. Díky,

svým známostem, když ještě působil jako vyslanec naší republiky ve Vídni, získal v poslední době velmi cenné podrobnosti z vídeňských archivů o desátníku Josefu Fastrovi, které ochotně sdělil.

Podle toho Josef Faster narodil se roku 1711 v Praze. Podle přehlídkového zápisu (Musterliste) ze dne 22. V. 1752 je uváděn jako kaprál pěšího pluku č. 7 (regiment Neuberg) u setniny Schröder, rodem z Prahy, stár 41 let, povoláním holič (Bader), katolik, svobodný. Podle přehlídkového zápisu (Musterliste) ze dne 6. května 1754 byl ženat a měl 2 děti. Dne 15. června 1754 byl propuštěn jako invalida se silným prsním defektem, neschopný pochodu a zcela nezpůsobilý. Sňatek a narození jeho dětí jsou snad uvedeny v plukovní matrice ve Vídni III, Karl Schweighofergasse 3.

Tolik první zpráva o něm z Vídně. Jeho narození jsme bohužel dosud v pražských matrikách nemohli zjistit.

Ve své poslední zprávě rakouský státní archiv, válečný archiv ve Vídni VII/62, Stiftgasse 2, č. 221/147 ze dne 12. června 1948 sdělil dru Pavlu Wellnerovi toto:

Podle přehlídkové listiny (Musterliste) z r. 1754 sloužil desátník Faster 23 let a vstoupil tudíž do vojska r. 1731. Přehlídkové listiny pěšího pluku č. 7 jsou zachovány teprve od r. 1745 a nelze tudíž přesně zjistit místo a dobu, kdy vstoupil do vojska.

Pluk stál 1730 v Bělehradě, 1731 v Sedmihradsku, 1735 odeslal jeden prapor k tažení do Itálie (bez boje), byl posádkou od r. 1736 ve Ferrafe, 1739 v Parmě, účastnil se za války o dědictví rakouské zimního tažení v Bavorsku (1742), obléhání Prahy (1742), rýnského tažení a tažení v Čechách (1744), srážky u Habelschwertu, bitev u Hohenfriedbergu a u Žďáru (Soor) (1745), konečně tažení v Nizozemsku (1747). Z listin není patrné, jaký podíl měli jednotliví vojáci na ur-

čitých bojích. Po uzavření míru stál pluk 1748 v Plzni, 1751 v Těšíně, 1754 v Opavě.

Desátník Faster byl propuštěn v Opavě nebo v Krnově, kde byla r. 1754 jeho setnina přehlížena.

Správce váleč. archivu:

Dr. Regele,

gener. státní archivář.«

To je vše, co zatím víme o desátníku Josefu Fastrovi, zakladateli rodu domažlických Fastrů. Porovnáme-li své rodopisné zápisy, které jsme nasbírali od r. 1924 až dosud, s rodokmenem Fastrů milých našich kutnohorských přátel, který začíná poznámkou: Faster, pobočník švéd. generála (Bannéra?) po skončení 30leté války usadil se ve Švýcařích a oženil se tam — a který uvádí mezi dětmi Jana Michaela Fastra, hofmistra hraběte Trautmannsdorfa v Jemništi a Postupicích u Benešova vedle Františka Adama, řeholníka, též Josefa, důstojníka pluku Neubergova, můžeme klidně připustit tuto rodopisnou kombinaci vzhledem k jeho stáří. Ovšem je-li týž totožný s naším desátníkem Josefem Fastrem, víme určitě na podkladě podrobných výpisů z matrik farního úřadu v Postupicích, že se nenarodil na zámku v Jemništi, kde jeho otec působil v hraběcích službách, nýbrž že s ním přišel z některého jiného místa, kde Trautmannsdorfové měli svůj majetek, spolu s ostatními svými sourozenci. Avšak Horšovský Týn u Domažlic to nebyl, neboť podle zprávy správce tamních matrik se jméno Faster v nich nevyskytuje.

Začali jsme před lety vařit z vody, jak se říká, a přece jsme nasbírali velmi četný rodopisný materiál. Proto neztrácíme naděje a pevně doufáme, že v blízké budoucnosti dalším pilným badáním zjistíme scházející data a okolnosti, abychom sestavili nejen přesnou rodopisnou souvislost mezi Postupicemi a Domažlicemi, ale zjistili bezpečně, odkud vlastně Fastrové přišli do Čech.

František Zuman: Papír a heraldika.

(Dokončení)

Znaky měst.

Vedle papíren panských bylo dosti papíren, jež byly založeny obcemi anebo s jejich svolením na pozemku obecním, ale ve vlastnictví obcí dlouho nesetrvávaly a tím si vysvětlíme poměrně malý počet městských erbů na značkách papírnických. Z těch známe znaky následujících měst:

Dušníky v Kladsku. Papírník Kretschmer, o jehož šlechtickém znaku jsme již mluvili, koupiv r. 1588 papírnu, použil erbovní figury z městského znaku — sv. Petra s klíči, stylisovav ji však do kruhu, aby tím naznačil rozdíl mezi městským znakem a papírnickou značkou. Máme několik variant této značky ze 17. století (Archiv hl. m. Prahy, Chaos 323 A, fol. 375: Privilegia hrabství kladského, opis z r. 1608. — České filigrány 17.

století, P. A. XXXV. T. CXL, č. 1.; Archiv m. Bělé: Prodej louky u rybníka Netušila, 1628. — Č. fil. 17. stol., T. CXL, č. 2; Archiv m. Prahy, Sbírka listin IV. 11195: Výhost Jiřího Lejska, Police 1669. — Č. fil. 17. stol., T. CXL, č. 3.) Nejstarší známe z Briqueta, č. 7615 (Archiv vratislavský, dat. Oels 1601.) Erb městský jest i na značkách 18. století, změněn ovšem valně umístěním v oválové, nevalné kartuši velkých rozměrů v duchu doby (Archiv hl. m. Prahy, Sb. listin IV. 13429: List purkmistra a rady v Kladsku, 14. 3. 1763. — České filigrány XVIII. století, Rozpravy Č. Akademie, Tř. I. č. 78, T. IX. č. 2.), která mu jinde přidala i andělíčky jako štítonoše. (Archiv hl. města Prahy, Sbírka listin IV. 17191: Purkmistr a rada města Lubna — vysvěd-

čení Gottfrieda Pirnera z 30. 12. 1767. — České filigrány XVIII. stol. T. X. č. 2).

Frýdland. Krátké držení papírny Kašparem Zimmermanem, jenž ji koupil od dědiců Schaft-hirtových, v letech 1635—44, kdy ji koupilo zase panství, vyjádřeno jest na filigránu městským znakem: brána mezi věžemi, mezi nimiž jest erb bibrsteinský — paroh (bez štítu; erb jest však k účelům filigránu porušen písmeny na věžích: CZ (= Kašpar Zimmerman) a v bráně F (= Frýdland). (Archiv zámku frýdlandského: Seznam škod města Frýdlandu, 1640. — České filigrány XVII. st., T. CXLI, č. 1.) Také na filigránu z konce století vidíme erb městský, na němž je erb bibrsteinský správně ve štítu, jen nad branou přidáno opět písmno F. (Archiv zámku frýdlandského: Kupní smlouva mezi Gallasem a M. Neumanem Frýdland. 1695. — Č. fil. XVII. stol., T. CXLII, č. 1.)

Hradec Jindřichův. Pětিলistá růže městského znaku jest též na filigránech 17. stol. a to v korunované kartuši s renesančním štítem na prostředním ze tří břevien slavatovského znaku. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 10126: Snubní list Zelenky, dat. Přistín (ves u Budějovic), 1698. — Č. fil. 17. stol., T. CXLVIII, č. 1.); též znak v Archivu m. Prahy, Kniha č. 4499, r. 1683, nebo též znak v korunovaném štítě. (A. m. Prahy, Sb. I. I. 181/50: Z' úřadu des. novoměstské radě, 16. 7. 1682. — Č. fil. 17. stol. T. CXLVII, č. 1.) Někdy jest erb ten ve štítě, neseném medvědy a nad ním koruna. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 17282, r. 1678); totéž z r. 1683 (Archiv města Bělé: Purkmistr a rada v Brandýse n. L. do Bělé, 1683. — Č. fil. XVII. stol. T. CXLVII, č. 2.). Městský znak velikých rozměrů se lvy štítonoši se objevuje ještě v 2. pol. 18. stol. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 12293: Purkmistr a rada Veselí n. L. — vysvědčení Kašparu Czaitzovi, 12. 11. 1760. — Č. fil. XVIII. stol. T. XVII, č. 2.) Na pečeti městské jest jen pětिलistá růže a nad ní korunované W.

Cheb. Zde podnikla obec, koupivši r. 1540 vísku Stein s dvory a mlýnem, aby využila jeho vodní síly, stavbu papírny a tu byl přirozeně na filigrán dán městský znak: štít dělený, v horní polovici půl orlice s rozpjatými křídly, v dolní mřížování. (Archiv hl. m. Prahy, Kniha č. 232 A, Chaos, fol. 147: Majestát Ferdinandův z r. 1543. — České filigrány XVI. stol. P. A. XXXIII, str. 279, T. XXIV, č. 1.) Totéž najdeme u Briqueta pod č. 910 a 911 z německých archivů z let 1573—83 a u Li-chačeva: Bumagi i drevněšia brumažnyja melj-nicy v Moskovskom gosudarstvė, Petrohrad. 1891, z r. 1593.

Tyto znaky z 16. stol. potírají částečně názor, že teprve od pol. 17. století, asi od r. 1650, se objevuje v Chebu znak polovičního orla »zamřežováním«,²⁷⁾ a že byla po celé 15. (od r. 1403), 16. a daleko ještě do 17. století používána pečeť, v je-

jíž horní polovici jest poloviční postava krále s žezlem a mečem a v dolní mřížování, v němž položen štítek s celou orlicí.

Po delší přestávce použil opět městského znaku papírník Thumser, jenž koupil papírnu, která již od r. 1550 nepatřila obci, r. 1649; erb jest slušně kreslený a i rozměry zachovává starší ráz. (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. I 401/23: Opis stížnosti M. Polyxeny Hetzendorfové proti staroměstskému magistrátu, 1695. — Č. fil. XVII. st. T. CXLIV č. 3.) Městského znaku používal na papíru i rod papírníků Schmelzrů v 18. století (1748).²⁸⁾ Mikuláš Schmelzer, poslední svého rodu (1780—1801), zavěsil na filigránu městský znak na smrk jež drží divý muž. (Archiv min. vn., Commerciale 1796—1805, 6/15: Zpráva městské rady v Chebu, 30. 12. 1802. — Č. fil. XIX. stol. T. XI, č. 4.)

Chomutov. Na filigránu, jenž jest svědectvím existence zdejší papírny z konce 16. století, ani na žádném pozdějším, nemáme celý erb chomutovský. Z erbu byl vyňat jen český lev a ten otočen páskou s nápisem KOMVTAW. (Arch. min. vn., G 15/15 S. M.: Páni z Karlovic na královskou komoru, 1598. — Č. fil. XVI. stol. P. A. XXXIII, T. XXIV, č. 2.) V 17. st. jest opět na filigránu jen část erbu — lev v kruhu v jehož opisu u jména místa jest letopočet (millesime) 1649. (Arch. min. vn. R 32/28, S. M.: Purkmistr a konšelé v Rakovníku císaři, 1651, — Č. fil. 17. stol. CXLV, č. 2.) Papírna nám však přece dala obraz celého erbu městského a to na obchodní značce papírnické, vytisknuté dřevorytem dosti neumělým; zvláště ubohé jsou postavy andělů, nesoucí kartuš, v níž v oválu jest městský znak: dvě věže nad hradbou s branou, v níž kráčí dvouocasý lev; mezi věžemi jakýsi znak (?) a nad tímto znakem koruna; nade vším banderolle s nápisem »Komothauer Pappir«, pod tím banderolle s jménem papírníka »Meister Johann Frantz Ossendorf« a pod štítem rok »1741«. Kde jest originál značky²⁹⁾ přes vše pátrání dosud nevíme. Jinak jest v městském znaku mezi věžemi pouze koruna a v bráně štítek korunovaný s českým lvem.

Jáchymov. Zde nad vesnicí Brandem zřídil se svolením obce papírnu r. 1598 Adam Abbt a proto dal na filigrán svých výrobků městský znak: štít s hornickými kladivy. (Archiv min. vn., P. 106/J 10, S. M.: kopie nařízení české komory o hutích »am Hengst«, Rakovník, 2. 2. 1600. — České filigrány 17. stol. T. CXLV, č. 3.) anebo znak již bohatší: štít dělený, v horní polovici tři věžovitá těžná vratidla,³⁰⁾ v dolní hornická kladiva. (Archiv min. vn. G 15/15, S. M.: Král. komora Seifertovi v Jirkově, 1609. — Č. fil. XVII. stol. T.

²⁸⁾ Dr. K. Siegl, Die Egerer Papierwasserzeichen, Unser Egerland, 29. Jahrg. 1925.

²⁹⁾ Reprodukovaná v Heimatkunde des Bezirkes Komotau, 3. Heft — Die Industrie, 1939, str. 102.

³⁰⁾ V. R. Widimsky, Städte-Wappen der österr. Monarchie, Viedeň 1864, má chybně hornickou budku mezi dvěma vrchy. — Vyobrazení zachovaného vratidla viz v Soupise památek — Jáchymov.

²⁷⁾ Dr. K. Siegl, Das Egerer Stadtwappen, Mgen des Vereines für Geschichte der Deutschen, LIV, str. 376.

CXLV, č. 1.). Týž znak se udržoval dále po 17. století. (Archiv m. Bělé p. B.: Smlouva svatební S. Fejta s Annou Kovářovou, Královice 1603, výpis z r. 1651 a Archiv min. vn. S 2/14 N. M.: Opis protokolu z 30. 10. 1692, coll. 27. 3. 1693) v různých formách štítů, ale celkem v starém rázu. Jindy dal formář hornická kladiva do horní polovice štítu a 3 vratidla do dolní (Archiv m. Prahy, Sbírka listin I. 451/37 r. 1644). Při tom se udržuje i štít pouze s kladivy, ovšem již s jakousi korunou a mezi palmami (Archiv m. Bělé: Purkmistr a konšelé v Bělé místodržícím, 1681. — Č. filigrány XVII. stol. T. CXLVI č. 6.), tedy heraldicky nesprávný, ba jde se i dále a kreslí se i kladiva bez štítu. (A. hl. m. Prahy, Sb. listin I. 517: Kontrakt o měděném hamru ku schválení král. komoře, Přisečnice, 1644. — Č. filigrány XVII. stol. T. CXLVI, č. 2.) Někdy ještě štít s hornickými kladivy obejmuli kruhem s nápisem S. IOACHIMSTHAL HA, ale to bylo tedy již též v 17. století za papírníka Hanse Abhta (po r. 1615) (Archiv min. vn., Kopiař č. 102, vložka u fol. 223: Kopie smluv trhových z r. 1589. — Č. fil. XVII. stol. T. CXLV, č. 5; Briquet pod č. 2005 datuje omylem tuto značku r. 1589.)

Znak jáchymovský byl s rostoucím významem města zlepšen a z r. 1621 máme veliký znak městský. Jest to čtvercý štít, 1. a 4. pole vyplňuje orel, 2. a 3. pole 3 věže, jimiž jsou nahrazena tři hornická vratidla; v středu štítu jest štítek s 2 hornickými kladivy; nad znakem celkem slušně provedeným, jest heraldické nonsens — fantastická koruna. (Archiv min. vn. P 106/J. 10, S. M.: Opis městského privilegia, příloha podání Jáchymova místodržícím, 6. 10. 1621. — České fil. XVII. st. T. CXLVI, č. 1.) Ale ještě v 18. stol. bylo použito jednoduššího znaku a to ve štítě děleném v horní polovici 3 vratidla a v dolní dvě hornická kladiva. (Archiv m. Prahy, Sbírka listin IV 11579: Pozůstalost po J. Friedrichu Schramovi, Praha 24. 11. 1710. — Č. fil. XVIII. stol. T. XVII. č. 1.)

Jirkov. Po šlechtických držitelích papírny pod městem, tedy druhé papírny, stala se obec r. 1609 její majitelkou i opravili jednoduše filigrán se znakem karlovickým tak, že ponechavše štít s přílbou, klenotem i fařmochy, vyplnili štít městským znakem: zeď s cimbuřím, prolomená otevřenou branou, nad ní štít s kosmým pruhem, v němž jsou 3 srdce nad sebou. (Archiv min. vn., Kopiař počínající r. 1589 č. 102, fol. 222. — České filigrány XVII. st. T. CXLIX, č. 1.) Tak se stalo proti všem pravidlům heraldiky, ale jde se i dále a vyjmou se s pruhu 3 srdce v libovolnou sestavu, hroty ku středu (Archiv m. Bělé: Paroubek do Bělé, 1682. — České filigrány XVII. století, T. CXLIX, č. 5.) anebo se umístí docela jen dvě srdce v kruhu. (Archiv min. vn. C 5/15, N. M.: Koncept přípisu komory hejtmanu pardubickému, Praha 1674. — Č. fil. XVII. stol., T. CXLIX, č. 4.) Tak si tedy formáři usnadňovali práci vyjmoutím částí znaku na filigrán, jak se dělo se znaky šlechtickými. Z jirkovského městského znaku na-

jdeme docela na př. jen štítek s pruhem, v němž 3 srdce, ale za to nasadili neheraldicky nad štít korunku; (Archiv min. vn. S 2/14, N. M.: Potvrzení Martina Engleichta, dat. Praha, 1693. — České filigrány XVII. stol. T. CL, č. 2.) jindy vloží městský znak jen v kruh s nápisem. (Archiv min. vn. R 32/36: Účet lovu města Rakovníka z r. 1637. — Č. filigrány XVII. stol., T. CXLIX, č. 3.)

Klatovy. Doklad, že městu patřila již v 17. století papírna, máme v městském znaku na filigránech z r. 1650 a 1659. V oválném děleném štítě v kartuši, nad níž jest koruna, v horní polovici jakési mřížování či spíše routy ve 3 řadách vodorovně, v dolní věž s branou uprostřed hradby. (Archiv min. vn., K 59/16, S. M.: Kopie z knih památních, fol. 83 o porovnání s Janem Stramzingerem, dat. Klatovy 29. 4. 1650. — České fil. XVII. stol., T. CL, č. 3; též Archivu min. vn., K 20/6: Extrakt jednoho punktu psaní z r. 1655 panu podkomořímu, opis z doby kolem 1655.) Jindy jest tento erb držen andělem štítonošem. (Archiv min. vn. K 59/16, S. M.: Rekognice od dědiců po Janovi Kossanovi, Klatovy 1659. — Č. fil. XVII. stol. T. CL, č. 4.) Tímto znakem bylo snad také vyjádřeno, že papírna jest nejen městská, ale i v městě (nevíme, kde), neboť v 18. stol., kdy jest v šosovním dvoře klatovském Volenově a obci nepatří³¹⁾ městský znak se již na filigránu neobjevuje. Tyto znaky se také uchylují, podobně jako v Chebu, od pečeti městských³²⁾; na jedné jest dvojvěží spojené s hradbou, v níž brána, na druhé pečeti věž nad hradbou. — Teprve od druhého desetiletí 19. století objevuje se znak mnohem bohatější, totiž dva erby: pravý štít má starý erb (věž s hradbou), levý jest rozdělen třemi příčnými břevny, stříbrně a červeně šachovanými, nad tím dva vztýčené meče s hroty se rozbíhajícími, mezi nimiž písmena WKČ; korunované štíty drží lev a orlice a nad nimi jest vévodský (!) klobouk. Původ tohoto heraldicky zajímavého, ale záhadného a jistě v mnohém nesprávného znaku nebyl dosud zjištěn.

Krumlov. Městský znak, jehož bylo použito na filigránu papíru z obecní papírny, byl velmi bohatý: mezi dvěma věžemi nad hradbou s otevřenou branou byl štít a v něm tři ptáčekové, sletující se k čtyřlísté růži (místo pětilísté!). Přes to jej odvážný formář reprodukoval plný, ba ještě proti heraldickým pravidlům obklopil jej fařmochy a nad něj posadil přílbou s klenotem, jímž jest pětilístá růže. (Archiv m. Prahy, Sb. listin IV. 12111: Vysvědčení Adama Cleri, hejtmana, 1694. — České filigrány XVII. století, T. CLI, č. 1.) Někdy si usnadnil úlohu filigránské práce tím, že místo štítu dal jen růži pětilístou. (Archiv města Bělé: Dopis A. Priserové do Budějovic, 20. 1. 1686. — České fil. XVII. stol., T. CLI č. 2), tuto

³¹⁾ Viz F. Zuman, České filigrány XVII. století, P. A. XXXV, str. 452, pozn. 37.

³²⁾ Dr. K. Hostaš, Znak král. města Klatov, Sborník Hostašův, str. 39.

někdy v kruhu (Archiv m. Prahy, IV. 10697: Dlužní úpis D. Junkera z Hiršperku, Praha 1653. — České fil. XVII. stol., T. CLI, č. 3.); nebo v ovinití (Archiv m. Prahy IV. 11759: Osvědčení Friedricha Klazara a Matěje Smiřického, Praha 1664. — Č. filigrány XVII. stol. T. CLII, č. 1.), anebo si ještě více zjednodušil práci, vyjmuv část znaku a použiv jen štítu s 3 ptáky, sletujícími se k růži (čtyřlísté), postaveného na podstavci;³³⁾ nejnejvětším zjednodušením jest růže pětিলistá ve štítě, nad níž nechutná koruna. (Archiv m. Bělé: Svědomí Václava Polívky, 1683. — České filigrány XVII. stol. T. CLI, č. 4.) Městský znak v plném podání se udržuje v dosti pěkné kresbě, ale ne zcela správné (věže velice zmenšené a nad štítem nesprávně přidaná přílba s klenotem a fafrnochy), ještě na počátku 18. století (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 11874: Vysvědčení Arnošta z Antlau, dané purkmistrem a radou v Prachaticích 25. 10. 1711. — Č. filigrány XVIII. stol. T. XXIII. č. 1.)

Ledeč. Město nemělo papírnu přímo v městě ale v blízkém Podolí, jež vznikla kolem polovice 17. století, ale papír byl značen městským znakem ledečským: trojlístem (bývalých pánů z Ledče) již od počátku. Trojlíst, jehož tři lípové listy směřují do rohů štítu, jest buď ve štítu, nad nímž náznak koruny (Archiv m. Bělé: P. Pruner z Lysé do Bělé, 1676. — F. Zuman, Posázavské papírny, T. IX. č. 2.) anebo jen v kartušovitém štítě nevalné kresby (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. I. 181/7: Extrakt spisů Pražanů staroměstských o cle z r. 1649, asi z 2. pol. 17. století. — Posázavské papírny, T. IX. č. 1.) Erb ten jsme našli i ve štítě, nad nímž přílba s klenotem (dvě složená křídla) a fafrnochy. (Archiv země české. Pozemková kniha benešovská č. 18. ab 1724.) jindy zase naopak jen trojlíst bez štítu (Archiv m. P. IV. 12314: Podání zemského mlynáře Jana Chyby, dat. Praha 1715.)

Pelhřimov měl papírnu v Rohozné a městský znak známe z filigránu z r. 1719. (Archiv města Prahy, Sb. I. IV. 11939: K. J. hr. Götzen — propustní list pro Payla Hyglera, dat. Kardášova Řečice, 7. 9. 1719.) Městský znak bez štítu: dvě věže s branou, v níž poutník, nad branou štítek s břevnem, jest na filigránu ještě v r. 1746. (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. I. 415/53: Povolení dané šestipanským úřadem Karpesiovi na krámec v kotcích. 27. 9. 1746. — České filigrány XVIII. stol., T. XLI, č. 4. Totéž v A. min. vn. N 22/22, S. M.: Purkmistr a rada Jindř. Hradce do Třeboně, 1735.) Také zde bylo použito zjednodušení ku konci 18. století, kdy zakreslena do kartuše jen hradba s branou, jak ji známe z erbu města Budišina v Lužici. (Archiv min. vn., Commerciale 1796—1805, 6/2: Protokol s Fr. Saglem, papírníkem v Pelhřimově, z 2. 10. 1796. — České fili-

grány XVIII. stol., T. XLII. č. 1.) Velice zjednodušený jest filigrán pouze s postavou poutníka, nepěkně vykresleného, ale škeblemi na prsou označeného. (Archiv min vn., Commerciale 1786—95, 6/4: Zpráva úřadu v Červ. Řečici, 21. 10. 1785.)

Plzeň. Její bohatý městský znak přímo sváděl k vyjmutí částí při tvoření filigránu; snad činili tak také ve snaze přiblížit se jednoduchým značkám 16. století. Tak vyjmuli z erbu 2. čtvrt, v níž zbrojnoš, držící půl orla. (Arch. min. vn. R 32/10, S. M.: D. Maškovský nejvyšším úředníkům a soudcům, 13. 6. 1630. — České filigrány XVII. stol. T. CLVII. č. 3; Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 12094: Výhostný list Jana Kašpara Chvojky, Veselí, 1668. — Č. fil. XVII. stol. — T. CLVIII. č. 4.) Jindy použili prvního pole znaku: 2 kolmé klíče, ale dali je do oválu, vytvořeného pruhem s ornamenty. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 12102: Zachovací list V. Chválenického, Blovice, 1665. — Č. fil. XVII. stol. T. CLVIII. č. 5.) nebo do prostého oválu (Archiv m. Prahy, kniha č. 3601: index z let 1688—1709. — Č. fil. XVII. st. T. CLIX, č. 1.) anebo do srdcovitého štítu (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 12492: Propustní list K. Černé, Příchovice, 14. 10. 1700), ba šli ještě dále a vykreslili ze znaku jen jeden klíč (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 12479: Podání Isáka Tausika magistrátu Starého města, 15. 1. 1725. — České fil. XVIII. stol. T. XXXII. č. 3.) Někdy však odvážil se formář k provedení celého městského znaku: 1. pole klíče, 2. pole zbrojnoš s půl orlicí, 3. pole velbloud, 4. pole pes (chrt), vše nevalné kresby; za to pustil i dále a dal nad štít přílby s klenoty a fafrnochy! (Archiv m. Prahy, Sb. I. I. 252/39: Podání M. Pourové magistrátu Starého města, 30. 4. 1705. — Čes. fil. XVIII, st. T. XXXIII. č. 1.)

Poběžovice (Ronšperk). Z městského znaku jelena, ale celého ve skoku, ve štítě jsme našli teprve na filigránu r. 1676. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 11798: Zachovací list Jana Ondříckého, Žatec 1676. — České filigrány XVII. století, T. CLXVII. č. 6.; Archiv min. vn. K 99/17, S. M.: Česká komora hejtmanům bechyňského kraje, 4. 9. 1713. — České filigrány XVIII. stol., T. XLIV. č. 1.; zde slušně kreslený štít s jelenem, ale nad ním opět koruna.) Úplný znak městský: dvě věže s ozubenou hradbou, v níž brána, před kterou postaven štítek s husou a nad hradbou jelen rostoucí z koruny, jsme v papíru nenašli.

Praha - Staré město. Starším dokladem než jest zpráva archivní o existenci obecní papírny (1534) jest filigrán se znakem městským ve štítě: tři věže nad hradbou s branou (ovšem ještě bez ruky s mečem) z r. 1524 nevelkých rozměrů, jak to bylo v povaze značek 16. století, ale slušné kresby (Archiv m. Prahy, kniha č. 1047, vložka u fol. 106: List J. Stativnického z Vacovic, 1524. — České filigrány XVI. stol., P. A. XXXIII, T. XXV. č. 5.) Různé varianty i většího formátu tohoto znaku, vždy dobře kreslené, následují. (A.

³³⁾ Fried. v. Hössle, Zwei alte Krummauer Papiermühlen, Zentralblatt für die österr. ung. Papierindustrie, XXXIV, 1916, str. 342; ve své povrchnosti neudává ani listinu ani rok.

m. Bělé: Kšaft Uršuly, 1539. — Č. fil. XVI. stol. T. XXVII, č. 6.; týž archiv: Plnomocenství Z. Vančury z Řehnic ku sporu v Bělé, 1571. — Č. fil. XVI. stol., T. XXVI. č. 1; Archiv min. vn. G 15/15, S. M.: Rudolf II. bratřím Jiřímu a Krištofovi z Karlovic, Praha 1600. — Č. fil. XVI. stol., T. XXVI. č. 2.) Velice se však uchyluje od nich malý staroměstský erb ve štítě, nad nějž umístili korunu s vysokým nástavcem, ukončeným křížem, napodobení to italských korun na filigránech. (Archiv m. Prahy, Kniha č. 1667 B. fol. 49: Zápisy z let 1545—1549. — Č. fil. XVI. stol., T. XXVI. č. 3.) Některé nám nakreslil též Briquet z mnichovské král. bibliotéky: Collectio Cameraria list z Prahy, 1569, nebo erb s korunou (pod č. 2324) z Archivu min. vn. v Praze, kopiář č. 130, r. 1563. Ty však nás po heraldické stránce nezajímají, neboť jsou to vlastně jen nepřesné náčrtky erbů.

Ze 17. století jest erb ve štítě (Archiv min. vn., K 20/6: Česká kancelář úřadu klatovského, 20. 7. 1655. — Č. fil. XVII. stol., T. CLIX, č. 6) Dokladem, jak uvolňovalo se heraldické citění jest staroměstský erb, neuzavřený však cele ve štítě, (Archiv min. vn. R 32/13, S. M.: Podání J. Melczara z Breitenberku nejvyšším úředníkům a soudcům zemským, 9. 1. 1631. — Čes. fil. XVII. stol., T. CLIX, č. 5.) Někdy docela vstavili nad štít korunu (vévodskou?), kterou nesou lvi, a po stranách splývají ornamenty na způsob fafrnochů. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 13651: Revers Diviše Koce z Dobře, 1637, opis z r. ? — Čes. fil. XVII. stol., T. CLX, č. 1.) Nevalné kresby jsou lvi štítonoši staroměstského znaku pod fantastickou korunou (Archiv m. Prahy, Sbírk. I. I. 353/2: Vysvětlení k plánu Vltavy, 1689. — Č. fil. XVII. stol., T. CLX, č. 4.) nebo zlepšený, poměrně dobře a v jednoduchém štítu nakreslený z 2. pol. století; na něm ovšem již v hradební bráně ruka s mečem. (Archiv min. vn., K 59/16: Plnomocenství Alžběty Breitenberkové, 19. 7. 1659. — Č. fil. XVII. stol., T. CLX, č. 2.) Ale ten svou jednoduchostí mluví ještě o starém rázu erbů a nepostačil vkusu doby, kterému odpovídal již bohatý, r. 1649 zlepšený staroměstský znak, nesený lvy a bohatě zdobený na přílbách klenoty, uprostřed orel s korunou, po jehož stranách po 5 v řadě praporce. (Archiv m. Prahy, Sb. I. I. 179: Král. česká kancelář hejtmánům pražských měst, 23. 10. 1687. — Čes. fil. XVII. stol., T. CLXI, č. 1.) Týž, ale přesnějšího provedení ve velkých rozměrech, máme z r. 1700. (Archiv m. Prahy, Sb. I. I. 217: List císa. Leopolda z 22. června 1700, opis z 5. 8. 1700. — České fil. XVII. stol., T. XXXVIII, č. 1.), ale ještě lépe kreslený a lépe technicky provedený z r. 1732. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 17224: Vysvědčení Hynka Pořeznického, Kouřim 28. 2. 1732. — Č. fil. XVII. stol. T. XXXVII.) V 18. století již zanikly tyto honosné dekorace papíru zcela.

Praha - Nové město. Zde dosud jsme objevili filigrán s novoměstským znakem teprve s počátku 18. století. Jest to znak velikých rozměrů se sv. Václavem mezi věžemi, nad jehož štítem vynikají z klenotů praporce. (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I.

IV. 17091: Výhostní list Jiřího Patejdla z r. 1699, v opise z r. 1709. — České fil. XVIII. stol., T. XXXVIII, č. 1.) Také zde — a není se čemu diviti při veliké složitosti znaku — si usnadnil formář montování filigránu z jemných drátků, vyňav část znaku a to nejvýraznější: sv. Václava s korouhví a štít s postavou obemkl jakousi kartuší, nad níž vstavil korunu. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV, 10638: Trhová smlouva mezi Janem F. Crusiem a Václavem Palmou, Praha, 4. 7. 1714. — České fil. XVIII. st., T. XXXIX. č. 2.) Erb mluví o majiteli, obci Nového města pražského, jíž patřila papírna až do r. 1765 a jež za 10 let po prodeji zanikla požárem zcela 4. 11. 1775.

Rakovník. Celý městský znak: dvě věže nad hradbou s branou a mezi věžemi rak, nesený štítonoši, vytvořil formář 17. století pro filigrán rakovnické papírny; nebyl však velkým kreslířem, neboť věže mu unikly z měřítka a tím i figura raka mezi nimi jest velice protažená. (Archiv min. vn. S 2/14, N. M.: Nařízení krajským úřadům o dávce z papíru, Praha 1696. — České fil. XVII. stol., T. CLXIII, č. 2.) Bylo tedy s výhodou, vyjmouti podstatnou část měst. znaku, figuru mluvící — raka a toho vložiti do štítu; štít ten však opět obdařili nepatřící mu korunou. (Arch. min. vn., S 3/3 N. M.: Žádost Kateřiny Fišerové místodržícím, 1685. — České fil. XVII. st. T. CLXII, č. 4.; týž archiv, S 3/3 N. M.: Vyznamenání zadrželé kontribucí z gruntův sirotčích v Rakovníku, bez data, nejspíše z r. 1685. — Č. filigrány XVII. st., T. CLXII. č. 1.) V 18. století si ještě usnadnili formování tím, že vytvořili na filigránu raka bez štítu, ale zato s »nezbytnou korunou«. (Archiv m. Prahy, Sb. I. I. 554/10: Jednání o faráře v Kojeticích, 24. 7. 1719. — České filigrány XVIII. st., T. XLI, č. 1.; týž archiv, Sb. I. IV, 10923: Propustní list Josefa Merklase, Navarov 21. 8. 1774. — Č. fil. XVIII. stol., T. XLI, č. 2.)

Trutnov. Papírna byla po přenesení z podzámčí na nové místo postavena nákladem obce v 1. polovici 16. století a to bylo vyjádřeno městským znakem v papíru: dvě věže nad hradbou s branou, pod nimi saň a mezi věžemi pták v letu s kroužkem (prstenem) v zobáku. Tento erb v papíru známe již r. 1551 (Archiv min. vn., T. 9/3, S. M.: Purkmistr a rada v Trutnově komoře královské. 1551) a z r. 1559. (Archiv m. Bělé: Nález mezi Václavem Chytruškou a T. Žídkem, 1559. — F. Zuman, Papírna trutnovská, Věstník Král. čes. společnosti nauk, 1931, Tř. I., T. I. č. 2.) Často nestačil formář na kresbu znaku tak složitého, vyžadující nejen dobrého kreslíře, ale i zručného montéra. (Archiv m. Bělé: Druhý popis odporný Štastného proti Kohoutovi, 1571.; — F. Z. Trutnovská papírna, Tab. I. č. 3; též Archiv min. vn., T. 9/6, S. M.: Kašpara Nusse, fořtmistra v Trutnově, žádost k císaři, konec 16. stol. — F. Z. Papírna trutnovská, Tab. I. č. 4. — Tento filigrán najdeme, ale špatně kreslený u Briqueta pod č. 2294, jenž soudí, že je to značka pražská.) Velmi

často vytvořili městský znak bez štítu, ale vždy je viděti těžký zápas formáře se složitou kresbou bohatého znaku. (Archiv min. vn., T. 9/14 S. M.: B. Meixner, trutnovský děkan, král. komoře, Trutnov 1643. — F. Z. Trutnovská papírna, T. II. č. 1.; týž archiv, R 109/45: Seznam poddaných v Trutnově, 1651. — F. Z. Trutnovská papírna, T. II. č. 2.) Jednak snaha po ulehčení filigránové práce, jednak také již vkus doby vedl k vytváření filigránů dosti značných rozměrů, aniž by však se tím heraldické dílo lépe zdařilo, jak vidíme na filigránech a jejich erbech z r. 1698 a 1700. (Archiv m. Prahy, Sb. I. I. 212: Revers A. Marie Stupartové z Löwenthalu, Praha 1698. — Trutnovská papírna, T. III. č. 2. a týž archiv, Sb. I. IV. 14868: Vysvědčení zachovalosti Jana Reysmüllera, Trutnov, 1700. — Trutnovská papírna, T. IV. č. 1.) Šli tedy dále a dali na formu jen obraz saně z městského znaku ve velikém měřítku. (Archiv min. vn. S 2/14 N. M.: Místodržitel české komoře o řádu kolkování papíru, Praha 1687. — F. Z. Trutnovská papírna, T. IV. č. 2.) Tím se vlastně vraceli k nejstarší formě, známé nám z r. 1591, kdy vyňali z městského znaku dvě figury a to letícího ptáka a saň do renesančního štítku. (Archiv min. vn. T. 9/6, S. M.: »Gedingbuch« z Maršova, 1591. — Papírna trutnovská, T. I. č. 1.) V 18. století se městský znak již na papírech neobjevuje, jak jest správné, neboť obec prodala papírnu 9. října 1676 Gotfriedu Budigerovi.³⁴⁾

Urchlábí. Poněvadž papírna patřila panství a později byla majetkem papírníků, našli jsme pouze na jednom filigránu městský znak v pěkně kresleném štítu: hradba s cimbuřím, na které zavěšen štítek s hornickými kladivy, a nad hradbou dva stromy, které však jsou s korunami košatými, ač ve znaku městském jsou dvě jedle; též korunu nad štítem, jinak dosti pěkně nakreslenou, si formář přidal neprávem. (Archiv min. vn. W 67/2 N. M.: Koncept dopisu české komory hr. Arnošta z Waldšteina, Praha 12. 2. 1698. — F. Zuman, Podkrkonošské papírny, T. IX. č. 2. Týž znak v Archivu m. Prahy, Sbírka listin IV. 10940, r. 1718.)

Žacléř. V 17. století, ač panství žacléřské a s ním i papírna v Prkenném Dolu patřila od r. 1644 do r. 1773 řádu jezuitskému, dal papírník na filigránu, jež máme z r. 1675, městský znak: medvěd mezi dvěma jedlemi, ač teprve r. 1679 koupil od panství papírnu. Znak jest, ač veliký, dosti uboze proveden, a není ani ve štítu. (Archiv země české, Pozemková kniha žacléřská č. 3198, vložka: G. Frist prodává dům 23. 4. 1675. — F. Zuman, Papírna žacléřská, Časopis Společnosti přátel starožitností, XLIII, 1935, str. 110, T. I. č. 1.) Jindy vyjmul formář jen medvěda a do kruhového pásu kolem něho dal »SCHATZLAR«. (Týž archiv a táž kniha pozemková, Vložený list se zápisem »Alles Krätschambuch, Ao 1694. — Též v Ar-

chivu min. vnitra, S 94/3, S. M.: Šimon Grängler trutnovskému magistrátu, Ždírec 5. 6. 1700. — Žacléřská papírna, T. I. č. 2.)

Poněvadž dějiny papírnictví *moravského a slezského* jsou ještě v plénkách, nemůžeme zde uvést mnoho městských znaků z papíru.

Znak *Jihlavy*, které patřily Staré Hory, vesnice v Čechách na Čáslavsku, v níž byla papírna od r. 1540, vyjádřil jihlavské panství a svolení jihlavské rady ku stavbě papírny na filigránu. Ve znaku jest ježek a to buď ve štítě, nebo i proti pravidlům bez štítu; někdy vztýčen nad ním šestiplátkový květ. Nejstarší erb v papíru máme z r. 1548 (Archiv m. Prahy, Kniha č. 2193, poč. r. 1548, fol. 68. — České filigrány XVI. stol., T. XXVI. č. 5.), dále z r. 1569. (Archiv m. Bělé: Odpor Jana řezníka v Bělé, 1569. — České filigrány XVI. stol., T. XXVI. č. 4.) Též Briquet vykreslil několik těchto znaků ve štítě pod č. 1868—1878, jeden ze zemského archivu solnohradského: veliký čtvrcený znak ve štítě (dat. Kateřmichl, 1577) a podobný z Brna z r. 1582. Heraldicky nejbohatší, byť i nesprávný, jest erb filigránu č. 1870 z Briqueta (Archiv min. vn. v Praze, 1579), na němž jest ježek s květem ve štítě, nad nímž přílba s klenotem (pes?) a s fafrnochy; varietu jeho nalezl též v Štýr. Hradci z r. 1580. Erb čtvrcený: v 1. a 4. poli ježek, v 2. a 3. poli lev, nalezli jsme též z poč. 17. století. (Archiv min. vn., Kopiař č. 112, proč. r. 1602, fol. 189. — Č. filigrány XVI. stol., T. XXVII. č. 1.) Větší však řadu erbových figur bez štítu má Briquet pod č. 12453—12463. Figura znaková (bez štítu) se udržuje v století 17. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 12269: Vysvědčení H. Meckenburgra, dané A. Capemu, Praha 1671. — České filigrány XVII. stol., T. CLXIV. č. 1.) Veliký znak ve čtvrceném štítu, nad nímž podle vkusu doby koruna, známe ještě z r. 1716. (Archiv hl. m. Prahy, Kniha č. 2847. — České filigrány XVIII. stol. str. 27. T. XLIV. č. 3.)

Jinak jsme odkázáni na malé zmínky o filigránech s městskými znaky moravskými u Briqueta. Nejvíce nám nakreslil filigránů s městským znakem *olomouckým*: orlice (červeně a stříbrně šachovaná, což na filigránech neprovedeno) se srdcovitým štítem na prsou (jenž u původní heraldické orlice není) ve štítech různé formy, někdy i s korunou nad štítem. Jsou to u Briqueta č. 216, 217, 218, 221, 222 dále 897—904. Někdy opominul asi formář vytvořit srdcovitý štítek na prsou orlice, ale erbovní figury svými formami mluví o tom, že jsou též původu olomouckého (na př. č. 102—104, 213—215) nebo štítek zkomolil (na př. č. 219, 220.) Jsou to většinou erby filigránů z městského archivu v Olomouci (č. 216—218), 898—904) a to ze 16. století, a přes to již často formář na štíty nasadil veliké fantastické koruny proti všem heraldickým regulím (na př. č. 902—904).

Též pěkné městské znaky z *Litovle* jsou na filigránech Briquetových pod č. 2100—2102: štít roz-

³⁴⁾ Archiv země české: Kniha poz. trutnovská, č. 3229, fol. 16.

poltěný, v každé půli kolmo postavené ryby. Tyto znaky jsou vešmés z moravských archivů ze 16. století a Briquet určil správně jejich původ.

Filigrány z papírny v Šumperku s městským znakem: štít rozpoltněný, v pravém poli paroh, v levém půl orlice, známe z r. 1625. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 18754: listina dat. Šternberk 1628.) Briquet má též tento erb pod č. 934 z archivu v Novém Městě na Moravě z r. 1638; není tu však štít, nýbrž kruhová páska s jménem místa, v středu kruhu znak. Podobný znak má Briquet pod č. 932. Varianty jeho nalezl Briquet v archivu brněnském (Frant. museum m. s. č. 669: dokumenty měst a míst, z r. 1661 v archivu krumlovském z r. 1639.)

Opava měla ve znaku sřatou hlavu sv. Jana Křtitele na mře a filigrán, s touto hlavou, u níž však není jasně nakreslena mře, v kruhu, jehož páska má nápis: TROPNAV STAT H 1649. (Archiv hl. m. Prahy, IV 11451—11500, r. 1652.)

Znaky osob duchovních a řádů.

Těchto znaků v papíru není mnoho, neboť papír na majetku církvevních nebo duchovních osob a s jejich povolením postavených, je jen několik.

Arcibiskupovi pražskému patřila *Červená Řečice* a její papírna na Trnavce, přítoku Želivky. znřila papír filigránem: veliký štít, nesený lvy štítonoši (chybně dvouocasými); v něm skřížená berla s křížem (jenž měl být jako arcibiskupský dvou-ramenný) a nad ním mitra; vše jest slušně kresleno. (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. I. 177/12 B: Attestace Samuela Globice z Bučiny, Praha 4. 9. 1681. — F. Zuman: Posázavské papírny, T. XVI. č. 1.) Jindy místo štítonoši jsou dekorace na způsob fafrnochů. (Archiv zámku v Č. Řečici, Listiny: Smlouva s papírníkem 9. 6. 1704. — Posázavské papírny, T. XVI. č. 3.) anebo jen štít, nad nímž mitra, bez ozdob, ale štít přechřívají (tedy zcela nesprávně) berla a kříž, zde správně dvou-ramenný. (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 13283: Jan Sagner, pachtýř, městské radě, Praha 7. 10. 1784.) Také zde si formář usnadnil někdy práci a vytvořil jen infuli. (Archiv hl. m. Prahy, Kniha č. 1251, r. 1692. — Posázavské papírny, T. XVI. č. 2.), nebo jen infuli a pod ní dali písmena RR (= Roth-Řečic). (Archiv min. vn., Commerciale 1806—1815, č. 6/12: Zpráva panství želivského, 1811.)

Papírnu u *Hořtky* postavil papírník Jakub František Miteysz r. 1703 na místě vykázaném mu roudnickým vrchnostenským úřadem v osadě Držově, jež patřila *arcibiskupovi*. Také zde jest na filigránu štít, přes nějž jsou skříženy berla a pontifikální, dvouramenný kříž, jež jej přesahují, a nad štítem mitra (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. IV. 12903: Magistrát povoluje uložení peněz, 13. 1. 1795. (České filigrány XVIII. stol., T. XIII. č. 2).

Jest zajímavé, že nebylo v obou případech použito vlastního znaku pražského arcibiskupství: černého štítu se zlatým břevnem, na něj se kladl rodinný znak arcibiskupův, a že kříž s berlou, jež měly být vlastně za štítem, jsou buď v něm, nebo položeny přes štít.

Cisterciácké opatství v Oseku nám připomíná filigrán z konce 18. století, na němž jsou dvě skřížené berly pod mitrou. (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. IV. 13848: Testament Josefa Kubína, Praha 19. 9. 1839. — České filigrány 1. pol. XIX. století. T. XVI. č. 3.), ač znakem tohoto opatství jest čtvercenný erb: 1. pole zeď s cimbuřím, z níž vyrůstají hrábě, v 2. poli obrněný jezdec s vytaseným mečem, v 3. poli český lev, držící v tlapě lidské rámě, v 4. poli stříbrná krokev, horní část zlatá, dolní modrá se stříbrnou lilií; střední štítek jest modrý s černou rakví; celý štít jest položen na kříži s rameny jetelovitě zakončenými a s písmeny MSRO.

Snad se zdřlo obtížným reprodukovati erb tak složitý filigranovou technikou a proto užili jen skřížených berlí, jak to vidíme na řadě variant, na př. 2 berly bez štítu, mezi nimi nahoře mitra, dole písmeno O. (Archiv min. vnitra, Commerciale 1786—95, 6/15: Zpráva z Oseka krajskému úřadu v Litoměřicích, 1787) nebo pod 2 berlami s mitrou O, v němž S (= Stift Osek) (Archiv min. vn., A 4/4: Zpráva litoměřického kraje o papírnách, r. 1746; totéž v Archivu m. Prahy, Sb. I. IV. 15142, dat. Osek 1734.)

Papírna v Oseku existovala od 1. pol. 18. stol. a proto, vidíme-li filigrán jiných forem: stejno-ramenný (heraldický) kříž v kruhu a u něho písmena MORS ze starší doby, vzpomeneme na cisterciácké opatství na *Zbraslavi*, jehož opatu se dostalo povolení ku sběru hadrů pro papírnu již od krále Vladislava r. 1499 a kde byla papírna, v jejížž stoupách si připravoval drt pražský papírník Zikmund Steyer ještě v r. 1696. Takový filigrán znřme z r. 1672 (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 11503: Rotulus actorum, 1672) anebo ještě starší, na němž pouze obecný kříž, postavený na tabulce, v níž písmena: MORS (Archiv m. Prahy, Sb. I. I. 175/53 D, 1622; totéž Sb. I. IV. 11503, Rotulus actorum, 1672); pozdější jest filigrán, vytvořený dvěma soustřednými kruhy, přes něj položen obecný kříž a v pásce ze dvou kruhů písmena MORS (Archiv m. Prahy, Sb. I. IV. 11586, r. 1686). Obecný kříž v kruhové pásce znřme ještě z 18. století; kruh jest obklopen náznaky kartuše a nad ním mitra s berlou, v levo od ní infule a v pravo jakýsi odznak vějířovité formy. (Archiv města Bělé p. B.: Extrakt protokolu, sepsaného v Ml. Boleslavi 12. 7. 1754.)

Řádu cisterciáckému patřila též papírna v *Zámku Žďáru* na Moravě, kterou založil opat Jakub Martini z Brábků r. 1651, proměniv ladem ležící hamr v nový podnik. Znak žďárského opatství byl tedy proveden nejen ve filigránu, ale i na obchodní značce. Na filigránu jest to štít v kartuši, nad něj mitra a ve štítě orlice, držící v drápu

berlu, která přesahuje štít. (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. IV. 13291: Ludmila Budějovská purkmistru a radě, Praha 4. 8. 1659; podobný Sb. I. IV. 13290: Místodržící doktoru Tomáši Aloisu Budinovi, Praha 30. 3. 1662. — Reprodukovány jsou v článku F. Zumana, Nově objevené obchodní značky papírnické, Č. Nár. Musea, CXI. 1937, str. 107. Tytéž jako z r. 1662 v Archivu min. vn. R 32/10: Benedikt Smolík hejtmanům kraje rakovnického, Praha 8. 11. 1660 a v archivu m. Prahy, kniha č. 58, r. 1664 a v témž archivu Sb. I. IV. 10433, r. 1663.)

S filigrány jest téměř úplně shodná obchodní značka papírny pěkně dřevorytem provedená, asi z 2. pol. 17. stol., jejíž originál jest v Mnichově. (Reprodukována v citovaném článku Č. N. M. CXI,³⁵) str. 106.) Bohatý a honosný znak byl udělen žďárským opatům r. 1502 a to znak vévody minstrberského: štít rozpoltěný (zl. a stř.) a na něm půl černé a půl červené orlice, spojený se znakem kunštatským, totiž na prsou orlice štítkem děleným v jehož horní černé (polovici jsou 2 stříbrná břevna (podle Královny heraldiky). Znak opatů na filigránech i obchodní značce se od tohoto původního znaku uchyluje nejen přidáním berly, ale i vynecháním náprsního štítku a nevyznačením půlení orlice. Popsaný znak bývá doprovázen zděděným nebo zvoleným znakem právě panujícího opata.³⁶)

Jesuitskému řádu patřilo síce panství žacléřské (1664—1773), ale přes to našli jsme jen jeden filigrán s jesuitským znakem (1721), který bychom mohli přičísti papírně v Prkeném Dolu u Žacléře: uprostřed kruhu, jež obklopují jakési plamenné paprsky, jest anagram IHS, nad nímž kříž, znak to jesuitského řádu. (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. I. 538/6, jak jej vidíme na krásné rytině obchodní papírnické značky z r. 1700 z jesuitské papírny v Štýr. Hradci, kde jest v horním poli štítu neseného orlem.³⁷) Písmena IHS (ale bez kříže nad nimi) najdeme na filigránu ještě r. 1813, kdy již kláštery jesuitské neexistovaly. (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. I. 784.)

Rytířský řád sv. Jana či Maltánský měl odznakem stříbrný osmírohý kříž (osm rohů vzniklo vykrojením ramen kříže trojúhelníky) na červené půdce. Tento znak najdeme na mnohých filigránech a v mnohých variantách, ale nesprávně kreslený. Nejmladším jest tento znak, ovšem

³⁵) Dr. B. Drož, Dějiny kláštera a města Žďáru na Moravě.

³⁶) Veliký pozdější znak opatství jest až přeplněný. Jest to ovál čtvrcený: v 1. poli erb Dietrichsteinský (vinařské nože) pod korunou; v 2. poli orlice opatství, ovšem bez berly) v horní polovici tohoto pole, vzniklé šikmým kruhem (modrým) s 3 hvězdami, a v dolní polovici písmeno W (opat Václav Wejmluva, 1704); v 3. poli rozpoltěném jsou vlevo 2 řady stříbrných kůželů nad sebou (?) a v pravo ostrve Hronoviců; v 4. poli jest studna s okovem, u ní svěťice, znak to cisterciáckého kláštera »U studánky blahosl. Pany Marie (Mariánská studnice).

³⁷) V. Thiel, Geschichte der Papiererzeugung und des Papierhandels in Steiermark, Zentralblatt für die Papierindustrie, 1926.

chybně kreslený (bez trojúhelníkovitých výřezů ramen), v kruhu, obemknutém kartuší, nad níž mitra s velikou (neúměrně.) berlou z r. 1796. (Archiv min. vn., Commerciale 1796—1805, 6/2: Protokol s Adamem Tauerem, papírníkem v Horažďovicích, 1796. — F. Zuman, Pootavské papírny, T. XI. a České filigrány XVIII. st., T. XII. č. 2. — Též v Archivu hl. m. Prahy, Sb. I. I. 331/5, r. 1749.) Znak jest tedy na filigránu *horažďovické* papírny. Druhý jest na papíru z *Poběžovic* (Ronšperka), kam asi byla forma přenesena, když horažďovická papírna v druhé polovici 18. století nepracovala (po 1752 do obnovení v r. 1795). (Archiv hl. m. Prahy, Sb. I. I. č. 609/8: Výkaz příjmů a vydání na statku libeňském za 1. pol. r. 1784. — České filigrány XVIII. stol. T. XLIV. č. 2. — Týž v Archivu země české, Pozemková kniha horažďovická č. 82. ab 1794.)

Na erbech duchovních osob na filigránech tedy vidíme, že formář se velice uchýlil od předlohy a skutečného znaku a to téměř všude. Jen žďárský papírník, hleděl vystihnouti znak svého opatství, byť i ne znak opatů.

Ku konci pro úplnost promluvíme o *erbovních figurách a součástech znaků*, jež se vyskytují na papírnických značkách mimo erby a znaky.

Nejvíce je používán, snad též pro svou dekorativnost, *dvouhlavý orl*, jenž mívá nějaký odznak na prsou, na př. říšské jablko, jak je tomu na filigránu benešovském (Archiv m. Prahy, IV. 15099, r. 1667, České fil. 17. stol. T. CXXXVII. č. 1, Archiv hl. m. Prahy, I. 162/13 r. 1672, T. CXXXVII. č. 2.) a hamerském (Archiv min. vn. C 5/15, N. M. 1674. — Č. fil. XVII. stol. T. CXLIII. č. 1.), odkud asi byla forma s říšským jablkem přenesena do Benešova n. Pl. Jinde jest tu na prsou znak majitele panství, na př. kolo pánů z Rederu na filigránu frýdlandském nebo srdcovitý štít se znakem Putů z Adleturnu na filigránu hamerském (viz napřed), nebo kruhový štítek s písmenou N (= Niemes) na filigránu mimoňském. (Archiv m. Bělé, Rychtář mladobol. do Bělé, 1666. — Č. fil. XVII. stol. T. CLV. č. 3.), nebo s písmenou P na pražském filigránu. (Archiv hl. m. Prahy, kniha č. 1596 z r. 1656. — Č. fil. XVII. stol. T. CLX. č. 3.), nebo štít srdcovitý s písmeny IF na filigránu benešovském. (Archiv m. Bělé, r. 1758: Žádost Křištofa Weisze. — Č. fil. XVIII. st. T. I. č. 3.), nebo jest tu štítek a v něm žalud, na filigránu z Dubí. (Archiv min. vn. B 16/1, r. 1660. — Č. fil. XVII. stol. II., T. XLII. č. 2.) anebo jest tu jen žalud bez štítku, též na filigránu z Dubí (Archiv m. Ústí n./L., CN. E 2067, r. 1728). Též v srdcovitém štítku jest písmeno F na filigránu frýdlandském. (Archiv min. vn. F 67/32-II. r. 1630. — Č. fil. XVII. stol. II. část, T. XLIII. č. 2.), nebo písmeno A na filigránu z Ústí n./L. (Archiv m. Ústí n./L., CIV. E 1967, r. 1683. — Č. fil. XVII. stol. II. část, T. XLVI. č. 2.), nebo písmeno D (= Děvín) na filigránu z Hamru z r.

1723 (Archiv m. Bělé: Žádost Karla Lauera, 1723. — Č. fil. XVIII. st. T. XI. č. 1.) Někdy drží orel ve spáru meč a v druhém žezlo a má na prsou srdcovitý štít s písmenou LI., na filigránu pardu-bickém. (Archiv m. Bělé, Arnošt hr. z Waldšteina o Kateřině Wintrové, 1691. — Č. fil. XVII. stol. T. CLVIII. č. 2.); štít srdcovitý na prsou orla jest na filigránu jirkovském z r. 1796 (Č. fil. XVIII. stol. A. min. vn. Commerciale 1796—1805, 6/2: zpráva jirkovského magistrátu, T. XVIII. č. 2.), na filigránu z Čisté z r. 1781 (Archiv m. Prahy, I. 573/6. — Č. fil. XVIII. st., T. VII. č. 1.) ,na filigránu benešovském z r. 1801 (Archiv m. Prahy I. 504., Č. fil. XIX. st. T. II. č. 1.), nebo na filigránu kácovském z r. 1832 (Čsl. st. zemědělský archiv, Panství kácovské, M/44: Zpráva lesmistra, r. 1832. — Č. fil. XIX. stol. T. XIII. 3.), též na filigránu z Dolního Litvínova z r. 1797 (Archiv min. vn. Commerciale 1796—1805, 6/2: Protokol s Valentinem Böhmem. — Č. fil. XVIII. st. T. XXV. č. 3.), nebo na filigránu z Pirkenhammu z r. 1796 (Archiv min. vn. Commerciale 1796—1805, 6/3. — Č. fil. XVIII. st. T. XXXI. č. 1.), též na filigránu zvidnickém z r. 1782 (Archiv m. Prahy, IV. 15234. — Č. fil. XVIII. st., T. XLVII. č. 2.) Orel nepěkné kresby, svědčící o úpadku heraldického kreslířského umění, držící též ve spárech meč a žezlo, má na prsou štít, v němž rakouský znak, jest z r. 1799 na filigránu krumlovském. (Archiv min. vn. Commerciale 1796—1805, 6/10: Zpráva města Krumlova. — Č. fil. XVIII. st. T. XXIV. č. 1.); témuž podobný s žezlem a mečem a rakouským znakem na prsou jest na filigránu ze Starých Hor z r. 1782. (Archiv hl. m. Prahy, IV. 15234: Podání C. Ballinga. — Č. fil. XVIII. st. T. XLV. a.); Též podobný orel se srdcovitým štítem jest na filigránu ze Streble u Tachova z r. 1764. (A. hl. m. Prahy, I. 591/78. — Č. fil. XVIII. st., T. XLVI. č. 1.), na filigránu z Trutnova z r. 1796. (Archiv min. vn. Commerciale 1796—1805: Zpráva o papírně. — Č. fil. XVIII. stol. T. LI. č. 1.), dále se štítkem s rakouským znakem na filigránu Starohorském z r. 1805 (Archiv m. Prahy, I. 831/1. — Č. fil. XIX. stol. T. XXXI. č. 1.). Erbovní štítek na prsou orla ale bez erbu, prázdný, jest na filigránu z Chlumce u Třeboně z r. 1796 (Archiv min. vn. Commerciale 1796—1805, 6/2. — Č. fil. XVIII. st. T. XVI. č. 1.), totéž na filigránu z Borečku z r. 1811 (Archiv m. Bělé: Seznam obchodníků z r. 1811. — Č. fil. XIX. stol. T. V. č. 4.)

Dvouhlavý orel ustupuje časem figuře lva, zvláště počínaje 18. stoletím. Ale již v 16. stol. a na počátku 17. stol. objeví se lev a to jednoocasý tedy převzatý ze lvů štítonošů, držící v tlapě písmeno E v heraldicky nemožné úpravě, totiž ve štítu (.) na chebském filigránu z r. 1598. (Archiv min. vn. č. 2453 J III. Č. f. 17. stol. T. CXIV. č. 2.). Podobného lva, horší však kresby a dvouocasého (! a nesoucího v tlapách písmena JP, najdeme až v 18. století na filigránu z Dubí z r. 1797 (Archiv min. vn. Commerciale 1796—1805,

6/10: Protokol s Purkertem. — České fil. XVIII. stol. T. IX. č. 1.). Na filigránu z Ústí n./L. z r. 1723 nese lev správně jednoocasý, písmeno A (= Aussig). (Archiv města Ústí n./L. CIV. E 2054: pozůstalost po M. Kreschtineyové. — Č. filigrány XVII. stol. T. LII. č. 1.). Podobný lev jest na filigránu kaoperskohorském z r. 1828 (A. m. Prahy. Kniha úřadu mostného od r. 1828 č. 4613. — Č. fil. XIX. stol. T. XIV. č. 3.). Novinkou, též heraldicky neoprávněnou, jest dvouocasý lev, nesoucí v jedné tlapě žezlo a v druhé říšské jablko, na filigránu z Borečku z r. 1798. (Arch. hl. m. Prahy, IV. 14092. — Č. fil. XVIII. stol. T. XI. č. 2.). Podobný lev jest na filigránu vrchlabském z r. 1777. (Archiv hl. m. Prahy I. 522/8. — Č. filigrány XVIII. stol. T. LIII. č. 2.). Jindy, jako na filigránu z Borečku z r. 1822 nese korunovaný dvouocasý lev jen žezlo. (Archiv m. Bělé. Zpráva magistrátu bělského kraj. úřadu, 1822. — Č. fil. XIX. stol., T. VI. č. 1.).

Z vedlejších částí znaků bylo použito na filigránech *nosičů* či *strážců štítu* též samostatně. Byli to *divocí nazí muži*, buď s kyjem anebo držící v ruce strom, obyčejně smrk; na tento strom, potom někdy zavěsili, jak jsme již viděli na chebském filigránu, městský znak.

Divokého muže, držícího uboze kreslený smrk³⁸⁾ máme na chebském filigránu z r. 1693. (Archiv min. vn. S 2/1. 4 N. M.: Zpráva o zásobách papíru. — Č. fil. XVII. stol. T. CXIV. č. 4.). Podobný muž se stromem, hůře však kreslený, jest na chebském filigránu z r. 1796. (Archiv min. vn. Commerciale 1796—1805, 6/2: Zpráva z Hanen-steinu. — Č. fil. XVIII. stol. T. XV. č. 2.). Divý muž, držící strom s košatou korunou je též na filigránu papíru z Borečka z r. 1802, (Čsl. státní zeměděl. archiv, Sign. Pražské ředitelství, Zákupy, fasc. 55/b: Žádost E. Příhody. — Č. fil. XIX. st. T. V. č. 1.) kam zabloudila asi forma až z Chebska.

Někdy zaměněn divý muž figurou *šaška*, držícího strom, anebo tyč s korouhvičkou, na př. na chebském filigránu z r. 1686 (Archiv m. Prahy, IV. 13840: Smlouva Petra Höfra. — Č. fil. XVII. st., T. CXLV. č. 1.), nebo z r. 1785, kde jsou listy stromu hvězdovitě stylisovány (Archiv m. Prahy, IV. 13148: Účet K. Jeschka. — Č. fil. XVIII. st., T. XV. č. 1.)³⁹⁾

³⁸⁾ Původ tohoto smrku můžeme hledati v bavorských papírnách, jako v papírně ve Wöhrdu, Rettenbachu (smrk byl na filigránu), Simmelsdorfu, Burgthannu, Wolfsbrunnu, ale hlavně ve Tichtenmühle. Viz E. Marabini, *Papiergeschichte der Reichsstadt und des Burggrafenthums Nürnberg*.

³⁹⁾ Také původ užívání figury šaška můžeme hledati v cizině, kde se na různých místech, na př. ve Wendelsteinu v Bavorsku vyráběl t. zv. »Narrenkappenpapier« s hlavou šaška.

Metoděj Zemek: Náhrobky v metropolitním kostele sv. Václava v Olomouci.

(Dokončení)

104.

Náhrobní kámen Jana Nesquaskovice poblíž druhého oltáře od vchodu do kostela po levé straně:

Anno Domini 1610 die 8. Mensis Martii obiit Venerabilis Dominus Joannes Nesquaskowicz de Ssidlow, Ecclesiarum Olomucensis et Possnaniensis Honoris Vicarius: Sex Episcoporum Olomucensium in Sacris Assistens, Aetatis 80. Sacerdotio vero 49. Cujus anima Deo vivat.¹²⁸⁾

105.

Nápis na malém oltáři vztahující se na Adama z Loštic:

In honorem Reginae Angelorum, Adamus Lostensis, Senior Vicarius, 12. Septembris Anno 1616 Defunctus fieri fecit.¹²⁹⁾

106.

Nápis v dómském ambitu v blízkosti oltáře Panny Marie, postaveného nákladem kanovníka Jana z Bludova:

Adamus Vicarius Rosenbergensis Silesius, Cathedralis Ecclesiae Olomucensis Vicarius Honoris, Anno Domini 1622.

107.

Náhrobní kámen na chodbě Jakuba Kahance (o němž Kylhuffek svědčí: lapis antiquissimus):

Anno Domini MCCC --- obiit honorabilis Dominus Jacobus Kahanecz, Vicarius Olomucensis si posuerunt; orate pro eo.

108.

Náhrobní kámen v ambitu:

Anno Domini 1403 obiit Dominus Joannes --- Vicarius hujus Ecclesiae Julimontanae, die 6. Maji.¹³⁰⁾

109.

Náhrobní kámen v ambitu Jana Dreissiglo'o:

Anno Domini 1506 Inquisitores Testamentorum Domino Joanni Dreissigloko Vicario Olomucensis posuerunt; orate pro eo.

¹²⁸⁾ Jan Neskvaskovic ze Sidlova zvaný Sidlovius, narodil se r. 1530; na kněze byl vysvěcen 1551; působil asi od počátku na dómě, neboť 9. II. 1574 se uvádí jako čestný vikář (AOK, Prot. 1572—86, 34); o dvě léta později vystupuje jako veřejný notář. Zemřel 8. března 1610.

¹²⁹⁾ Adam z Loštic, vikář na dómě a dómský kazatel, 16. VII. 1572 (AOK, Prot. 1572—86, 12); zemřel 12. září 1616.

¹³⁰⁾ Nejedná se snad o Jana z Hulína, jenž byl 28. IX. 1389 olomouckým vikářem a oficiálem biskupské kurie (CDM, XV, 295/258)?

110.

Na tabuli před oltářem Panny Marie a svatých apoštolů nápis hlásající památku Jakuba Nagela:¹³¹⁾

Jacobus Nagel Vicarius Olomucensis ex p. Conditus Hoc Jacobus humo Vicarius, alter Daedalus ingenio, promptus et arte manu. His periit, vivit sed Religione beatus Elisiis; pia dic umbra, quiesce Deo. Annos vixit 52. Obiit 8. Augusti anno 1517.¹³²⁾

111.

Kámen na chodbě s nápisem:

Anno Domini 1518 die 1. mensis Novembris obiit venerabilis Dominus Joannes --- Vicarius hujus Olomucensis Ecclesiae. Orate pro eo.

112.

Nad vchodem do kaple sv. Jana Křtitele visela deska s nápisem:

Obiit honorabilis Dominus Joannes Bielkowsky, Vicarius hujus ecclesiae et parochus apud S. Blasium, anno 1582 die 15. Maji. Testamentorum ex pietate posuerunt Exequutores anno ut supra.¹³³⁾

113.

Na chodbě byl obraz s tímto nápisem:

Anno Domini 1587 die 7. Julii obiit venerabilis ac honorabilis Dominus Gregorius Salius Vicarius Ecclesiae Cathedralis Olomucensis, cujus animae Deus sit propitius.¹³⁴⁾

Anno Domini 1570 die Sabbati ante Dominicam Judica quae erat 11. mensis Martii, obiit honesta ac devota matrona Catharina Mater venerabilis Domini Gregorii Salii, vicarii ecclesiae Olomucensis et Sacellani Sti Mauricii, cujus anima Deo vivat.

Haec Catharina tibi posui monumenta parenti, Gregorius Salius, religione Sacer.

Ut quia me mater fovisti sedula natum, Proemia materna pro pietate feras.¹³⁵⁾

¹³¹⁾ Jakub Nagel se narodil r. 1465. Jako dómský vikář se uvádí 6. IX. 1507 (AOK, rkp. 297, 324). Zemřel 8. srpna 1517.

¹³²⁾ Je pochován v této zemi vikář Jakub, druhý Dedalus nadáním a obratný uměním i rukou. Těmito zahynul, ale zbožností žije v ráji; čtenáři rci: zbožný stině odpočivej v Pánu! Žil 52 let. Zemřel 8. srpna 1517.

¹³³⁾ Jan Bělkovský jako dómský vikář byl farářem u sv. Blažeje v letech 1564 — 15. V. 1582 (Wolny, Kirchliche Top., Ol. I, 278).

¹³⁴⁾ Rehoř Salius, dómský vikář, 4. VII. 1572 (AOK, 1572—86, 3); zemřel 7. července 1587.

¹³⁵⁾ Tento pomník jsem tobě, matko Kateřino, postavil, Rehoř Salius, náboženstvím posvěcený. Abys, ježto jsi mne zrozeného pečlivě chovala, mateřskou odměnu za lásku měla.

114.

Na téže chodbě visela tato tabulka:

Anno Domini 1590 die 1. Julii obiit honorabilis vir Domnus Joannes Ziwecky, vicarius et concionator hujus almae Ecclesiae, cujus anima Deo vivat.

115.

Bílý náhrobní kámen u chrámových dveří v chodbě:

Anno Domini 1533 die 18. Aprilis obiit venerabilis Dominus Christophorus Adler, vicarius Ecclesiae Olomucensis; orate pro eo.

116.

Náhrobní kámen v kostele:

Anno Domini --- in die Sanctae Catharinae honorabilis vir Joannes de Nova Domo vicarius hujus Ecclesiae Olomucensis dies vitae suae obiit.

117.

Na chodbě visel obraz s tímto nápisem:

Anno a Nativitate Christi---quarta mensis Julii die S. Procopii obiit honorabilis Dominus Adamus Detlib a Frischtag Ecclesiae Olomucensis vicarius et concionator insignis, cujus animae Deus Omnipotens sit propitius.

118.

Tamže byl obraz s nápisem:

Anno Domini 1604 obiit venerabilis vir Dominus Longinus Siderus Thelecensis, Cathedralis Ecclesiae Olomucensis vicarius, olim parochus Hradistiensis: orate pro eo.¹³⁶⁾

Sidereum virtute, animo, cognomine Mystam
Ne clausum hoc tumulo, quaere viator, abest.
Sidera nunc veteri sibi pignore pacta capessit,
scilicet haud vanum nominis omen erat.
Sic Petrum medio, qui noluit aequore mergi,
Sidereum mergi nec tulit; astra dedit.¹³⁷⁾

119.

R. 1749 byl nalezen v základech věže kámen, na němž byla vyryta postava kněze s tímto nápisem:

Anno Domini 1380 die 5. Junii obiit Dominus Conradus Vicarius hujus ecclesiae.¹³⁸⁾

¹³⁶⁾ Longin Sidereus pocházel z Telče; byl farářem v Kojetíně. 1. ledna 1587 byl investován na faráře a děkana v Uherském Hradišti. R. 1600 se stal vikářem na dómě. Zemřel r. 1604 (Wolny, Kirchliche Top. ol. II, 211—212) Paprocký jej chválí jako učeného muže a kněze bezúhonného charakteru (ibid, 389).

¹³⁷⁾ Kněze Siderea (Hvězdnatého) ctností, duchem, jménem neohledej uzavřeného v tomto hrobě, není ho tu. K hvězdám nyní, dávnou zárukou mu zajištěným, se ubírá. Nebyla zajisté marnou lidská předzvěst jeho jména. Ten, jenž nechtěl, aby Petr uprostřed moře utonul, také nepřipustil, aby Sidereus utonul, nebo mu dal.

¹³⁸⁾ O tom zprávu zaznamenal nejmenovaný současník nálezů v Kyhluffkových Epitafech na konci pod č. 146.

h. Oltářníci.

120.

Obraz na chodbě s nápisem:

Anno Domini 1518 duodecimo die Aprilis obiit honorandus Dominus Joannes Franck, Altarista hujus aedis, hic quiescens, exorate Altissimum pro eo.

121.

Kámen oltářníka Ladislava Kočího na chodbě pod prahem, přes který se jde ke studni ve dvoře kvadratury:

Anno Domini 1552 prima Augusti obiit honorabilis Dominus Ladislaus Coci, Altarista hujus ecclesiae, orate pro eo.¹³⁹⁾

Nedaleko toho kamene visel na chodbě obraz s tímto nápisem:

Quadrigris Romam et gelidas quae viderat Alpes
Fessa Ladislai, contegit ossa lapis.
Quod mirere magis non ambitione parata

Contentus parvo vixit, parvoque beatus,
Insignis facto, sic reor, eximio.¹⁴⁰⁾

122.

Náhrobní kámen z červeného mramoru v kostele:

Anno Domini 1610 die --- Mensis --- obiit Honorabilis Vir Dominus Valentinus de Gemnitz.

123.

Nápis na vedlejším oltáři v kapli sv. Jana Křtitele:

Ad superos postquam Wenceslaus strato
recessit,
Flent inopes summa, quos pietate fovit.
Senserunt, larga munera dante manu.
Nunc gremio magni Patriarchae tuta quiescit
Mens hominis, Caeli gaudia magna fruens.

i. Laikové.

124.

Paprocký (419), se zmiňuje o náhrobním kameni, jež viděl v dómském kostele a který měl nápis:

Anno Domini 1503 obiit generosa domina Catharina Zwolska de Liderzow, mater decem filiorum et quinque filiarum.¹⁴¹⁾

¹³⁹⁾ Kočí Ladislav byl r. 1513 oltářníkem oltáře sv. Jeronýma, Sebestiána a Heleny v kostele sv. Mořice v Olomouci, (Zlámal, Dějiny kostela sv. Mořice v Olomouci, 94), pak oltářníkem na dómě. Zemřel 1. srpna 1552.

¹⁴⁰⁾ Ladislava, který se čtyřsprežím spatřil Řím a studené Alpy, znavené kosti tu kryje kámen. Cemu by ses víc divil, nebylo ctižádostí přivoděno. — Spokojen s málem žil a málem blažen, slavný jsa činem, tak soudím, výtečným.

¹⁴¹⁾ Kateřina z Lidčova byla manželkou Jana Zvolského ze Zvole u Mírova. (Pilnáček, Staromoravští rodové, 145).

125.

Náhrobní kámen bez bližšího označení:

Anno Domini 1505 Sabato ante festum S. Simonis et Judae obiit honesta Domina Dorothea Hauskromerin, hic sepulta, orate pro ea.

126.

Náhrobní kámen na chodbě před kaplí sv. Jana Křtitele:

Anno Domini 1511, 13. die Februarii obiit honestus vir Joannes Kainer, vitricus hujus ecclesiae, orate pro eo.¹⁴²⁾

127.

Na téže chodbě byl tento nápis:

Anno Domini 1512 feria secunda post festum Cathedrae Petri obiit honestus vir Nicolaus Sartoris, vitricus hujus almae ecclesiae, hic sepultus, orate pro eo.¹⁴³⁾

128.

Kámen na chodbě:

Anno Domini 1216 in die S. Wenceslai obiit honestus ac providus Dominus Mathias Tzubalsky, vitricus hujus ecclesiae, hic pie sepultus.

129.

Náhrobní kámen v chrámě z červeného mramoru:

Anno Domini 1521 ante S. --- obiit discretus ac honestus vir Nicolaus de Oppavia, civis Olomucensis, requiescat in pace.

130.

V kostele před kaplí sv. Stanislava byl kámen, na němž byla vytesána postava s tímto nápisem:

Anno Domini 1526 feria secunda ante Thomae Apostoli, obiit generosus dominus Hanuss Haugvicz de Biskupic etc. Orate pro eo.¹⁴⁴⁾

¹⁴²⁾ Vitricus — znamená původně otčím; byl to název pro laiky — spolusprávce kostelů — náš kostelní hospodář.

¹⁴³⁾ 24. února. Tento nápis byl dle Nowaka (In-schriften, 3) umístěn v kapli sv. Jana Křtitele blízko vchodu; nápis je tam citován takto: Ao MDXII feria secunda post festum Cathedrae S. Petri obiit honestus vir Nicolaus Sartorius Vitric. hujus almae Ecclesiae hic sepultus. Ora pro eo.

¹⁴⁴⁾ Hanuš Haugvic koupil r. 1494 Buzov a tam počíná nepřetržitá moravská posloupnost tohoto rodu. Jeho bratři se jmenují Petr a Hynek (Ottův slovník naučný, X, 960).

Dle Paprockého (126) připomínají Paměti olomouckého kostela jeho pohřeb takto: Anno 1526 Dominus Hanuss Haugvicz, vir strenuus et in bellicis rebus exercitatus, singularis patronus ecclesiae, die Sancti Thomae advectus Olomucium, insigni pompa funebri in cathedrali Ecclesia sepultus. T. j.: R. 1526 pan Hanuš Haugvic, muž statečný a mistrný ve věcech válečnických, zvláštní ochránce dómského kostela, na den sv. Tomáše byl přivezen do Olomouce a s velkou pohřební nádherou pohřben v katedrálním kostele.

131.

Černý náhrobní kámen, který ležel u schodů vedoucích ke zvonici:

Anno Domini 1530 die proxima Pentecosten obiit --- de Dyrnholtz.

132.

Z následujícího nápisu na úlomku jakési tabulky vysvítalo, že biskup Marek (Khuen) dal tuto poříditi své matce Anně:

— — — Matri suae Annae. Vixit annos 75. Vidua annos 36 obiit Salutis Anno 1552, eodem quo maritus antea et mense et die. Parentibus pissimis et optime meritis Marcus Episcopus Olomucensis pietatis et memoriae aeternae ergo hoc monumentum posuit. D. D. L. M.

133.

Červený mramor v kostele:

Anno Domini 1563 die 22. Junii obiit nobilis ac egregius vir Dominus Hieronymus Zagalecz, cujus anima Deo vivat.

134.

Bílý mramor v kostele:

Anno Domini 1580 defunctus est Joannes Zalcerus senator hujus urbis vigilantissimus, annum agens aetatis 52, cujus anima Deo vivat.

Anno Domini 1597 et 17. die Septembris pie post eum defuncta est Regina ipsius legitima conjunx annum agens aetatis 58; orate pro ea!¹⁴⁵⁾

135.

Náhrobní kámen v kostele s nápisem:

Anno Domini 15 --- obiit nobilis ac famosus Dominus Martinus de Krzinicz etc. Domini Stanislai Episcopi ---

136.

Náhrobek Ferdinanda Františka barona z Mergu, z bílého mramoru v kapli sv. Cyrila a Metoděje, v nynější lořetánské kapli:

Nobilior inter Lotharos sanguis Ferdinandus Franciscus Baro de Merg, in aula Bavariae Camerarius: in urbe Ingolstadii Vice-camerarius, quem Franciscum patrem in Marschallatu assequi sola mors prohibuit. Hostili ferro gloriose post patrem cadere Deus et virtus noluit: ille post collatas victoriosae cum Turcis manus, cum semper fortiter stetitisset, hic tandem jacet.

¹⁴⁵⁾ Jan Zalcerus (Salczer) se narodil 1528; jeho manželka Regina se narodila 1539.

Viator!

Tu illi quitem, Qua semper pro aris, pro focis, caruit, precare mortuo. Obiit in Moravia 17. Decembris Anno 1683, aetatis 38.¹⁴⁶⁾

137.

Náhrobní kámen Jana Bernarda rytíře z Mayerswaldu před kaplí sv. Cyrila a Metoděje.¹⁴⁷⁾

Anno Domini 1698 die 13. Aprilis obiit perillustis ac generosus Dominus Joannes Bernhardus Eques a Mayerswald, Suae Serenitatis Episcopi Olomucensis Consiliarius, ejusdemque officii assessor et notarius reverendissimi fidelis Capituli Olomucensis in Criminalibus constitutus Justitiarius, nec non feudalís Mandatarius, annum aetatis gerens 57.

138.

Náhrobní kámen z bílého mramoru se znakem dvou jelenů Lukáše Salcera:

Anno 1604 in die S. Abdonis obiit famosus vir Lucas Salcer, Advocatus Olomucensis, hic sepultus, orate pro eo,

139.

U dveří sakristie měl náhrobní kámen z červeného mramoru Filip z Prostějova, otec varadinského biskupa a správce olomouckého biskupství Jana Filipce:

Anno Domini 1485 in die s. Petri obiit famosus Dominus Philippus de Prostanho, genitor Reverendissimi Joannis Waradinensis Episcopi.¹⁴⁸⁾

140.

Poblíž předešlého byl náhrobní kámen z červeného mramoru Duchka z Bičova a z Kunovic s tímto nápisem:¹⁴⁹⁾

Anno Domini 1485 feria tertia ante festum Mariae Magdalenae obiit strenuus miles Dominus Duchko de Biczow et Kunowicz, hic sepultus, orate pro eo.

¹⁴⁶⁾ Nejušlechtilejší krev mezi Lothary Ferdinanda Františka svobodného pána z Mergu, komorníka u dvora bavorského a náměstka velitele v městě Ingolstadtě, jemuž jediné smrt zabránila dosáhnouti maršálské hodnosti svého otce Františka. Bůh ani Srdnatost nechťeli, aby padl nepřátelským mečem slavně za otce; on po vítězných bojích s Turky, když byl vždy statečně bojoval, konečně zde odpočívá.

Poutníče, pokoj, jehož stále pro oltáře, pro krby, pro tebe postrádal, tomuto mrtvému vypros! Zemřel na Moravě 17. prosince 1683 ve věku 38 let.

¹⁴⁷⁾ Byl otcem velkého kapitulního mecenáše olomouckého kapitulního děkana Jana Jindřicha Mayerswalda, zemřelého 23. XII. 1747.

¹⁴⁸⁾ Otec biskupa Filipce náležel ke straně podobojí. Byl-li pochován v katolické katedrále, stalo se tak asi z ohledů na syna biskupa, ač-li před smrtí nekonvertoval.

¹⁴⁹⁾ Předci pánů z Kunovic byli malí vladkové z Bydžova, z kterých teprve Duchek sňatkem s Dorotou Filipcovou, sestrou biskupa Filipce, nabyl jmění (Pilnáček, Staromoravští rodové, 120).

141.

Náhrobní kámen vладыky Jana Planknara z Kynšperka byl v těchže místech a měl nápis:

Anno Domini 1485 feria secunda post festum S. Galli obiit generosus ac strenuus miles Dominus Joannes Plancknar de Kynsperg, hic sepultus, orate pro eo Deum.¹⁵⁰⁾

142.

Před r. 1708 býval v kostele náhrobní kámen paní Barbory Tetaurové:

Anno Domini 1490 feria secunda mensis Octobris obiit generosa Domina Barbara Tetaurova Uxor Henrici Tetauri, quae Nicolai Streit erat filia, orate pro ea.

143.

Paní Markéta ze Švamberka měla zde náhrobní kámen z červeného mramoru s nápisem:

Anno Domini 1501 pridie Kalend. Februarii obiit nobilis ac magnifica Domina Domina Margaretha de Schwamberg, orate pro ea.¹⁵¹⁾

144.

Bílý kámen s tímto nápisem:

Anno Domini 1502 ante Dominicam Judica obiit famosus et providus Dominus Joannes de Oppavia. Orate pro eo.

145.

Páprocký (298) zaznamenal také tuto tabulku:

Nobili et strenuo militi Domino Joanni de Wiczkow, conjugique suae pientissimae Dominae Zbincae, nobiles et strenui milites. Vilhelmus, Przemko et Nicolaus fratres de Wiczkow, atavo suo charissimo ob pietatem posuerunt. Qui defuncti sunt circa annum 1316, sub hac rupe fracta quiescunt, quorum animae vivunt Deo semper.¹⁵²⁾

146.

Náhrobní kámen před druhým oltářem od hlavní brány po levici:

Anno Domini 1403 feria secunda ante S. Laurent. Obiit nobilis Mariana - - - coniunx - - -

147.

Kylhuffek zaznamenává ještě 5 náhrobků s nápisy velmi porušenými z let 1359, 1371, 1404, 1444 a 1483, na nichž však nemohl přečísti žádného jména.

¹⁵⁰⁾ Jan Planknar z Kynšperka, syn Osvalda Planknara a jeho manželky Kateřiny Šleglerové z Fortlandu. Od r. 1483 zastával úřad moravského podkomořího. Byl ženat s Annou, sestrou Jana ze Zvole. (Pilnáček, Staromoravští rodové, 298.)

¹⁵¹⁾ Markéta ze Švamberka, manželka Čeňka z Kunštátu a Bolehradice (Pilnáček, Staromoravští rodové, 207).

¹⁵²⁾ Přemek, Mikuláš, Vilém z Víckova byli bratřimi: Přemek byl v letech 1541–1561 podkomořím markrabství moravského; o něco dříve byl jeho bratr nejvyšším sudím tohoto markrabství. Mikuláš byl otcem pozdějšího olomouckého biskupa Viléma Prusinovského z Víckova (Ottův slovník naučný, XX, 851).

Paprocký (1286) vypravuje k r. 1390, že v domském kostele lze spatřiti tabuli s erbem pánů Skrbenských z Hřiště, na níž jest zobrazena osoba ve zbroji, krásné tváře, černé brady, dlouhých vlasů a za ním jeho manželka v dlouhém červeném plášti a dole citát z žalmu: Tibi soli pecca-

vimus, miserere nostri Domine, secundum magnam misericordiam tuam.¹⁵³⁾

¹⁵³⁾ Páni z Hřiště přijali příjmení Skrbenský teprve r. 1532 a sice Jan z Hřiště podle vsi Skrbeně u Olomouce, které nabyt dědictvím. Jan měl čtyři syny: Jana, Jaroslava, Petra a Václava (Ottův slovník naučný, XXIII, 309).

Vladimír J. Sedláček: O původu erbu města Litomyšle.

Zkoumá-li kdo v dnešní době původ některého našeho městského znaku z doby předhusitské, tu se nemůže obejít bez znalosti práce univ. prof. dra U. Vojtíška, O pečetech a erbech měst pražských i jiných českých (Praha 1928). Tato kniha se hodně čte, ale poznatkům v ní uloženým se málo rozumí, protože si její čtenáři zpravidla neuvědomují vlastní podstatu středověkých znaků a hodnotí je podle stavu znakovství v novějších dobách. Z těchto a jiných důvodů nalezla práce prof. Vojtíška řadu odpůrců, začínající zesnulým univ. prof. v Brně V. Hrubým a prozatím končící Frant. Zvolským (Znaky moravských měst, Brno 1947), avšak nikomu z těchto odpůrců se nepodařilo otřást Vojtíškovou teorií o původu městských znaků. Právě naopak, vyšla pojednání, svědčící pro vývody prof. Vojtíška. Mohl bych tu jmenovat svou práci o počátcích erbů pražských cechů, v níž dokládám totožný vznik erbů městských i cechovních, avšak upozorňuji zejména na knihu Paul Martina, Die Hoheitszeichen der Freien Stadt Strassburg (Strassburg 1941), v níž autor (na str. 14—17) uvažuje o možnosti, zda vznikl štrasburský městský znak, červený pruh pokosem ve stříbrném poli, vystředěním barev ze staršího znaku štrasburského biskupství, jímž byl stříbrný pruh pokosem v červeném poli, a dospívá k závěru, že pro tuto změnu barev mohlo býti rozhodující vítězství štrasburských měšťanů, získané r. 1262 u Hausbergu a přinášející vynětí městské obce z vrchnostensství biskupa jako pána města. Tu přímo nezvratně se potvrzuje mínění prof. Vojtíška (a dříve již prof. Hauptmanna), že města získávala znaky teprve tehdy, když se vytrhla z pravomoci své vrchnosti a osobila si výsady svobodných právnických subjektů i korporací. Mezi těmi výsadami svobodných byly i znaky, které vešly na městskou zbroj a jiná zařízení a zůstaly potom v držení měst i v následujících dobách. V českých zemích se tak stalo na počátku husitských válek, avšak na rozdíl od porýnských měst neudržely se české městské znaky v platnosti vojenských znamení, nýbrž jen jako pouhá znamení pečetní, na kterýžto stupeň byly sníženy zámeřnou politikou stavů i králů.

Pokud se vyskytují na českých městských pečetích znaky, to jest heroltská nebo obecná znamení na štítě, i před husitskými válkami, pak to nejsou podle prof. Vojtíška znaky městské, nýbrž

městské vrchnosti. Z tohoto zorného úhlu musíme také posuzovat nejstarší městskou pečeť litomyšlskou podoby štítu o velikosti 37 × 44 mm, nesoucí obraz lilie na trojúhelníkovém, bodovaném štítě a opis mezi perlovci —¹² (+ SIGL'M · CIVIVM · DE · LVThOMIISEL). Tato pečeť visela již na nadační listině Jindřicha Vlka pro místní chudé z 19. dubna 1335 a viděli ji tam, ač porušenou k nerozeznání, dějepisci Litomyšle Josef Štěpánek a Zdeněk Nejedlý i ještě prof. Vojtíšek; dnes je už však ztracená a zbývá po ní jen závěsný proužek pergamenu. A tak je nejstarší pečeť Litomyšle povědoma jen z pozdějších otisků na listinách z let 1347, 1356 a dalších až do konce XV. stol., kdy vyšla z užívání, byvši nahrazena novou velkou pečeti.

Pro heraldické bádání je rozhodující, že nejstarší známá městská pečeť litomyšlská pochází z doby před r. 1344 (kdy bylo založeno litomyšlské biskupství), a tedy ještě z doby, kdy Litomyšl byla v majetku litomyšlského kláštera Premonstrátů na hoře Olivetské. Podle výsledků bádání prof. Vojtíška měl by pak erb lilie na městské pečeti litomyšlské náležet jmenovanému klášteru. To tušil již Zd. Nejedlý ve svých Dějinách města Litomyšle a okolí (I, 303) a opodstatnil prof. Vojtíšek upozorniv, že „ve znacích premonstrátských lilie se uplatňuje, tak ve znaku kláštera strahovského, poněvadž zlatá lilie na modrém štítu (starofrancouzský štít) se dvěma skříženými zlatými berlami staly se řádovým erbem Premonstrátů. Lilie se uplatňují nejen v erbech Premonstrátů, nýbrž i Cisterciáků“. K tomu třeba připomenouti jen to, že rozšíření lilie jako erbovního znamení duchovenstva souvisí s obzvláštní úctou křesťanstva k Panně Marii, jež byla nadmíru ctěna i u Premonstrátů; vždyť také klášterní kostel premonstrátský v Litomyšli byl P. Marii zasvěcen. Lilie byla symbolem neposkvrněnosti P. Marie, a nabyvši dále rozšířeného významu jako symbol celibátu vůbec, stala se všeobecně užívaným znamením kněží na pečetích, zvláště pak ve Francii.

Znak města Litomyšle, stříbrná lilie v červeném poli, je tedy dědictvím po místním klášteru Premonstrátů, avšak toto řešení předpokládá, že české kláštery byly již v 1. pol. XIV. stol. oprávněny mít znaky. Tu se dostáváme k závěru, který není možné nyní ani potvrdit, ani zamítnout pro nezpracovanost látky. Znak biskupství praž-

ského, zlaté břevno v černém poli, se objevuje až v 1. pol. XIV. stol. Jeho nejstarší známé vymalování je doloženo v missálu dražickém, který věnoval pražský biskup Jan IV. z Dražic klášteru Augustiniánů v Roudnici v třicátých letech XIV. stol. O původu erbu pražského biskupství, později arcibiskupství, nebylo dosud napsáno žádné soustavnější pojednání. Proto také není známé, z jakého titulu měl pražský biskup právo užívat uvedeného znaku. Dá se jen tušit, že to byly vojenské povinnosti, vykonávané pražským biskupem ve prospěch krále, které daly podnět ke vzniku zvláštního znaku. Kromě pražského arcibiskupství měly později v Čechách znaky také četné kláštery, ovšem tyto znaky jsou doloženy až mnohem později a také o nich nelze dnes říci určitého nic, nelze vysvětlit jejich původ ani skutečnost, že mnohé jsou shodné se znakem zakladatele toho či onoho kláštera. Tu čeká na české heraldiky ještě mnoho práce, při které bude nutné přesně rozlišovat, co je znak a co pouhé známení. Příkladem tu mohou být pražští Křižovníci od Karlova mostu, kteří dostali roku 1252 na papežskou výzvu od pražského biskupa právo nosit červený kříž a hvězdu. Tento řádový odznak nebyl znakem, neboť nebyl užíván na štítu a neměl proto prvky, podle nichž by mohl být nazván erbem. Znakem se stal teprve tehdy, když byl vložen na štít, a zjistit, kdy se tak stalo, je opět úkol českého znakovědce.

Litomyšlský klášter Premonstrátů, pokud je známo, znaku vůbec neužíval. Dokladem jsou tu pečeti opata a pečeti konventu, přivěšené k listině z r. 1326, již opat Konrád a konvent kláštera litomyšlského postupují sirotkům po Michalovi krám řeznický a dva krámy pekařské. Obě pečeti jsou tvaru mandorly. Opatova má rozměry 33 × asi 50 mm a opis v mezikruží: —¹¹¹ (SIGILLVM ABBA . . . LVThOMISLENSIS). Pečetní pole nese obraz trůnící P. Marie s dítětem na levici na gotickém oblouku, již vzdávají

pochtu tři andělé s liliemi v rukou, dva po stranách a třetí pod obloukem. Pečet konventu je větší, má rozměry 49 × asi 70 mm, opis v mezikruží —¹² (SIGILLVM · CONVE [NTVS ECCLES] IE : LVThOMISLENSIS) a opět obraz trůnící P. Marie s Ježíškem na pravici. Předpokládáný erb lilie litomyšlského kláštera nebyl také převzat po r. 1344 litomyšlským biskupstvím, nýbrž pro biskupství zvolen znak nový, zlatý kříž v černém poli. Snad proto, že premonstrátský klášter trval formálně vedle biskupství i nadále a že z řad jeho členů měli být voleni noví kanovníci litomyšlské kapituly. Tuto domněnku podkládám za pravděpodobnější, než že by klášter litomyšlský neměl znak vůbec.

A tak jediným dokladem neměstského užívání heraldicky stylisované lilie v Litomyšli před husitskými válkami je pečeť Petra scholastika na listině z r. 1398, vyobrazená, podobně jako již dříve popisované pečeti, v Nejedlého Dějinách města Litomyšle I. Tato pečeť z vosku přirozené barvy o průměru 34 mm má opis v mezikruží —¹² (+ S : PETRI : SCOLASTICI : ECCE ; LV TOMISLE) a v pečetním poli obraz svätce s odznaky biskupskými a s heraldickou lilí volně se vznášející po jeho pravici. Oním biskupem v pečetním poli, jenž v levici drží berlu a pravici jakoby žehnal nebo ukazoval k nebi, mohl by snad býti věrozvěst sv. Kliment, jemuž byl zasvěcen farní kostel na litomyšlském hradě. Petr scholastik byl v tomto kostele farářem, a mohla by tu proto být určitá stopa k vysvětlení obrazu pečeti, která však sotva stačí k rozhodnutí, co značí v pečetním poli lilie, zda totiž vyjadřuje Petrovo příslušenství ke klášteru litomyšlského či k řádu premonstrátskému, nebo snad jen ke stavu kněžskému. Tuto otázku, jakož i všechny předcházející, neodvážuji se rozhodnout s konečnou platností. Uveřejňuji tu jen své myšlenky, abych ukázal, co problematiky se dosud skrývá v českém znakovědce.

Ferdinand Strejček: Nakladatelská rodina Vetterlů.

Jakub Malý vypočítává ve svém poučném »přehledu národního života českého Naše znovuzrození« (v Praze 1880) česká nakladatelství před březnem roku 1848 a jmenovitě tam uvádí Jana Hostivíta Pospíšila, vdovu Vetterlovou a ředitele jejího závodu Václava Špinku, dále Martina Neureuttera, Bohumila Haase, Jana Spurného, Řivnáče (nástupce Kronbergera), Medaua, jindřichohradeckého Aloise Landfrasa, píseckého Josefa Vetterla, litomyšlského Turečka. Když se však trpělivě probereme Douchovým Knihopisným slovníkem, naskytují se nám tu ještě další jména nakladatelů, kteří sem tam vydali některému českému spisovateli knihu, nebo ji aspoň vytiskli, jako Bohmannovi dědicové vytiskli a vydali Hankovi r. 1824 jeho Dějiny české, nástupce

těchto Bohmannových dědiců Václav Hess vydal r. 1841 Dennici (J. Malého) a téhož roku Karlu Vinařickému Sněmy zvířat, později r. 1847 Blahověsta a ještě o rok později Posla z Budče atd., František Jeřábek tiskl Hněvkovskému jeho nová vydání Děvína z r. 1829 a dědicové téhož Jeřábka založili Národní tiskárnu zvanou také Jeřábkovskou tiskárnou, jičínský František Kastránek vydal v letech 1829—1842 Zábavné čtení, Bedřich Rohlíček vytiskl a vydal r. 1841 Václavu Al. Svobodovi veselohru »Karla Skretu« a uplatnil se hlavně v letech padesátých, Jan F. z Schönfeldu tiskl již r. 1785 Thámovy básně v řeči vázané a r. 1818 přetiskl proslulou Hájkovu kroniku, Antonín Straširbka vytiskl r. 1825 Jungmannovu Historii literatury české a předtím r. 1822

Hýbloví čtvrtý svazek Rozmanitostí, Šolovský pomáhá na světlo knihám Václava Radomila Krameriusa a Josefa Františka Devotyho atd.

Nejvíce se ovšem vedle nakladatelství Pospíšilova zasloužila o českou literaturu doby předbřeznové rodina Vetterlů z Wildenbrunnu. Riegrův slovník naučný (díl IX. str. 1037) poznamenává o tomto starožitném rodu patricijském, že pocházel z Chebu a jeden příslušník jeho, jménem Wolfgang, »musil za povstání českých stavů v letech 1618—1620 mnoho snášeti jakožto horlivý katolík«, později za protireformace získal mnohé milosti a r. 1636 i titul císařského rady. Jeho potomci se vystěhovali z Chebu a dva příslušníci rodiny, Josef a František z Wildenbrunnu, založili tiskárny, Josef r. 1810 v Písku, František r. 1815 v Praze.

František zemřel již roku 1818 a tiskárnu zdědila vdova Josefa, která získala v řediteli jejím Václavu Špinkovi nejsilnější oporu, takže mohla pro omládlé písemnictví české vykonat velmi mnoho. Největší část českých knih z doby předbřeznové označena je na titulní straně některým jménem rodiny Vetterlovic nebo Václava Špinky. K jejich zvláštní chvále budiž připomenuto, že tiskárna »arcibiskupská«, jak se později podepisovala, nikdy se nebála tisknout a vydávat vlastním nákladem ani takové knihy, které svým obsahem nezaručovaly zvláštní zisk. Známé je, že sám Josef Jungmann obrátil se se svým nákladným Slovníkem právě na Josefu Vetterlovou a Václava Špinku.

Svědomitý pamětník Dr. Josef Bořislav Pichl označuje tuto tiskárnu a nakladatelství ve svých Vlasteneckých vzpomínkách (Česká věda z roku 1877, ročník II, str. 109) za jakési pokračování slavné České expedice Krameriusovy: »Arcibiskupská knihtiskárna byla za Špinky téměř každodenním shromaždištěm čelnějších pražských spisovatelů českých. I. Sv. Pressl, Čelakovský, Chmelenský, Vináfický a j. scházeli se tu k práteckým poradám a rozmlouvám o rozličných podnikcích literárních. Ba ani žádný uvědomělý pan páter venkovský neopomenul při svém pobytu v Praze tam se podívat, co asi ta milá literatura česká dělá«.

To by tedy konečně všechno nebylo nic nového, když tolik pochvalného nalézáme v pamětech Jakuba Malého, Dr. Pichla i jinde, zajímat však bude širší veřejnost, jak a proč došlo k zániku zasloužené firmy nakladatelské. Prozrazují nám to protokoly pražského Archivu ministerstva vnitra, neboť tiskárna vetterlovská se zapletla do pověstné kdysi aféry bouřliváka Emanuela Arnolda.

Roku 1838 postoupila Josefa Vetterlová z Wildenbrunnu tiskárnu Václavu Špinkovi, který však zemřel již roku 1842. Vdova po něm se znovu provdala po dvou letech za Karla Vetterla z písecké rodiny Vetterlů (syna zakladatele písecké

tiskárny Josefa). Tento Karel Vetterl přestal užívat predikátu z Wildenbrunnu, neměl však v podniku štěstí, dařilo se mu podobně jako synovi slavného Václava Matěje Krameriusa, pracoval od devíti k pěti.

Když koncem roku 1846 napsal Karel Sabina (podle vlastního přiznání) pro Emanuela Arnolda pověstný pamflet »Držená řeč od generála jezuitů na tajném sněmu v Římě dne 1. června 1846 ku shromážděným jezuitům a liguriánům neb redemptoristům«, vytiskla vetterlovská tiskárna leták bez schválení censury a bez označení tiskárny.

Pamflet rozšířen po Praze i na venkově, věci se ujalo »politické oddělení pražského magistrátu« a o celém postupu jednání dávány podrobné zprávy »zemskému presidiu«, jehož hlavou byl r. 1847 arcivévoda Štěpán.

Leták se podle protokolu dostal koncem února 1847 do rukou dvou úředníků, kteří naň upozornili své představenstvo. Tak věc vyšla najevo a vzápětí zavedeno přísné vyšetřování, jehož první výsledky ohlášeny již 5. března 1847, že zjištěna tiskárna a zatčen muž, jenž dal leták do tisku, totiž Emanuel Arnold.

Nebudeme se dále zabývat vyšetřovacími protokoly, seznámíme jen ještě se závěrečnými výsledky.

Dne 24. června 1847 odsouzení magistrátem oba hlavní provinilci, a to Anna Vetterlová k pokutě 300 zl. pro fond chudých, Emanuel Arnold k 14 dennímu vězení, zůstávajícímu dvěma posty. Pro majitele tiskárny a nakladatelství stalo se však osudným další rozhodnutí zemského gubernia. Bylo totiž zjištěno, že se k tiskárně dostala sňatkem s Václavem Špinkou (rodné její jméno bylo Vlčková) a že se po smrti prvního manžela (1842) znevu provdala za Karla Vetterla, ale ten že od manželky odešel a zanechal tiskárnu v takovém nepořádku, že musila spolehat jen na zřízení tiskárny. Pro zanedbání povinné péče byla tedy majitelka proslulé kdysi tiskárny Anna Vetterlová (podle zprávy gubernia ze dne 6. března 1848, tedy bezprostředně před památnými událostmi březnovými) zbavena tiskárenské koncese a její podnik zavřen.

Takový byl konec »šlechtického nakladatelství«, které se později i s tiskárnou dostalo do majetku Antonína Renna.

Karel Vetterl zemřel r. 1853 v Písku. Anna Vetterlová se vystěhovala se synem Karlem do Ameriky, usadila se v Detroitu v státě Michiganském a zemřela tam dne 6. ledna 1869.

Písecký Josef Vetterl přestěhoval se později do Prahy odevzdal svůj podnik synu Václavovi, jehož dcera Hedvika, nar. r. 1850, byla od října r. 1870 angažována u Národního divadla. Josefova dcera Marie se stala v Praze chotí známého spisovatele Jakuba Malého. Josef Vetterl zemřel dne 4. srpna 1863.

ZPRÁVY

Denní tisk přinesl po »Olympiadě« zprávu (např. »Svobodné Slovo« ze dne 5. IX. a j.), že Gaston Reiff, přemožitel našeho Zátopka v běhu na 5000 metrů, byl povýšen do šlechtického stavu. Někteří naši čtenáři projevíli zájem o to, jaký bude znak, Reiffovi udělený. Dotázali jsme se belgického vyslanectví, které dopisem z 15. října nám oznámilo, že podle sdělení ústředních úřadů brusselských olympijský vítěz Gaston Reiff nebyl povýšen do šlechtického stavu.

Bitnar Vilém, literární dějepisec a knihopisec zemřel. Soupis prací a ocenění životního díla přináší pod čarou »Lid. Dem.« z 15. X. 1948.

Degener & Co (Inhaber Gerhard Gessener), Markt-schellenberg-Berchtesgaden (Německo), počal vydávat genealogickou literaturu. Poštovní styk omezen t. č. jen na koresp. listky, takže ani prospekty nakladatel nemůže poslati.

Válka a archiválie. — Každá válka má vliv a to neblahý na staré památky a archiválie. I každá výjimečná doba se chová k těmto památkám macešsky a je ničí, neb působí bezprostředně na jejich zničení. Máme zkušenosti z obou posledních válek, v kterých vznikly nenahraditelné škody a ztráty cenných archiválií z minulosti, a zejména z válek husitských, války třicetileté a j. Poslední dobou napály některé naše listy, že leteckým bombardováním byla zničena fara v Klenčí pod Čerchovem a že vítr honí spálené listy matrik kolem fary. Toto tvrzení ovšem bylo značně přeháněno a pravda je ta, že skutečně dne 26. IV. 1945 napadly americké letecké síly ustupující německou armádu a při tom zasáhly také faru klenečskou, která byla zapálena, a do základů vyhořela. Podle sdělení nynějšího faráře klenečské fary — děkana P. Bedřicha Bohdala, který byl pověřen budějovickou konsistoří, aby dal zpustošenou faru do pořádku, byly staré matriky, do kterých se již nezapisovalo, pečlivě uloženy v těžké kované chodské truhlici v klenutém farském sklepě, kdežto matriky novější, používané, byly volně uloženy na faře. Jen tyto poslední mohly býti zachráněny, když ale po uhašení požáru fary několik zapadlých uhlíků zapálilo hranici palivového dříví, narovnaného u dveří, vedoucích do sklepa, tyto prohořely a požár pak zničil z větší části také truhlici s matrikami. Spálené zbytky a ohořelé tři matriky i zbytek pamětní knihy byly provisorně uloženy a po poradě s drem Volfem z archivu země České odeslány ku konservaci do známé dílny na opravu archiválií v archivu země České. Klenečská fara používá duplikáty z konsistoře, které však rychle se opotřebovávají a fara stojí před problémem, nahraditi matriky důkladnými vázanými svazky, které by přetrvaly generace. Snad by mohli na tento účet přispěti finančně rodáci z obcí farnosti klenečské a MNV těchto obcí, při čemž by dobrovolní rodopisní pracovníci nabídli svoji nezištnou spolupráci na opisech a kontrole z duplikátů konsistoře. Ale i jiné farnosti byly poslední válkou poškozeny. Tak podle sdělení dra Hosáka byly poslední válkou zničeny některé matriky fary v Hodoníně na Moravě, v nichž jsou zápisy předků presidenta T. G. Masaryka. Také některé matriky fary v Jindřichu u Jindřichova Hradce byly zničeny okupační armádou 1945. Ale když administrující farář nabídl MNV obcí přifařených, že matriky opíše z duplikátů předkládaných konsistoří, nebyla nepochopením občanů jeho nabídka přijata. Květnové dny roku 1945 byly též nepříznivý archivu městečka Benešova u Kaplic, dnes nazývaného Benešovem nad Cernou, kde uložený městský archiv byl z radnice obsazené armádou vystěhován do lednice pivovaru, kde ležel v mokru, až shnil a místní správní komise usoudila, že i zde archiv překáží a dala jím zaplniti močál spolu s jinými odpadky. Tak

přišlo ke zničení mezi cenným archivem též 22 městských privilegií, mezi nimi i česká privilegia z r. 1423, s pečeti starožitnými v dřevěných krabicích ve stuhách barvy městečka. Jediná listina se zachovala a to proto, že ji žertem jistý člen SNB poslal jako »mikulášský dárek« na mikulášské slavnosti místnímu obecnímu tajemníkovi. I jinak válka zasáhla do úschovy matrik a archiválií. V Kolíně na arciděkanství byla budova fary rozbořena bombou při leteckém bombardování a tak se stalo, že kolínské matriky, jinak vzorně chované, jsou uloženy nevhodně v místnostech, kde obnaženou stěnou vniká vlhko do místnosti. Po více než třech letech MNV nic nepodnikl na obnově místnosti fary a záchraně celého objektu. Jako protiklad nepříznivým poměrům válečných dob je opět případ z Cetvin u Kaplic, kde předseda správní komise, respicient finanční stráže Chýle přes velké zaneprázdnění službou i funkcí našel si volnou chvíli k srovnání a uspořádání městského archivu, jakož bezpečné uschování městských privilegií. R. Kryl.

Zatec. — Město bylo před bitvou na Bílé Hoře r. 1620 převážně české a utrakvistické. Nejstarší křesťanská matrika, uchovaná na místním děkanském úřadě, je utrakvistická a nese název: »Registra farní aneb poznávaní dítek křesťanských, kterýmž na žádost rodičův a na rukojemství osob poznamenaných křtem svatým podle nařízení Páně slouženo bylo v církvi Páně v městě Zatci, shromážděné za správy ctihodného (zde bylo jméno později vyškřábáno a nahrazeno slovem: Pastora Jana Regia Zelkovského) Léta Páně 1616, kdež se den každého měsíce, v kterémž se to kdy dalo, počtem kalendáře obecného označuje«. — Tato nejstarší zatecká farní matrika sahá až do r. 1651. Od té doby byl farář Zelkovský, zřejmě pod obojí, vyměněn za faráře římsko-katolického. R. Kryl.

Dětenice. — Vlastivědný pracovník Václav Kubín, řídící učitel v. v., který dlouhá léta spravoval obecnou školu v Dětenicích u Jičína, zpracovává v pražských archivech dějiny obce i děje rodů, usedlých v Dětenicích. Zamýšlená jím obecní kronika obsáhle osídlení obce od nejstarších dob. R. Kryl.

Jaroměř. — Město vydává pro své rodáky, rozptýlené do světa, »Jaroměřský zpravodaj«, referující o všech událostech v kraji. Jaroměřští archivní pracovníci roze-psali nejstarší jaroměřské matriky počínající rokem 1628, vydali jejich nejstarší část tiskem, další matriky pak roze-psali do lístkův kartotéky. Týmž způsobem roze-psali nejstarší městské knihy, a ostatní rodopisné prameny bohatého městského archivu. Tak vzniklý rodový archiv je součástí městského archivu. R. Kryl.

Držitel mlýna »pod Jedlinou«. Mlýn »pod Jedlinou« ve starých dobách náležel k potštýnskému panství.¹⁾ V zemských deskách byl zapsán jako mlýn Hroškův a Jemkovský.²⁾ Roku 1559 Mikuláš Pecingar z Bydžína, na Vamberce, při prodeji potštýnského panství koupil od Václava Okrouhlického z Kněnic plat na Hroškově mlýně. Od té doby mlýn patřil k vamberskému panství, až do 11. července r. 1612, kdy Václav Mikuláš Pecingar z Bydžína prodal Jemkovský mlýn Janu Buriánovi Kaplíři ze Sulevic, rytíři z Litoměřicka, pánu na Mirošovicích, Jelenicích a Hrobčicích.³⁾ Jan Burián Kaplíř ze Sulevic aktivně zasáhl do prologu třicetileté války a jako rytmistr stavovského vojska v Čechách připravoval společně s Matyášem Thurnem odboj proti Ferdinandovi II. Rok před smrtí předal Jan Kaplíř své manželce Anně vesnici Slemeno s Jemkovským mlýnem. Dne 26. listopadu roku 1618, při dobytí městečka Světlé, Jan Burián Kaplíř padl a všechn jeho ma-

¹⁾ DZ 14, D 17—19.

²⁾ DZ 136, E 10.

³⁾ T. V. Bílek: Děj. konf. str. 414.

jetek dne 18. března roku 1621 císařským patentem propadl konfiskaci. Teprve roku 1621 dověděl se královský prokurátor, že Jan Burián Kaplíř ze Sulevic vlastnil vesnici Slemenno s Jemkovským mlýnem a s příslušenstvím. Konfiskací mlýn »pod Jedlinou« se dostal do rukou Kašpara z Grambu, císařskému leutenantu, původem Belgičanu, pánu na Vamberce a Kostelci nad Orlicí. Podle závěti z 1. ledna roku 1633, obdržela Kašparova sestra Františka Dusíková, rozená Grambová, vesnici Slemenno a dvůr Jedlinu s mlýnem.⁴⁾ Františka Dusíková roku 1640 jmenované zboží prodala Albrechtu Libštejnskému z Kolovrat a tím mlýn »pod Jedlinou«⁵⁾ se stal součástí panství Rychnova nad Kněžnou. Kolovratové dodávali mlynářům pod Jedlinou všechny mlecí materiál, ale dovolili jim za práci si ponechat pouze jednu měřici obilí. Před rokem 1848 mlýn »pod Jedlinou« spravovala rodina Mádrů, ovšem ještě jako panský. Na počátku 18. století pronajal mlýn Josef Kunc, jehož rod zůstal vlastníkem až po dnešní dobu. Posloupnost jest tato: 1. Josef Kunc, nájemce mlýna (dědičný pachtýř, — 2. František Kunc, nar. 1781, zemř. 23. 10. 1802, — 3. Josef Kunc, nar. 21. 3. 1810, zemř. 13. 3. 1857 manž. Anna, Kupní smlouvou s Františkem Antonínem hr. Libštejnským a Krakovským z Kolovrat z r. 1848 získal mlýn »pod Jedlinou«, dosud najatý, do vlastnictví. — 4. Josef Kunc, nar. 23. 5. 1841, zemř. 25. 3. 1921, manž. Anna, — 5. Josef Kunc, nar. 6. 5. 1873, zemř. 15. 2. 1900, manž. Božena, nar. 12. 4. 1878. — 6. František Kunc, nar. 9. 3. 1873, zemř. 12. 9. 1946, manž. Božena roz. Bartošova, nar. 12. 4. 1878, zemř. 1. 2. 1936. Byla vdovou po Josefu Kuncovi, a vdala se podruhé za Františka Kuncce. — 7. Nyní jsou majiteli mlýna dítky výše zmíněných: Anna Oubrechtová, roz. Kuncová, nar. 20. 9. 1901, Arnoštka Šimáčková, roz. Kuncová, nar. 27. 4. 1903, Dr. Josef Kunc, nar. 21. 1. 1906.

Václ. Štrof.

⁴⁾ AMV IV. D 7.

⁵⁾ DZ mlýn »pod Jedlinou« se jmenuje Jemkovský, u Bílka Jeníkovský.

LITERATURA

MUSEJNÍ ROČENKY, ZPRÁVY A TISKY Z POVÁ- LEČNÝCH LET.

Rada našich muzeí vydala po válce již své publikace, mezi nimiž zaujímají přední místo zprávy o činnosti nebo ročenky, dnes ještě stále vycházející se zpožděním, anebo nepravidelně. Podávají zprávy o činnosti muzeí za poslední léta, zvláště v době okupace a seznamují s rozvíjejícím se muzejním ruchem po osvobození. Podáváme zde stručný přehled tisků některých našich muzeí.

BENEŠOV U PRAHY. Na ročenky městského musea, vydávané již od roku 1927 navazují tři další ročenky z let 1939—1945, 1946 a 1948.

První (za léta 1939—1946) shrnuje přehled práce za léta okupace a přináší řadu příspěvků z dějin Benešovska, jako o pravěkém osídlení Benešovska, Neveklovska a Vlašimska z pera Dra Josefa Růžičky, o založení Benešova od Jaroslava Jozy. O novém objeveném prvotisku bible pražské podává zprávu prof. Jiří Tywoniak. Jsou zde otištěny i dva příspěvky rázu spíše filologického, jako ukázky tvorby Jana V. Doperý Hořovského a od Jaromíra Jecha studie o charakteristických znacích mluvy na Benešovsku. Zajímavá je také zpráva o osudech zámku Konopiště v letech 1938 až 1945 z pera Aloise Kulhánka.

Druhá ročenka za rok 1946 přináší řadu příspěv-

ků. Jiří Tywoniak seznamuje se vznikem městského musea v Benešově, o povrchové tvářnosti kraje benešovského napsal pojednání Jaroslav Joza, o místních jménech František V. Mareš. Dále jsou v ročence otištěny příspěvky Dra Josefa Růžičky o minoritském klášteře v Benešově, Pavly Řehákové o filiální škole v Konopišti a roztomilý dopis kanonýra Josefa Ježka své milé.

Třetí ročenka, za rok 1948 je věnována dějinám novějším. Přispěli do ní prof. Jiří Tywoniak průvodcem po museu a studií »Benešov v třech stoletích (1648, 1748 a 1848)«, prof. Jaroslav Joza popsal selské bouře na panství konopištském roku 1775, dr. Josef Růžička »Benešov před 100 léty«. Dr. Jan Hertl článkem Památní kniha Martina Ješuty, mistra ševcovského a kostelního literáta v Bystřici u Benešova« seznamuje se zajímavou obecní kronikou a Marie Veselková popisuje některé lidové zvyky a obyčeje.

Kromě toho přináší všechny tři ročenky zprávy jednatele, pokladní, osobní a jsou doprovázeny několika pečlivě vybranými reprodukcemi. Všechny tři ročenky jsou úhledné tisky, první o 63 stránkách, druhá o 69 a třetí o 104 stránkách. Benešovské museum se nemusí stydět za svou záslužnou publikační činnost, která má dosud jen málo následovníků.

DOMAŽLICE. Nákladem městského musea v Domažlicích vyšel osmistránkový tisk nazvaný »Městské museum v Domažlicích ve válečných letech 1939—1945«. Seznamuje s osudy musea za okupace, kdy činnost byla německými dosazenými publikační radnici znemožňována.

HRADEC JINDŘICHŮV. Dr. Jan Muk, správce musea v Jindřichově Hradci, napsal čtyřstránkový leták »Městské museum v J. Hradci v letech 1939—1945«, kde informuje v stručném přehledu o dějinách musea za okupace. Také zde Němci zabavili a zničili oddělení památek na první odboj.

HRADEC KRÁLOVÉ. »Průvodce sbírkami městského musea v Hradci Králové« (nákladem musea, 1946, stran 23) přináší tři příspěvky. První z pera řed. arch. Fr. Tichého »Z historie musea«, druhý od téhož autora je vlastní průvodce po sbírkách. Více jak polovinu brožury zabírá však »Nástin východočeského pravěku« od prof. Dra Jana Filipa. Nově upravená sbírka pravěkých památek patří totiž k nejlépe instalovaným sbírkám tohoto druhu u nás a žádné museum se nemůže dosud pochlubit něčím lepším.

PLZEŇ. Společnost pro národopis a ochranu památek v Plzni vydala XXIV. ročenku Národopisného musea Plzeňska pod titulem »Národopisné museum Plzeňska za německé nadvlády 1939—1945«. Stať napsal známý pracovník Ladislav Lábek, který přispěl do ročenky také podnětným a zajímavým článkem »K otázce instalace našich vlastivědných muzeí« (str. 35—46). Ročenka je doprovázena 4 reprodukcemi, zachycujícími instalaci musea podle návrhu Němce dra Ulricha Nicolaie.

PRAHA. Také Vojenské historické museum v Praze, instalované ve Švarcenberském paláci na Hradčanech, dnes snad nejlépe vybavené naše museum, vydalo úhlednou brožurku »Vojenské museum historické«. (Naše vojsko, 1948, cena 5 Kčs.) Napsal ji ředitel ústavu dr. Václav M. Škorpiel. Po stručném úvodu jsou popsány jednotlivé výstavní sály musea podle dnešního instalování a uspořádání (chronologicky). Průvodce je vkusně ilustrován Karlem Helmicem.

PRAHA. »Technické museum v Praze v roce 1945« (stran 8, tiskl. V. Kadečka, náj. J. Vejvara, Bílkova 4) je titul informačního tisku seznamujícího s osudy musea za okupace a s nadějnými výhledy do budoucna.

PRAHA. »Průvodce sbírkami« vydalo také Národní museum v Praze (stran 21, Melantrich 1946) k znovuotevření části sbírek k 1. výročí květnové revoluce. Knížka provádí po sbírce z pozůstalosti Josefa V. Friče, oddělením pravěkým, sbírkou numismatickou, historickoarcheologickou a výstavkou české opery. Z oddělení přírodovědeckého byly otevřeny obecněstvu sbírky ptactva a nerostů.

ROKYCANY. Ročenka Musejní společnosti v Rokycanech (stran 78, cena 30 Kčs, nákladem Společnosti 1946) zasvěcuje několik příspěvků místnímu musejnímu pracovníkovi PhDr. Bohuslavu Horákovvi, zemřelému 10. února 1942 v Oswieczimí. Celkem převažují články charakteru přírodovědeckého nad historickými, což bývá u musejních ročenek a tisků celkem řídkým zjevem. Zdeněk Bičík.

Dvořák František a druzi: »Český Krumlov.« V. Poláček, Praha, 1948. I. vydání, str. 198 + 82 fotografií a plánek, většinou na křídě, brož. Kčs 192.—, váz. Kčs 222.—. Univ. docent dr. Václav Mencl prozkoumal se svými jedenácti žáky v květnu 1947 Český Krumlov po stránce umělecko-historické. Výtěžek průzkumu uložili společně do této knihy. Český Krumlov leží v malebné krajině, tvořené dvojím zákrutem Vltavy, hrad na ostrohu a město na svahu protějšího břehu řeky. Stejně jako Kutná Hora měl poměrně klidné dějiny bez ničivých nepřátelských vpádů. Sídlo mocných rodů — Rožmberků, Eggenbergů a Schwarzenbergů — a středisko jich rozsáhlých držav, rozkvétal nejen hospodářsky, ale i kulturně a umělecky přízní panstva i bohatých patriciů. Okolnost, že ležel na rozhraní dvou národů, byla mu jen ku prospěchu, protože získával z obou sousedních kultur. Tři velká období vtiskla mocné své stopy do zdi a skulptur krumlovského hradu i města: Gotika, renesance a baroko. Za zvláštní přízeň Osudu přisuzujeme, že až do dnešních časů žádné údobí neusilovalo o zničení hodnot, vytvořených dobami předchozími. Tak stojí Český Krumlov za našich dnů architektonicky bohatý a slohově poměrně čistý. Jednotlivé kapitoly knihy jsou věnovány historii, urbanistice, středověké architektuře, renesančnímu hradu, barokní historii a zámku, rožmberským stavbám v městě, měšťanské architektuře, dějinám plastiky a malířství, památkám uměleckého řemesla, zaměření kláštera minoritů a dějinám XIX. století. Redakce a předmluva od dr. Mencla. Spisek je doplněn kapitolou o zámecké obrazárně v Českém Krumlově a uzavřen rekapitulací v ruské, anglické a francouzské řeči, výčtem literatury a rejstříky osobním (umělců a držitelů panství, včetně historických osobností) a místním. Mil. Kostka.

Chyský Čeněk: »Za památkami staré Prahy.« V. Petr, Praha, 1948. I. vydání, str. 156 + 48 str. fotografií na kříd. papíře, brož. Kčs 125.—. V osmi kapitolách vyložil autor, znalec a vykladač stavitelských památek, daleko více, než jen to nejpodstatnější, co potřebuje o Praze vědět venkovský návštěvník, i její obyvatel. Sleduje starou korunovační cestu českých králů od Prašné brány podle Staroměstské radnice a Klementina, přes nejkrásnější pražské náměstí u Křižovníků, Nerudovou ulici, až na hrad se svatovítským chrámem. Věnuje pozornost nejznámějším palácům a letohrádkům, nezapomíná ani na krásu pražských zahrad, zvláště barokních. Připomíná řadu památných domů a přes dvacet kostelů a klášterů rozmanitých slohů a jejich pestrými, často ponurými osudy. Probírá všechny pražské mosty a končí kapitolou o morových sloupech a hřbitovech. 48 hodnotných fotografií doplňuje tuto krásnou knihu, do níž je zakleta celá Praha. Mil. Kostka.

Jeřábek Karel: »Lobkovický archiv roudnický«, stran 52, zvl. otisk ze Zpráv českého zemského archivu, sv. XI, Praha 1948. Důkladná studie lobkovického archiváře Karla Jeřábka seznamuje čtenáře se vznikem, dějinami a obsahem bohatého archivu rodu Lobkoviců v Roudnici. Jeho zakladatelem byl vlast-

ně již kníže Václav Eusebius z Lobkovic (1609—1672), od jehož doby byla vždy archivů věnována patřičná péče a k jeho správě přidělen zvláštní úředník, z nichž sluší jmenovat A. Hammara, J. J. Partíka, K. J. Bouška, kromě řady jiných. V novější době pracoval v archivu František Palacký, Josef a Max Dvořákové, V. Chaloupecký, F. Brožek a již od roku 1928 pisatel studie. Bohatství archivu vysvítá celkem dobře v nárysu, vloženém do článku K. Jeřábka. Nesmírný materiál rodinný a genealogický, písemnosti k dějinám správy patrimoniální a lobkovických panství, k správě veřejné i církevní, velká sbírka rytin a obrazů českých měst, psaní císařů a jiných osob, rodinná korespondence a množství zajímavého archivního materiálu tvoří z lobkovického archivu jeden z největších a nejdůležitějších našich šlechtických archivů v Čechách. Má význam nejen pro dějiny rodu a Roudnicko, ale i celonárodní, neboť je dokumentem doby, v níž naše šlechta žila od XVII. stol. Za okupace byl archiv uložen do úschovy »Archivu země české v Praze« a ušel tak zkáze. Bohužel, část krásných sbírek roudnického zámku byla okupanty odvezena, zámek utrpěl nenahraditelné škody. Všechny tyto památky tvoří majetek nedozírné ceny historické i umělecké a jsou vzácným pramenem pro historiky, archiváře i umělce. Zd. Bičík.

Kümpel Bohuslav: »Z osudu rodu Bořků Dohalských z Dohalic.« Nákl. »Vlastivědné knihnice Staňkovska« 1948. Tiskl. Pour a spol., Plzeň, str. 88, Kčs 127.50. Co může být krásnějšího, než říci: Tolik a tolik století náš rod pro svůj český národ bojoval, krvácel a umíral. To mohou hrdě říci Bořkové Dohalští z Dohalic. Jsou-li Dohalští hrdi na svou čistou minulost, jsme my pyšní na rody, jako jsou Dohalští. — Sličná knížka je vytištěna na křídovém papíře, a zdobena mnoha velikými snímky. Rodokmenová tabule, žel, chybí. Znak je nepřesně popsán. V kapitole o počátcích rodu žel autor přepisuje jen to, co Aug. Sedláček napsal pro »O. S. N.«. Od té doby uplynulo 55 roků, vyšly nové edice pramenů, mnoho archivů zpřístupněno, a Sedláčkův elaborát bylo by možno jistě mnoho doplniti.

Zhor Jiří: »Petr a Pavel.« Nákl. »Družstevní práce«, Praha, 1947. I. vydání, str. 228, brož. pro členy DP. Kčs 37.—, pro nečleny Kčs 55.—. »Život jednoho kostela« je psáno v podtitulku knihy. Myšlen je časlavský chrám sv. Petra a Pavla, jehož dějiny jsou zde vypsány od dob, kdy stála ještě původní románská svatyně, až do druhé světové války, za níž knížka vznikla. Beletristické dílo s řídkými daty, v němž autorova fantazie dokresluje, co chybí v letopisech. Ale pro způsob, jak to činí, pro ten sloh citlivý a barvitý, kronikářsky vzrušený, může být vzorem rodopisci. Pravda, ne mnohý kostel se rovná svým dějinami časlavskému Petru a Pavlovi, ale také málokterý má tak milujícího a oddaného kronikáře. Mil. Kostka.

Smetana: Robert: »Průvodce památkami v Olomouci.« Nákl. »Velehrad«, Olomouc, 1948. I. vydání, 84 stran textu a 84 stran obraz. příloh na kříd. papíře, brož. Kčs 100.—. Knížka, vzniklá na sklonku roku 1946, není průvodcem v běžném smyslu slova. Se zřetelem k účelu knihy informovat o kulturních a stavebních památkách postupoval dr. Smetana jednotlivými ulicemi od místa k místu, zvolil si však nejpřirozenější postup z nejstarší části města do končin novějších a mohl tak nastínit dějiny od nejstaršího osídlení až po dnešek. Průvodce je doplněn seznamem sbírek olomouckých starožitností (museí, archivů a knihoven). Dále je věnováno 10 stran chronologickému přehledu místních dějin od XI. do konce XIX. století. Konečně nechybí ani podrobný místopisný rejstřík. Knihu doprovází 84 fotografií na křídovém papíře. Olomoucké památky od neistatší listiny z r. 1131, miniatury z biblí olomoucké a boskovské, relikviáře, monstrance, cechovní štíty, pečeti, mince, poháry, fayence, rukopisy hudeb. sklada-

telů, architektonické památky, sochy i obrazy až do nejnovější doby, fresky, varhany i dobové zajímavosti, vše doplňuje ve výborné reprodukci tuto dějepisně-místopisnou práci. Uzavřena dvěma pláňky Ing. Al. Štefky představuje knížka i v své stručnosti výrazný celek po mnoha stránkách, hlavně historické, urbanistické a kulturně umělecké. Zvláštní péče byla věnována bezvadné češtině. Vnější úprava, jasný tisk na dobrém papíře doplňují přednosti této monografie. Průvodce, jakých potřebujeme více!

Mil. Kostka.

Klemens Vítězslav: »Náš excelencpán«. Chlumec nad Cidlinou, 1947. Nákl. vlastním, str. 79 + 27 reprodukcí na kříd. papíru. Kčs 45.—. Autor, majitel místní tiskárny, čerpal ze vzpomínek vlastních, tradice spoluobčanů, a jistě i vyprávění členů rodu Kinských, a popisuje příběhy ze života Oktaviána hr. Kinského.

Štech Václav: »Hrst vzpomínek«. Slaný 1948. Músejní spolek. Uspořádal Jar. Rus. Str. 27. Kčs 20.—. Královské město Slaný mělo slavné dějiny, a velké spoluobčany. Nikoliv nejmenším mezi nimi byl Štech, jinak rodák kladenský, který Slanému věnoval nejlepší svá léta. V publikaci žel postrádáme rodokmen Štechů, neb alespoň sporá rodová data (kdo byli rodiče, kdo prarodiče?).

Hosák Ladislav Ph. dr.: »Dějiny Hustopečska do poloviny 14. stol.«. Společnost přátel starožitností, Praha 1948, str. 106, pro členy Kčs 52.—. Rodopisec, který otevře Hosákovu knížku na kterémkoliv místě, je rázem zaujat. Přesné rodokmeny, popisy znaků, vše dokumentuje, že náš nejlepší moravský vlastivědný historik je v prvé řadě rodopisec, stoupencem disciplíny, pro níž i my zahoheli, jako on, zájmem největším. Nechybí tu ani soupis literatury, 5 mapek, rejstřík, prostě vše, jak má být.

Mláčovice v Podkrkonoší. Sborník prací. 1948. Kulturní družstvo městečka Mlázovic, str. 249, Kčs 125. Zaujaly nás nejvíce články o minulosti městečka o životech vyznačných rodáků, o náhrobních nápisech a pod.

Černý Karel: »Prokop Diviš, český vynálezce hromosvodu«. Znojmo 1948. Nákl. musea, str. 75 + 8 příloh. Vynálezce narodil se před 250 roky, t. j. 26. 3. 1698 v Záměru, a studoval gymnasium v Znojme. Výročí vzpomenu knižním tiskem.

Hosák Ladislav, Ph. dr.: »O předcích pana presidenta dra Edvarda Beneše«. Brno 1948. 27 stran, 9 tabulí. Kčs 24.—. Již před válkou v roce 1938 obrátil se náš »Svaz« na činovníky musea v Kozlanech se žádostí, aby vypracovali rodokmen p. presidenta, a po celou válku jsme s nimi v této věci dopisovali. Rukopis jsme přes časté písemné sliby nedostali, až dr. Hosák téma zpracoval a vydal nákladem »Zemské osvětové rady v Brně«. Jistě záslužné, ale bylo nutno, aby pražská »Zemská rada osvětová« dala se předejítí brněnskou? Knížka je sličně vypravena, a všimá si hlavně vývodu, více, než posloupnosti. Rozrod pomíjí, takže celkem možno říci, že téma bude možno v budoucnu ještě obsírněji autoru témuž, či jinému, zpracovati. Všechny doplňky a rozšíření rádi vydáme.

Naše obec. Jubilejní číslo k 100. výročí památného roku 1848. Vyd. Ústředí mor. slez. obcí, Brno, 1948, str. 84. Sborník prací, do něhož největším dílem přispěl svými články Alois Kučík, náš autor »Bezruč« a »Jeníka«.

Dobiáš Josef: »Dějepisectví starověké«, Praha 1948, nákl. Hist. klubu, str. 320, 240 Kčs. K dosavadním dvěma příručkám Josefa Šusty »Dějepisectví v oblasti západní ve středověku a v době nové« (Historický klub 1933, 2. vyd. 1946) a Josefa Macurka »Dějepisectví evropského východu« (Historický klub 1946) přistupuje nyní neméně výtečná práce, tvořící

vlastně k výše uvedeným časově první díl. Nová práce Dobiášova vznikla z fakultních přednášek, rozšířených a doprovozených bohatou bibliografií a rejstříkem. Autor rozdělil knihu ve tři nestejně dlouhé části, v každé postupuje pak podle hlediska národnostního chronologicky. Seznamuje s významnými osobami historiografie toho kterého národa, s jejich prací, metodami a spisy. V prvním oddělení (str. 7—51) se zabývá dějepisectvím Egyptanů, Sumerů, Akkadů, Babyloňanů, Assyřů, Chetitů, Peršanů a Izraelitů. Výklad doprovází v této části několika zajímavými ukázkami z historické tvorby těchto národů, zvláště Egyptanů. Mnohem podrobněji píše prof. Dobiáš v druhém oddělení knihy (str. 55—295) o dějepisectví řeckém a římském, které tvoří vlastně podstatnou část celé knihy. V poslední stručné stati pojednává pak o starověkém křesťanském dějepisectví. Kniha je psána se vzácným pochopením pro čtenáře. Zvláště první část s ukázkami se čte jako román. Ucelenost a přehlednost činí z ní cennou příručku každé historické knihovny.

Zd. Bičík.

»Archivní příručka«. Uspořádali Mil. Volf a Ant. Haas. Čsl. Archivní společnost v Praze, 1948, str. 290, Kčs 100. Naše archivní literatura odborná je stále chudá. Od vydání »Úvodu do archivní teorie i praxe« dra Václ. Hrubého (nákl. Spol. přát. starož. 1930) musilo uplynouti takřka dvacet let, než se dostalo našim archivářům nové příručky. Podotýkáme, že Hrubého kniha, přesto, že vzbudila ostrý polemický boj, byla brzy rozebrána a nebylo za ní náhrady. Odstraniti tento nedostatek se pokouší nová práce, tentokrát kolektivní dílo řady spolupracovníků-archivářů. »Archivní příručka«. Podnět k této práci daly kursy městských archivářů, pořádané v Praze po druhé válce, jichž účastníci vyslovili přání, aby se jim dostalo přehledné příručky o archivnictví. Také posluchači 10. kursu státní archivní školy v Praze (1946—48) vyslovili podobný názor; řada příspěvků jsou ostatně rozšířené a upravené přednášky z tohoto kursu. Úvodní studii napsal Zd. Kristen »Základy pomocných věd pro archiváře« a seznamuje v ní přehledně s diplomatikou, sfragistikou, paleografií a chronologií. Ostatní příspěvky lze pak rozlišiti na dvě skupiny. První je věnována archivnictví praktickému, konservaci archiválií (Josef Hráský str. 59—79), zásadám pořádání archivů (V. Vojtíšek - M. Volf str. 183—188), skartaci (M. Volf str. 189—195). Sem lze zařaditi i příspěvek Jana Klepla o podnikových, společenských a soukromých archívech a podnětný článček Jana Plachty »Současné dokumenty« (str. 279—290). Patří k této skupině také příspěvek V. J. Sedláka, který je celkem novum v příručkách tohoto druhu, v němž pojednává o archívech cechovních. Druhá skupina je zaměřena na poměry správy, jejichž znalost je nezbytnou součástí archivářského školení. Příspěvky M. Volfa, E. Čejchana, E. Janouška, A. Haase seznamují s vývojem správy ve všech oborech, tedy státní ústřední a krajské, patrimoniální a městské. Postrádáme jen alespoň zřejmý přehled správy církevní. Archivní příručka je cenným přínosem naší odborné archivní literatury. Lze si jen přát, aby se brzy rozšířila do všech odborných knihoven. Škoda, že je tištěna na poměrně špatném papíře, třebaž jde o vydání záslužné knihy, jehož uskutečnění trvalo déle než dva roky.

Z. Bičík.

»Paměti Františka Veselého, čestného občana a bývalého starosty města Bohdančce«, vydal Josef Leden péčí Osvětové rady města Bohdančce, 1946, stran 79. Roztomilá knížka vzpomínek a pamětí starého pamětníka a usedlíka bohdanečského dýchá pohodou a ovzduším života minulého století. Bohdaneč je dosud chudý na literaturu o něm pojednávající a musíme proto uvítati i tento malý a skromný příspěvek s radostí. Dějiny Bohdančce čekají na svého autora, materiálů by bylo hojně, zvláště pro dobu od XVI. stol., a doufejme, že se brzy podobné práce dočkáme.

Zd. Bičík.

Dr. Rudolf Urbánek, profesor brněnské university, náš nejlepší znatel poděbradské doby, dožil se v plném zdraví sedmdesátin (nar. 7. 9. 1877 Slaný). Úplný výčet jeho vědeckých prací přináší letošní ČSPSČ. — Náš »Svaz« má čest, čítati ku svým členům i pana Prof. Dr. R. Urbánka, který jednu ze svých nových prací svěří nám k vydání.

Domažlice. Měst. museum v Domažlicích zašle zájemcům za pouhých Kčs 30.— vč. poštovného pěknou Strérovu publikaci »Erbovní rodiny v Domažlicích«, vyšlou již v r. 1937. Vhodné k doplnění knihoven. Tisk doplněn je i Rádlovým pojednáním o Barovi, Fastěrovi a Kramerovi. Objednejte přímo v Domažlicích.

Javorník. Dědina Javorník na Slovácku má 900 obyvatel, avšak ve vsi je dnes pouze 40 příjmení. Celkem 115 občanů má příjmení Pavlinec, takže nutno je rozeznávat přezdívkami (Hrubý, Děkan, Mikulák, Odmostek, Pavij, Ušán). Všechny tyto přezdívky zná dokonale jen místní listonoš a farář kolatury. Další častá příjmení jsou: Benčák, Rumíšek, Sáša. Zajímavé jest, že ze 467 žen v obci téměř 400 má křestní jméno Anna. Z mužů třetina nosí křestní jméno Jan.
R. Kryl.

Pamětní deska obětem nacistické okupace v »Archivu země české« v Praze IV. odhalena byla v sobotu 11. pros. Ředitel archivu Dr. Bauer v proslovu vzpomněl životů sedmi padlých pracovníků. Po té byl přečten projev předsedy »Zem. nár. výboru« Lad. Kopřivy, který zdůraznil, že nezemřel, kdo padl za svobodu.

Telč. O zdejší krásný zámek se v r. 1945 ucházelo město Telč, byl však přičten »Národní kulturní komisi« v Praze. Deník »Lid. dem.« z 15. pros. přináší útok na »Nár. kult. komisi« pro zanedbávání parku, bourání empir. skleníku atd.

DOTAZY

135. Sieglitz Christián, vojín c. k. pěš. pluku č. 11., nar. 30. 2. 1752 Lichtenstein (Sasko), oženil se neznámo kdy a kde s Dorotou N. Dítky Dorota (nar. 4. 3. 1780 Uhl. Janovice) a Josef (nar. 8. 8. 1784 Terežín) — Hledám oddací a úmrtí data.
136. Jindra, Gindra. Hledám výskyt v starší a současné době. (Zprávy z Jaroměře mám.) Prosím o případné zaslání opisu matrik, grunt. zápisu atd. — Zprávy na dot. č. 135. a 136. na adr. Josef Jindra, Praha I., Anežská 12.
137. Světečtí z Černčic. Pracuji na článku o tomto rodu pro otištění v »Rodokmenu« a prosím o upozornění na neznámé archivní prameny. Zejména na místo uložení pozůstalosti škept. Světeckého. Ph. dr. Ant. Markus, Třeboň.
138. Kustošové ze Zubří a Lipky. Kde bych mohl nahlédnouti do rodokmenu?
139. Paulová Marianna, roz. Schöttelová, zemřela 22. 3. 1805 v Praze. Byla manželkou Ferdinanda Paula, obchodníka v Praze, a narodila se údajně 1738 v Praze, snad jako dcera Josefa Schöttela, archiváře cís. dvorní válečné kanceláře. — Bližší data vyprošuje si konsistor, Praha IV. čp. 56.
140. Schuma Josef zemřel v Milwaukee (Wisconsin, USA) a zanechal odkaz 200 am. dollarů pro příbuznou Matyldu Yemanovou (Zemánovou?) v CSR. Přihlášky u min. zahrani. věcí, odd. V./2.

141. Měst. archiv v Pardubicích koupí neb vymění »Čes. čas. historický« (roč. VIII., IX. a X.), dále »Časop. česk. musea« (ročník II., IX., XII., XIII., XVI.), a konečně »Archiv český« (roč. II., III., V., VI., XXVI. až XXX.). Zaplatíme, neb vyměníme za jiné ročníky (duplikáty) těchže časopisů.
142. Reitzenstein. Všechny zprávy o tomto rodu, v Čechách po staletí usedlém, vyprošuje si Josef Freiherr v. Reitzenstein, Wien I., Barntensteinergasse 14/8.
143. Brno a Mor. Třebová. Kdo by mi opatřil výpisky z farních matrik před r. 1720? Dipl. Ing. Walter Wildt, Linz, Dinghoferstrasse 44., Oberösterreich.
144. Hauk. Hledán jest úmrtí zápis osoby: Čeněk Hauk, narozený 1. 3. 1869 Dolany (okr. Prácheň), zemřel údajně 1915—1925 v Praze neb v střed. Čechách. Zprávy na Konsistor, Praha IV. čp. 56.
145. Prosiměřice (okr. Znojmo). Kdo mi ze zdejší fary opatří výpisky o usedlém zde rodu Bach? Zprávy na adr. Karl Friedrich v. Frank, Schloss Senftenegg, Post Ferschnitz, Niederösterreich.
146. Filípek. Přijímá vyskytuje se v Kolencích (okr. Lomnice nad Luž.) již v r. 1577. O všech zprávu odtud, i ze Stráže nad Než. prosti Roman Filípek, říd. učitel, Hořany pp. Třebušice u Mostu.

ODPOVĚDI

10. Volejník Augustin, c. k. soudní odjunkt. svobodný, nar. 27. 8. 1871 v Slatiňanech, z melancholie spáchal sebevraždu probodnutím se 11. 12. 1906 v sanatoriu dr. Šimsy v Krči u Prahy. Pohřeb 15. 12. 1906 Slatiňany.
33. Oliva Josef, 80 r., zemř. 12. 2. 1858 v Třebušicích a pohř. 14. 2. 1858 v Církvicích u Cás-lavi. — Olivová Anna, 48 r., manželka téhož, zemř. 23. 6. 1844 a pohř. 25. 6. 1844 tamže.
41. Hanl Josef, purkrabí jesuitského panství Středokluky, dne 28. 7. 1713 podepsal vrchnostenskou příznávací tabulu.
52. Sokol Jan, pekař (manž. Anna). Jen jako kmotrové 1722—43 v matr. kláš. Žďár.
58. Babirád Jan ze Slavičína oddán s Voršilou, dcerou Jakuba Jedličky z Újezda (panství Klášter Žďár), v Novém Veselí 28. 2. 1740. V Újezdě se jim rodí děti: Kateřina 26. 4. 1740 a Barbora 15. 9. 1746.
73. Cotobědotoho, později Cotoběpotom, germanisováno Wasgehdichan, vyskytuje se 17. a 18. stol. v Pucově, okr. Náměšť n. Osl. Viz farmatr. v Náměšti, pozd. v Jinošově, item katastry.
82. Záruha Albrecht z Javorova (manž. Kateřina) koupil 3. 7. 1601 za 400 kop. čes. nárožní dům »U smrti« na starom. rynku v Praze od Bartoloměje Cimrmana. (AMP sign. 2113, fol. 404.)
87. Huml Matěj podle urbáře panství hořovického z r. 1648 drží usedlost v Klešticích, náležející k statku Komárov, v kupní ceně 40 kop, má záhonů 60, vyseje 6 strychů. — Huml Dominik v roce 1852 majetníkem domku čp. 21. v Komárově u Hořovic.

88. Slavík Martin oddán 2. 11. 1681 u sv. Vojtěcha (Praha II.) s Kateřinou, dc. po Václ. Svobodovi. (Rejstříky z těchto dob nejsou.)

138. Kustoš ze Zubří a Lipky. — Děje rodu podrobněji v brožurce »Páni z Lipky«, autor prof. Václ. Štřof, vyšlo 1940 v Chrudimi.

SVAZOVÉ ZPRÁVY

Morava. Dvě odbočky (skupiny) našich moravských členů hodlámé založiti současně, jednak v Brně, jednak v Olomouci. Činnost skupin: Přednášky, výměna zkušeností, ústní porady, získávání dalších zájemců. Přihlášky na adr.: Alois Kučík, městský důchodní, Brno, Sadová 32.

Závodní knihovny. Došel nás dotaz člena p. Dr. J. S., kolik závodních knihoven odbírá »Rodokmen«, případně kupuje knihy námi vydávané? Sdělujeme s politováním, že ani jedna. V závodních knihovnách půjčována jest beletrie a politicky-národohospodářská díla. O historii, zejména o pomocné vědy historické, není dosud zájmu. Prosíme pp. členy, aby v závodech, kde jsou zaměstnání, zasadili se o předplacení »Rodokmenu«. — Venkovské pány členy prosíme, aby v místním museu, neb v městském archivu ukázali »Rodokmen« a navrhli jeho předplacení. — Děkujeme všem za jejich pomoc. Mysleme všichni na to, že naším cílem je vybudovati jednou z »Rodokmenu« měsíčník.

Článek sedmý svazových stanov praví, že člen jest povinen věnovati archivu svazovému svůj (alespoň) osmipředkový vývod. Dokonalý vzor vývodu najdou naši pp. členové v Kučíkově »Janu Jeníku z Bratřic«. Prosíme, aby nám vývody (případně i rodokmeny) byly zasílány.

Náš »Svaz« vydá k 31. prosinci 1949 první ročník publikace

ERB

ERBOVNÍ ROČENKA BADATELSKÁ na rok 1950,

kterou hodlá pak vydávati každoročně k 1. lednu. Formát bude normalisovaný A 5, t. j. 148 mm × 210 mm, papír dřevaprostý, úprava pokud možno knihomilská. Kresby přislíbili Marie Mašnerová, Jiří Louda a j. Redakci této knižnice povede PhC Vlad. J. Sedlák, archivář města Litomyšle, na jehož adresu (Litomyšl, zámek) budtež zasílány články, zprávy, pojednání, drobnosti, kresby i snímky. Zasláné příspěvky, které nebudou zařazeny do ročenky, předány budou naší pražské redakci k otištění v »Rodokmenu«.

ČTENÁŘI NÁM PIŠÍ

Rodopisem začínají se zabývati mnozí jednotlivci teprve tehdy, když v šedesáti letech odcházejí do pense. Výhodou jest jim ovšem hojnost času. Handicapem jest pro ně ale někdy malá pense, jindy nedostatek zdraví, nebo alespoň menší pružnost a pohyblivost. Na největší závalu chci ale ze své dlouholeté činnosti upozorniti. Ten, kdo již v mládí počne sbírat materiál, nashromáždí za ty dlouhé desítky let velké kupy novinových výstřížků (nechcete přece ve svých šedesáti letech pročítati v uni-

versitní knihovně všechny ročníky všeho denního tisku za uplynulá desetiletí?), dopisů a korespondence, fotografií, rytin a výstřížků, oznámení promočních, svatebních i úmrtních, výpisků z matrik i archivů atd. Vybuduje rodinnou knihovnu a rodinný archiv, což jest první povinností každého rodopisce. Za levný poměrně peníz nashromáždí v knihovně svazky, které by pak po létech za velmi drahé peníze kupoval v aukcích. Je proto potřebí neodkládati a již v mládí a v aktivitě věnovati se shromažďování dat a zpráv. Také nutno si uvědomiti, že bez členství našeho »Svazu« nikam rodopisec nedospěje. Písemným stykem s redakcí získal jsem mnoho zpráv, neboť přirozeně více lidí ví. Konečně je potřeba, aby rodopisec nevěnoval se jen sobecky svému já, a svému příjmení, ale sledoval i rody příbuzné, rody svých přátel, a v neposlední řadě i altruisticky rody svých krajanů, a vynikajících Čechů vůbec.

Jan Bouška.

Zátka. Příjímým předkem Šimona Zátky, který se usadil ve Velešíně, byl skutečně Matěj Vaněček. Na Zátkovském gruntě v Kamenném Újezdě hospodařil až do 10. 10. 1679 Matouš Zátka, který byl tehdy dlužen za svůj grunt ještě 50 kop 20 grošů. Poněvadž pro chudobu nemohl platiti, prodal jej s polnostmi, lukami a se vším příslušenstvím Matějovi Vaněčkovi z téže vsi za 80 kop. Vejruňky měl platiti kupující po 3 kopách Apoleně, vdově po Blažejovi Zátkovi a jejím dcerám Marjáně a Magdaleně. Matěj Vaněček, jenž podle tehdejšího zvyku přejal po gruntě nové příjmení Zátka, dne 22. ledna 1699 grunt doplatil. — Matěj Zátka měl kromě syna Blažeje, který 1711 ujal po otci grunt, ještě syna Pavla. Ten se stal knězem a r. 1738 se připomíná jako farář v Kamenném Újezdě. Syn Blažejův Šimon žádal 1. 5. 1738 o vyhoštění z Krumlovského panství do Velešína, poněvadž se chtěl oženiti s Reginou, vdovou po Janu Zwettlerovi. Na intervenci velešínského magistrátu a na přimluvu strýce P. Pavla byl 14. 5. 1738 také skutečně propuštěn. Poněvadž měl na gruntě 20 kop 5 gr. sirotčího podílu, zaplatil vrchnosti za výhost 6 zl. Jan Lintner.

ZESNULÍ ČLENOVÉ

Bedřich B. Černík,
majitel zasílatelství v Praze,
zemřel 31. srpna 1948.

Bedřich Kšára,
kreslič,
zemřel 29. září 1948.

Jaroslav Veselý st.,
zakladatel školek v Molitorově,
zemřel 6. října 1948.

Zachováme jim vřelou památku!

Na skladě máme:

›RODOKMEN‹

časopis pro rodopis a znakovství. Ročník I., rok 1946, stran 96. Cena Kčs 80.— pro členy.
V této ceně jest i členský příspěvek. Za člena každého rádi přijmeme.

›RODOKMEN‹

časopis pro rodopis a znakovství. Ročník II., rok 1947, stran 128. Cena Kčs 80.— pro členy.

›RODOKMEN‹

časopis pro rodopis a znakovství. Ročník III., rok 1948, stran 128. Cena Kčs 80.— pro členy

VÁCLAV BARTUŇEK:

Stručné dějiny kostela sv. Michala na Starém městě Pražském.

(Zvláštní otisk z I. ročníku časopisu ›Rodokmen‹.) Vyšlo 1946. Stran 47. S 2 vyobrazeními.
Cena Kčs 12.— pro členy, Kčs 22.— pro nečleny.

VÁCLAV KOČKA:

Unhošťské rody erbovní.

Vyšlo 1948. Stran 70. Tabulí znaků XV. Cena Kčs 110.— pro členy, Kčs 220.— pro nečleny.

ALOIS KUČÍK:

Po stopách předků Petra Bezruče.

(Vydali jsme spolu se ›Společností Petra Bezruče v Opavě‹.) Stran 102. Cena Kčs 54.—
pro členy i nečleny.

ALOIS KUČÍK:

Jan Jeník rytíř z Bratřic.

Vyšlo 1948. Stran 58. Tabulí IX. Cena Kčs 70.— pro členy, Kčs 120.— pro nečleny.

VLAD. J. SEDLÁK:

O počátcích erbů pražských cechů.

Vyšlo 1945. Stran 56. Obrazových tabulí XII. Cena Kčs 50.— pro členy.

FERDINAND STREJČEK:

Rod Svatopluka Čecha.

(Zvláštní otisk z I. ročníku časopisu ›Rodokmen‹.) Vyšlo 1946. Stran 16. Cena Kčs 8.— pro
členy, Kčs 12.— pro nečleny.

Nakladatel: Vydavatelské družstvo ›Rodokmen‹, zapsané společenstvo s ručením obmezeným. Redakce
a administrace: Praha I, Národní 25. Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze pod
čj. IA-7-1272-OB-46. Dohledací poštovní úřad Praha 25. Tisk: Bratři Vychnerové, Praha-Břevnov č. 201.